

BEGROTING NOARDEAST-FRYSLÂN 2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Foaropwurd	3
Inleiding	4
Programma 1 - Ynwenner en Bestjoer	12
Programma 2 - Mienskip	17
Programma 3 - Soarch en Wolwêzen	20
Programma 4- Wurk, Bedriuw en Rekraasje	27
Programma 5- Wenjen en Omjouwing	32
Programma 6 - Iepenbiere Romte	37
Algemiene dekkingsmiddels, overhead, VPB en onvoorzien	40
Majeure projecten	43
Centrale huisvesting	43
Campus Kollum	45
MFC Burdaard	47
Scholenpark Dokkum	49
Noordelijke stadsentree	52
Harddriverspark	54
Súd Ie	57
Mobiliteitsplan	61
Rondweg Wânswert	63
Paragrafen	65
Paragraaf lokale heffingen	65
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	75
Paragraaf financiering	80
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	84
Paragraaf bedrijfsvoering	95
Paragraaf Openbaarheid	99
Paragraaf verbonden partijen	100
Paragraaf grondbeleid	119
Financiële overzichten	125
Geprognostiseerde balans per 31 december	125
De meerjarenbegroting 2027-2030	127
Incidentele baten en lasten	129
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	133
Overzicht baten en lasten per taakveld	134
Bijlagen	137
Bijlage 01 Staat van investeringen	137
Bijlage 02 Reserves en voorzieningen	138
Bijlage 03 Staat van langlopende geldleningen	142
Bijlage 04 Staat van gewaarborgde geldleningen	146
Bijlage 05 Begrotingssubsidies	148
Vaststellingsbesluit	149

Foaropwurd

Foar jo leit de begrutting fan de gemeente Noardeast-Fryslân foar 2027. Wy binne der yn slagge om de begrutting slutend te krijen. It wie dit kear in yngewikkelde taak om dit foarinoar te krijen. It docht my deugd melde te kinnen dat wy in lykwicht tusken útjeften en ynkkomsten fûn hawwe troch skerpe karren te meitsjen, mei rjochting te ynvestearjen en ferantwurdlikheid te nimmen foar de takomst fan ús gemeente. Dat hat resultearre yn in posityf begruttingssaldo. Dat stimt my optimistysk, mar we moatte tagelyk realistysk wêze. Wy binne net yn rêstich farwetter telâne kommen.

Fan 2028 ôf ûntstiet in mearjierrich tekoart en is fierdere besparring op de útjeften needsaaklik. Foar 2027 hawwe wy keazen foar in besparring op de útjeften fan 1,56 miljoen euro en in ferheging fan de ynkkomsten troch de OZB mei 15 persint. Mei in ferheging fan de bydrage fan ús ynwenners, neist alle besunigingen, kinne wy ús tsjinstferliening op it nivo hâlde dy't de ynwenners ferwachtsje meie en kinne wy ynvestearjen bliuwe yn in takomst mei perspektyf.

Dat perspektyf hâlde wy troch ek foar guon saken in ekstra ynspanning te dwaan. Yn it koälysje-akkoart hawwe wy ôfpraat jild yn te setten foar in ûnderhâldsfûns foar doarpshuzen, it doarp - en wykfûns, saakkundige advisearring oer de waadkust, in goed proses foar de fêstiging fan in AZC en it opfangen fan de gefolgen yn ús gemeente fan klimaatferoaring. Dêrneist wolle wy ek trochgean mei it soargjen foar genôch wenten, it fernijen fan skoalgebouwen, it boargjen fan feiligens en wolle wy ek ús bûtentsjinst goed húsfestje, ús kapitaalgoed lykas brêgen en diken goed beheare en moatte wy de útdagingen de holle biede dy't de netkongesty ús opleit.

Wy wolle in takomst mei glâns. Lit ik der net omhinne helje: Dêrfoar sille noch offers brocht wurde moatte. Wy sille dat benammen sels dwaan moatte, want de budzjetten fan de ryksoerheid bliuwe achter by de kosten dy't op ús boerd skood wurde. Soarchkosten nimme ta, foarsjenningen wurde djoerder en wy hawwe dêr gjin ynfloed op. We steane oan it begjin fan in wat mindere tiid en sille de kommende jierren dus skerp oan de wyn sile moatte.

Dizze begrutting is in balâns tusken ferantwurdlikheid nimme yn it hjir en no, en ynvestearjen bliuwe yn de takomst fan ús doarpen, ynwenners en foarsjenningen. It kolleezje leit jo in slutende begrutting foar, mei dúdlike karren en in realistyske blik op de jierren dy't komme. We krije noch lestige jierren. Ik rop lykwols elkenien op de skouders net hingje te litten, mar ús rêch te rjochtsjen en selsbewust de útdagingen oan te nimmen dy't ús wachtsje. Noardeast-Fryslân hat takomst en it is oan ús om dy foar ús ynwenners te behâlden.

Pieter L. Braaksma

Wethâlder finânsjes

Inleiding

Samenvatting van de financiële impact van de Kadernota 2027-2030

Op 2 juli 2026 heeft de Raad van gemeente Noardeast-Fryslân de kadernota 2027-2030 behandeld. Een kadernota waarbij de contouren van de begroting worden geduid. De Kadernota 2027 was zonder nieuwe beleidsvoornemens opgesteld. De gemeente heeft te maken met stijgende lasten, de bijstelling van de Rijksbijdragen uit de Meicirculaire 2026 is onvoldoende geweest om de lastenstijgingen te compenseren. Het verwachte begrotingssaldo voor het jaar 2027 is in de Kadernota negatief, de verwachte structurele lasten worden niet alle gedekt door de structurele baten en daarmee voldoet de gemeente niet aan de eisen van financieel toezicht. Eindconclusie van de Kadernota was dat een tweede bezuinigingsronde noodzakelijk is om een sluitende begroting voor het jaar 2027 te realiseren, waarbij zowel naar de lasten wordt gekeken als naar de baten. De beleidsvoornemens uit het coalitieakkoord 2026-2030 zijn niet verwerkt in de Kadernota (Dorpen- en wijkenfonds en Waddenambtenaar).

Begroting 2027-2030 : jaarlijkse begrotingssaldo's

Het verloop ziet er als volgt uit:

Bedragen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo Kadernota 2027-2030	-1.474	-6.699	-6.555	-4.220
Mutaties t.o.v. Kadernota	-1.160	-888	-1.937	-2.087
Begroting 2027-2030	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307

Uitgangspunten van de begroting

Uitgangspunt voor de begroting 2027-2030 is de Kadernota 2027-2030. Na de Kadernota zijn er door interne controles en ontwikkelingen ten aanzien van bestaand beleid en taken nog diverse mutaties geweest die van invloed zijn op het begrotingssaldo de komende jaren. Deze mutaties worden bij de verschillenverklaring hieronder toegelicht.

De provincie heeft als toezichthouder een wettelijke plicht om gemeentelijke begrotingen te toetsen op structureel en reëel evenwicht. De toets vindt eerst plaats op het begrotingsjaar 2027 en als deze niet in evenwicht is moet aangetoond worden dat het evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief waarbij in de opvolgende begrotingen alleen de laatste jaarschijf sluit. Het is dus belangrijk om het eerstvolgende begrotingsjaar structureel in evenwicht te hebben en te houden.

De begroting 2027 is niet in evenwicht. Het begrotingssaldo is - € 2,6 mln. Daarom biedt het college aan de raad een pakket aan maatregelen voor 2027 aan (ter hoogte van € 3,5 mln.) die bewerkstelligt dat er een batig begrotingssaldo in 2027 ter hoogte van € 0,9 mln. kan worden gerealiseerd.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is, met als randvoorwaarde dat er sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting en dat daarnaast de Algemene reserve gedurende de hele begrotingsperiode aan de minimum vastgestelde randvoorwaarde moet voldoen.

Algemene technische - en financiële uitgangspunten

De algemene technische uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2027 zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van de meest recente begrotingen van deze partijen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn voornamelijk dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse zoals opgenomen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen.
- De financierings- en schuldpositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën).
- Door middel van de in de begroting opgenomen onderhoudsplannen wordt te allen tijde ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen in overeenstemming met de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.
- Vrijvallende kapitaallasten van vervangingsinvesteringen met betrekking tot de bedrijfsvoering blijven beschikbaar voor noodzakelijke vervangingen in de bedrijfsvoering.

De algemene financiële uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2027 (zoals besproken bij de behandeling van de Kadernota 2027) zijn:

- Het streven naar een positief structureel begrotingssaldo, om jaarlijks 1 % van de gemiddelde baten te kunnen doteren aan de algemene reserve.
- Het streven naar een solvabiliteitsratio van 20% .
- Het streven naar een bovengrens van de netto schuldquote van 130%.

Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de volgende technische parameters.

Begrotingsparameter	Aan te houden waarde
Prijseffect bij interne budgetten (m.b.t. de leveringen binnen de gemeente)	Geen vaste aanpassingen, maximaal volgens de Prognose van de HCPI (geharmoniseerde consumentenprijsindex) van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2026: 1,9 %.
Prijseffect bij externe budgetten (uitgaven)	Geen vaste indexering, eveneens maximaal volgens de Prognose van het CPB van maart 2026: 1,9 %.
Rente % (voor interne verrekeringen: kosten kort geld, rekenrente reserves, kapitaallasten)	Uitgegaan wordt van het volgens BBV-bepalingen berekende omslagpercentage. Voor 2027 is deze vastgesteld op 1,46%
Cao-loonstijgingspercentage (betreft stijging bovenop periodieke loonstijging)	In de begroting is de Gemeente CAO verwerkt (2025-2027). Voor verdere jaren is een indexatie van 4,2% gehanteerd (conform de Loonvoet van het CPB sector overheid).

Uitgangspunten tariefbeleid 2027

In het hiernavolgende schema zijn de uitgangspunten voor de componenten van het tariefbeleid opgenomen.

(Belasting)tarieven	Uitgangspunten
Onroerendezaakbelasting (OZB)	Inflatie indexatie OZB bedraagt 1,9 %
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend, inclusief de component BTW–compensatie.
Rioolrechten	100% kostendekkend, inclusief de component BTW–compensatie.
Leges	Verhoging tarieven afhankelijk van kostenniveau, berekend op basis van het model opgesteld door de Adviesgroep Nederlandse Gemeenten (ANG-model).
Forensenbelasting/ reclamebelasting	Indexatie tarieven met 1,9%.
Tarieven sportaccommodaties (binnen– en buitensport)	Tarieven volgens vastgesteld beleidsplan.

Uitgangspunten beleidsindicatoren

De uniforme set van beleidsindicatoren is voorgeschreven in het BBV. Hierin is aan de gemeenten opgelegd gebruik te maken van een basis set van beleidsindicatoren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Het doel hiervan is om de resultaten van beleidsmatige inspanningen van gemeenten beter inzichtelijk te maken en te kunnen vergelijken met het landelijke gemiddelde.

De set van beleidsindicatoren is ondergebracht bij het betreffende programma binnen de begroting. Een klein aantal beleidsindicatoren, welke betrekking hebben op de eigen organisatie, worden door gemeenten zelf ingevuld. Voor de overige beleidsindicatoren dient gebruikt te worden gemaakt van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Ook de definities van de diverse beleidsindicatoren worden op deze website nader toegelicht. Voor wat betreft de actualiteit van de maatstaven kunnen grote verschillen bestaan. Het jaar waarover wordt gerapporteerd staat bij de betreffende indicator vermeld.

Resultaat begroting

In de financiële overzichten vindt u een overzicht van de meerjarenbegroting 2027-2030 per programma (baten en lasten), inclusief de reserve mutaties.

Het structurele begrote resultaat over het jaar 2027 bedraagt een nadelig saldo van afgerond € 2,6 miljoen.

Verschillenverklaring:

Ten opzichte van de Kadernota 2027-2030 wijkt de begroting af. In de volgende tabel worden deze wijzigingen weergegeven.

Bedragen (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo Kadernota 2027-2030	-1.474	-6.699	-6.555	-4.220
Mutaties t.o.v. Kadernota	-1.160	-888	-1.937	-2.087
Begroting 2027-2030	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307

De mutaties ten opzichte van de kadernota zijn de volgende:

Bedragen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
<i>Programma 2 en 3</i>				
1 Hogere structurele lasten WMO (tariefstijgingen begeleiding)	-500	-475	-495	-495
2 Hogere structurele lasten Jeugdzorg (maatwerkwzorg)	-500	-500	-500	-500
3 WMO : de inkomensafhankelijke bedrage zorg verwijderen uit de begroting 2027	-564			
4 Beschermd wonen : afbouw bijdrage van de centrumgemeente Leeuwarden	-100	-200	-300	-400
<i>Programma 4 en 5</i>				
5 GREX - grondontwikkeling : correctie op begrote baten	-304	-304	-304	-304
<i>Belastingen en Leges</i>				
6 OZB (verwerken van de inflatie indexatie + 1,9 %)	365	365	365	365
<i>Algemene Dekkingsmiddels - Overhead & Bedrijfsvoering</i>				
7 Bijstelling kapitaalslasten investeringen en bijstelling rentelasten	643	303	-816	-1.035
<i>Overige verschillen / alle programma's</i>				
8 Overige verschillen	-200	-77	113	282
Totaal mutaties	-1.160	- 888	-1.937	-2.087

Toelichting

1. WMO - lasten begeleiding

In de meerjarenbegroting zijn de structurele hogere lasten verwerkt als gevolg van de hogere kosten van begeleiding bij zorg. In 2026 is de nieuwe aanbesteding geëffectueerd: met name de verhoging van de uurtarieven van de zorgaanbieders te opzichte van voorgaande jaren zorgt voor een flinke extra last.

2. Jeugdzorg - maatwerkzorg

De gemeente heeft te maken met een stijgend aantal jeugdigen die niet geholpen kunnen worden in de reguliere gecontracteerde zorg. Voor deze groep moeten maatwerkcontracten worden opgesteld. Dit valt duurder uit is de ervaring en verwachting vanwege de 1-op-1-begeleiding die dan vaak nodig is. We zien een toename van het aantal jeugdigen die maatwerkcontracten nodig hebben. We moeten constateren dat dit past in de landelijke trend van stijgende kosten van deze complexere jeugdzorg.

3. WMO - begrotingscorrectie eigen bijdrage

In de kadernota en primaire begroting van 2027 was nog een inkomensafhankelijke bijdrage opgenomen ten aanzien van de WMO zorg. De rijksoverheid heeft haar beleid en wetgeving ten aanzien van inkomensafhankelijke bijdragen niet gereed voor 2027, hetgeen betekent dat deze verwachte bate uit de gemeentebegroting dient te worden verwijderd.

4. Beschermd wonen - afbouw jaarlijkse restitutie

In de begroting is meerjarig een jaarlijkse restitutie (batig effect) verwerkt die centrumgemeente Leeuwarden uitbetaald aan een aantal Friese gemeenten ten aanzien van niet benutte budgetruimte op lasten ten aanzien van beschermd wonen. De meerjarige verwachting is dat de Rijksbijdragen voor beschermd wonen zullen dalen en dat de lasten zullen stijgen. Deze bijstelling van de restitutie wordt in jaarlijkse stappen naar beneden bijgesteld.

5 GREX - grondontwikkeling : correctie op begrote baten

In de kadernota en primaire begroting van 2027 was nog een bate opgenomen ten aanzien van grondontwikkeling. Het huidig grondbeleid bepaald dat baten moeten worden verwerkt ten gunste van de bestemmingsreserve, daarom is een correctie toegepast en is de bate verwijderd uit de meerjarige staat van baten en lasten.

6 OZB (verwerken van de inflatie indexatie + 1,9 %)

In de begroting is de inflatie indexatie verwerkt op de verwachte onroerende zaak belasting. In deze begroting is geen extra verhoging verwerkt.

7 Bijstelling kapitaalslasten investeringen en bijstelling rentelasten

De kapitaallasten (afschrijvingskosten en rentelasten) zijn geactualiseerd na vaststelling van de jaarstukken 2025. De structurele effecten zijn meegenomen in deze begroting. Er ontstaan voordelen door renteversillen en met name ook door het doorschuiven van geplande investeringen naar latere jaren. Het is een tijdelijk verschuivend effect, vanaf 2029 zullen de kapitaalslasten gaan stijgen.

8. Overige verschillen

Betreffen kleine onder- en overschrijdingen en afrondingen verdeeld over alle programma's .

Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserve	-206.503	-208.326	-207.105	-211.951
Baten exclusief mutaties reserve	201.180	198.722	198.613	200.238
Geraamd saldo van baten en lasten	-5.323	-9.604	-8.492	-11.712
Toevoegingen reserves	-6.326	-5.428	-4.710	-5.101
Onttrekkingen reserves	9.015	7.445	4.710	10.506
Geraamd resultaat	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307
Incidentele lasten (excl. reservestortingen)	-9.119	-8.273	-5.548	-11.349
Incidentele baten (excl. reserveonttrekkingen)	2.556	2.379	1.668	2.067
Incidentele toevoegingen reserves	-1.807	-903	-183	-574
Incidentele onttrekkingen reserves	8.370	6.797	4.063	9.856
Saldo van incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307

Stand van de eenmalige middelen

Algemene Reserve

In de bijlagen van de begroting is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen met de stand per 1 januari 2026 van de Algemene reserve van € 13,7 miljoen.

Met de geraamde onttrekkingen en toevoegingen die door de raad zijn vastgesteld en de verwachte begrotingsresultaten eindigt de algemene reserve per 31 december 2027 op € 3,3 miljoen en per 31 december 2030 op € - 19,2 miljoen.

De besluitvorming van de raad op het pakket voorgestelde maatregelen om de begroting voor het jaar 2027 sluitend te krijgen is nog niet verwerkt in deze tabel.

Tabel Algemene Reserve :

Bedragen (x 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand per 1-1	13.758	8.411	3.387	-4.314	-12.879
Geraamde toevoegingen	708	0	0	0	0
Toevoeging resultaat 2025	17.772	-	-	-	-
Geraamde onttrekkingen	-22.699	-2.390	-114	-73	0
<i>Geraamd saldo toevoegingen / onttrekkingen</i>	<i>-4.219</i>	<i>-2.390</i>	<i>-114</i>	<i>-73</i>	<i>0</i>
Prognose begrotingsresultaat 2026	-1.128	-	-	-	-
Subtotaal eindstand per 31-12	8.411	6.021	3.273	-4.387	-12.879
Prognose begrotingsresultaat	-	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307
Besluitvorming begrotingsbehandeling 5 november 2026	-	-	-	-	-
Vastgesteld begrotingssaldo	-	-	-	-	-
Prognose eindstand per 31-12	8.411	3.387	-4.314	-12.879	-19.186

Reserve Ontwikkelfonds

De gemeente heeft een reserve Ontwikkelfonds waaruit ontwikkelimpulsen binnen onze gemeente kunnen worden bekostigd. In het bijlagenboek zijn alleen de daadwerkelijk door de Raad besloten onttrekkingen en toevoegingen meegenomen in de stand van de reserve. Naast de besluitvorming is bij de Ontwikkelreserve ook sprake van voornemens tot beslag op deze reserve: Gebiedsgerichte ontwikkeling in de kuststrook, en de Noordelijke Stadsentree-Panwark. Voor het MFC Burdaard heeft de raad middels besluit € 3 miljoen toegewezen aan project dekking waarbij de reserve ontwikkelfonds zal worden benut. Als gevolg van deze voornemens en besluiten zal de ontwikkelreserve vrijwel geheel worden benut. Er resteert een gering restsaldo van € 36 duizend.

Tabel Reserve Ontwikkelfonds

Bedragen (x 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand per 1-1	11.966	11.516	11.516	11.516	11.516
Geraamde toevoegingen	0	0	0	0	0
Geraamde onttrekking motie Raad parkeren	-150	-	-	-	-
Geraamde onttrekking besluit Raad investering MFC Burdaard - CV en installaties	-160	-	-	-	-
Geraamde overige onttrekkingen	-140	0	0	0	0
Subtotaal eindstand per 31-12	11.516	11.516	11.516	11.516	11.516
<i>Door de raad toegewezen bestemmingen:</i>					
1 MFC Burdaard - dorpshuisfunctie	-1.800				
2 MFC Burdaard - sportfunctie	-1.200				
AF : door Raad vastgestelde investering - CV en installaties	160				
<i>Reserveringen - geormerkte posten:</i>					
1 Noordelijke stadsentree - Panwurk parkeren	-3.990				
AF : door Raad vastgesteld budget onderzoek parkeren	150				
2 Gebiedsgerichte ontwikkeling kuststrook	-4.650				
Prognose eindstand per 31-12	36	36	36	36	36

Programma 1 - Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Inleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân wil een gemeente zijn die dichtbij haar inwoners, ondernemers en organisaties staat. We werken vanuit het principe 'Samen, persoanlik en in de buurt'. Dat betekent dat we investeren in goede dienstverlening én in een bestuur dat zichtbaar, benaderbaar en betrokken is bij wat er speelt in dorpen en wijken.

De afgelopen jaren hebben we een impuls gegeven aan onze dienstverlening. Die lijn zetten we voort, met als uitgangspunt dat dienstverlening inclusief, eenvoudig, persoonlijk, eigentijds en nauwkeurig is (IEPEN). We doen wat we beloven en communiceren duidelijk en begrijpelijk, met oog voor verschillen tussen inwoners. De menselijke maat blijft leidend: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.

Tegelijkertijd werken we samen met inwoners, dorpen, ondernemers en partners aan de opgaven in onze gemeente en zoeken we actief de verbinding, ook in de regio. We blijven onze dienstverlening verbeteren door processen slimmer in te richten en te leren van ervaringen van inwoners, onder andere via de klantreis methode. Zo bouwen we aan een gemeente die betrouwbaar, toegankelijk en klaar voor de toekomst is.

De gemeente werkt samen met de politie en andere organisaties aan een veilige leefomgeving. Het is belangrijk dat inwoners zich veilig voelen in hun buurt. Daarom maakt de gemeente beleid en plannen op. Deze staan in de veiligheidsagenda 'Mei elkoar foar feiligens'. In dit programma werkt de gemeente aan onderwerpen zoals jeugdoverlast, ondermijning, georganiseerde criminaliteit, cyberveiligheid, crisisbeheersing, onbegrepen gedrag, demonstraties en evenementenveiligheid.

Daarbij besteden we in het bijzonder aandacht aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit en het versterken van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en organisaties. We werken samen met partners en doen ook een beroep op inwoners om signalen te herkennen en te delen.

De wereld houdt niet op bij Sweagerbosk of de Hijumerfeart. Ook als middelgrote plattelandsgemeente zijn wij verbonden met de regio, Nederland en Europa. Daarom zoeken we via netwerken als P10 en Economic Board Fryslân actief de samenwerking op. Zo delen we kennis, versterken we onze positie en halen we kansen, aandacht en middelen naar onze gemeente. Europa is daarbij geen doel op zich, maar een middel om onze ambities op het gebied van brede welvaart, leefbaarheid, economie, innovatie en duurzaamheid te realiseren. Door actief en op de juiste momenten aan te sluiten bij regionale, nationale en Europese netwerken vergroten we onze invloed en benutten we kansen voor inwoners en ondernemers. Onze bijzondere band met Crediton en Fulda, gebaseerd op het erfgoed van de heilige Bonifatius, biedt een unieke kans om Noardeast-Fryslân en onze ondernemers internationaal onder de aandacht te brengen. Tegelijkertijd ontstaan waardevolle ontmoetingen voor leerlingen, sporters en cultuurbecoefenaars, die zo andere Europeanen leren kennen en van elkaar kunnen leren.

Hoofddoelstelling

Noardeast-Fryslân heeft een betrouwbare en nabije overheid, met oog voor de menselijke maat, die zorgt voor goede dienstverlening, een veilige leefomgeving en een sterke positie in provinciale, regionale, nationale en Europese netwerken.

Kerndoelstellingen

1.1 Verbeteren en professionaliseren van dienstverlening en communicatie met inwoners en bedrijven

SMART-doelstelling

1.1.1 Verbeteren dienstverlening

In 2028 ervaren inwoners onze dienstverlening merkbaar beter t.o.v. de nulmeting

1.1.2 Digitale bereikbaarheid vergroten

Eind 2028 ervaart minimaal 60% van de deelnemers aan het inwonerpanel dat de digitale informatie mogelijkheden voor dienstverlening verbeterd zijn.

1.1.3 Duidelijke en gelijke communicatie

In 2028 voldoet minimaal 75% van onze brieven, adviezen en websitepagina's aan de Duidelijke-Taalregels (B1-niveau), gemeten via kwartaalsteekproeven van ten minste 30 communicatieproducten per steekproef.

Kerndoel

1.2 Versterken van een veilige, prettige en betrouwbare leefomgeving

SMART-doelstelling

1.2.1 Veiligheidsgevoel

In 2027 ontwerpen we een factsheet 'Veiligheid' waarmee periodiek wordt gerapporteerd over uitgevoerde veiligheidsinterventies zoals integrale controles, dwangsommen, behandelde casuïstiek en het versterken van de weerbaarheid.

Kerndoel

1.3 Versterken van de positionering en belangenbehartiging en het bevorderen van de samenwerking in provinciale, regionale, nationale en Europese netwerken.

SMART-doelstelling

1.3.1 Benutten van kansen en middelen

Uiterlijk eind 2028 is Noardeast-Fryslân actief aangesloten bij minimaal 1 relevante Europese netwerken en neemt de gemeente deel aan (internationale) bijeenkomsten, waarbij dit leidt tot minimaal 1 concrete projectkansen of samenwerking.

1.3.2 Bijdrage aan gemeentelijke en regionale opgave

In de periode 2027-2030 ontwikkelt en realiseert Noardeast-Fryslân minimaal 3 Europese projecten, waarvan minimaal 2 met externe (EU)financiering, die aantoonbaar bijdragen aan gemeentelijke en regionale opgaven.

1.3.3 Verbreding blik naar Europees niveau

Van 2027 tot 2030 wordt bij minimaal 4 beleids- of investeringsvoorstellen per jaar expliciet het Europese perspectief betrokken, en wordt jaarlijks aan de raad gerapporteerd over Europese activiteiten en opbrengsten.

Onderwerp beleidsdocumenten van Programma 1

Onderwerp beleidsdocumenten Versterken van netwerken

Startnotitie Aanpak Europa (2024)

Onderwerp beleidsdocumenten Dienstverlening

Besturings- en organisatiefilosofie Noardeast-Fryslân (2025)

Visie op dienstverlening 2025

Onderwerp beleidsdocumenten Veilige woon- en leefomgeving

Veiligheidsagenda Noardeast-Fryslân: Mei elkoar foar Feiligens foar en mei de Mienskip 2024-2027

Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024 – 2027 (Politie)

Beleidsplan Veiligheid 2023 - 2026 (Veiligheidsregio Fryslân)

Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân

Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)

Beleidsregels bestuurlijke handhaving drugscriminaliteit (2024)

Handhavingsarrangement met politie (2025)

Evenementenbeleid gemeente Noardeast-Fryslân

Verbonden partijen van Programma 1

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Veiligheidsregio Fryslân	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.

Uniforme beleidsindicatoren van Programma 1

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente	
			Noardeast-	Nederland
			Fryslân	
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2027	11,37	10,48*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2027	11,41	10,40*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2027	1.260	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2027	3,75%	16,10%*
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2025	11,00	10,00
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2025	0,80	2,10
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2025	4,10	4,60
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2025	0,40	1,20
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2025	4,40	5,70
* betreft aantal/percentage van 2025				

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergriep plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS

Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden hiervan zijn seksuele misdrijven, lichamelijk letsel door schuld, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

Overzicht baten en lasten Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	1.153
Lasten	-11.808
Geraamd saldo van baten en lasten	-10.656
Onttrekkingen	84
Stortingen	-61
Mutaties reserves	23
Geraamd resultaat	-10.632

Programma 2 - Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Inleiding

1. Versterken van gemeenschapszin en eigen verantwoordelijkheid
2. Verbeteren toekomstbestendigheid van maatschappelijke voorzieningen en scholen
3. Versterken van identiteit en stimuleren van het gebruik van eigen talen

Thema's/beleid

- Cultuur
- Fryske taal
- Onderwĳshuisvesting
- Dorpshuizen
- Sport
- Bibliotheken
- Dorpen – en wijkenbudget

Nieuwe coalitieakkoord

- Met het dorpen- en wijkenfonds gaan wij een bijdrage leveren aan initiatieven vanuit de dorpen en wijken die de leefbaarheid versterken.
- Met het jaarlijks onderhoudsbudget stellen we de dorpen in staat om te investeren in bijvoorbeeld verduurzaming. Hiermee faciliteren we in de toekomstbestendigheid van dorpshuizen.
- Wij staan voor goed verspreid, kwalitatief onderwijs dat goed bereikbaar is. Investeren in onderwĳshuisvesting gebruiken we als ondersteunings- en sturingsmiddel zodat we toekomstbestendige – en duurzame schoolgebouwen voor het primair en voortgezet onderwijs kunnen bieden.
- Wij hechten waarde aan meertaligheid en aan de mogelijkheid voor inwoners om zich uit te drukken in de taal die bij hen past. We kiezen daarom voor behoud van het bestaande Frysk taalbelied.
- We verbinden cultuur nadrukkelijk met andere opgaven, zoals leefbaarheid, welzijn en de ontwikkeling van dorpen en stad. Samen met makers, verenigingen, instellingen en andere partners werken we er met cultuurprogramma's naar toe om zoveel mogelijk inwoners te bereiken.

Hoofddoelstelling

Vitale gemeenschappen en de leefbaarheid van Noardeast-Fryslân versterken en behouden.

Kerdoelstellingen

Kerdoel

2.1 Verbeteren toekomstbestendigheid van maatschappelijke voorzieningen en inspirerende leeromgevingen

SMART-doelstelling

2.1.1 Jaarlijks ondersteunt de gemeente minimaal 15 bewonersinitiatieven via het Dorpen en Wijkenbudget, waarbij co financiering vanuit de dorpen en wijken van toepassing is.

2.1.2 Eind 2027 geeft minimaal 80% van de inwoners aan dat zij zich thuis voelen in hun dorp of wijk.

Kerndoel

2.2 Versterken van gemeenschapszin en eigen verantwoordelijkheid (zelforganisatie)

SMART-doelstelling

2.2.1 In 2028 is 50% van maatschappelijke voorzieningen, waaronder sportaccommodaties toekomstbestendig.

Kerndoel

2.3 Versterken van identiteit en stimuleren van het gebruik van eigen talen

SMART-doelstelling

2.3.1 In 2028 geeft minimaal 40% van de inwoners aan dat zij de Friese taal of een streektaal vaak zien in hun dorp of wijk. Dit zien zij in bijvoorbeeld communicatie, activiteiten of de openbare ruimte

2.3.2 In deze periode vergroten wij de cultuurparticipatie van jongeren (12-18 jaar) door samen met regionale partners culturele opleidingsprogramma's en cultuurlabs te realiseren.

Waarmee ten minste 500 jongeren worden bereikt en de regionale culturele samenwerking duurzaam wordt versterkt.

Onderwerp beleidsdocumenten van Programma 2

Onderwerp beleidsdocumenten Sociale verbondenheid

Dorpen- en wijkenbeleid 2023-2026

Cultuurnota 'Kultuer tichtby, tichtby Kultuer' (2022)

Onderwerp beleidsdocumenten Maatschappelijke voorzieningen

Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)

Naar een regionaal voorzieningspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)

Onderwerp beleidsdocumenten Schoolomgeving

IHP Noardeast-Fryslân (2023)

Actieplan en Startnotitie Zorg en Onderwijs (2021)

Fryske Mienskip Oanpak (in ontwikkeling)

Onderwerp beleidsdocumenten Culturele identiteit

Frysk Taalbelied "Mei elkoar foarút mei it Frysk" (2020)

Frysk Aksjeplan (2023)

Cultuurnota 'Kultuer tichtby, tichtby Kultuer' (2022)

Verbonden partijen van Programma 2

Programma 2 heeft geen verbonden partijen.

Uniforme beleidsindicatoren van Programma 2

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Niet-Sporters	%	2024	55,00	42,50

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2026 Programma 2: Mienskip

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	410
Lasten	-11.180
Geraamd saldo van baten en lasten	-10.770
Onttrekkingen	853
Stortingen	-105
Mutaties reserves	748
Geraamd resultaat	-10.023

Programma 3 - Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Inleiding

Kerndoelen

1. Bevorderen van een gezonde en vitale leefstijl
2. Vergroten van participatie en zelfredzaamheid
3. Versterken van sociale samenhang en inclusieve leefomgeving

Thema's/beleid

- Jeugd(zorg)
- VVE
- Laaggeletterdheid
- Gezondheid
- WMO
- Participatie(wet)
- Welzijnswerk
- Armoede
- Integratie
- Inclusie
- Inburgering
- Spreidingswet
- Oekraïne opvang

Nieuwe coalitieakkoord

- In deze context kiezen wij voor een brede beweging van zorg naar gezondheid en welzijn, waarbij preventie centraal staat. Door te investeren in een gezonde leefomgeving, vroegsignalering en het versterken van de eigen kracht van inwoners, willen we problemen zoveel mogelijk voorkomen en de druk op zwaardere vormen van zorg verminderen.
- Meer collectieve voorzieningen, alleen individueel maatwerk als het echt nodig is.
- Wij gaan een toekomstgerichte aanpak uitwerken om ongewenste effecten van deze ontwikkelingen te bestrijden. Wij willen in het beleid voor het sociaal domein daarbij een accent leggen op het zoveel mogelijk, binnen de mogelijkheden die Noardeast-Fryslân daarvoor heeft, gelijktrekken van de ontwikkelkansen voor alle jongeren. Dit sluit aan bij onze bredere inzet op preventie en een sterke sociale basis.
- Vitaliteit en goede gezondheid voor alle inwoners van Noardeast-Fryslân is voor ons een belangrijk doel. Het middel om dat doel te benaderen is preventie: voorkomen is beter én goedkoper dan genezen. We gaan inwoners blijvend stimuleren om zelf regie te houden over hun gezondheid en welzijn.
- Eenzaamheid komt ook in Noardeast-Fryslân steeds meer voor en verspreidt zich breed over verschillende leeftijds- en bevolkingscategorieën. Wij versterken initiatieven die ontmoeting, verbinding en deelname aan de samenleving bevorderen.
- Wij hechten waarde aan menselijke waardigheid in alle fasen van het leven. Dat betekent dat we ons inzetten voor een veilige en gezonde leefomgeving. Prostitutie, drugs- en drankmisbruik, overmatig gokken en andere gedragingen die schadelijk zijn voor mens, samenleving en leefomgeving willen we bestrijden.

- We zetten in op het realiseren van het benodigd aantal opvangplekken conform de Spreidingswet. Daarbij kiezen wij voor een opvanglocatie met een looptijd van maximaal 10 jaar, die bij voorkeur na afloop beschikbaar kan komen voor andere doel groepen en daarmee blijvende meerwaarde heeft voor onze inwoners.

Hoofddoelstelling

Inwoners van Noardeast-Fryslân zijn vitaal en doen mee aan de samenleving.

Kerdoelstellingen

Kerdoel

3.1 Bevorderen van een gezonde en vitale leefstijl

SMART-doelstelling

3.1.1 Gezond gewicht bevorderen door inzet van sport en leefstijlprogramma's

Eind 2030 heeft minder dan 50% van onze inwoners overgewicht en obesitas, gemeten via de GGD gezondheidsmonitor, door inzet van sport, bewegen en leefstijlprogramma's.

3.1.2 Mentale gezondheid bevorderen

Eind 2030 is de mentale gezondheid van onze inwoners er op vooruit gegaan ten opzichte van 2025, gemeten via de GGD Gezondheidsmonitor (nulmeting: 68%), door inzet op preventie, vroegsignalering, toegang en toegankelijke ondersteuning op het gebied van mentale weerbaarheid en eenzaamheid.

Kerdoel

3.2 Vergroten van participatie en zelfredzaamheid

SMART-doelstelling

3.2.1 Beheersing aantal indicaties WMO en Jeugd

1. Eind 2030 is het aantal Wmo- en jeugdzorg indicaties verlaagd ten opzichte van 2025, gemeten via gemeentelijke indicatieregistraties, door inzet van versterkte toegang, vroegsignalering en uitbreiding van algemene/collectieve voorzieningen.
2. Eind 2030 is het aantal thuiszitters verlaagd ten opzichte van 2026. Stand van zaken bij de leerplichtambtenaren en/of doorstroompunt.
3. Meer inwoners naar werk begeleiden: ten opzichte van 2026 stroomt eind 2030 10% meer inwoners met een bijstandsuitkering uit naar werk of opleiding, gemeten via de Participatiewet administratie.

Kerdoel

3.3 Versterken van sociale samenhang en inclusieve leefomgeving

SMART-doelstelling

3.3.1 Eenzaamheid verminderen

Eind 2030 daalt het aandeel inwoners dat zich matig tot ernstig eenzaam voelt ten opzichte van 2025, gemeten via de GGD-monitor, door uitbreiding van ontmoetingsactiviteiten en signaleringsnetwerken.

3.3.2 Overbelaste mantelzorgers

1. Eind 2030 is het percentage overbelaste mantelzorgers lager dan 24%, gemeten via planbureau Fryslân en de GGD-monitor, door mantelzorgondersteuning en ontmoetingsactiviteiten

Onderwerp beleidsdocumenten van Programma 3

Onderwerp beleidsdocumenten Algemene beleidsdocumenten

Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)

Uitvoeringsplan WMO (2014)

Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)

Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)

Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Beleidsplan Handhaving Sociaal Domein 2019-2022

Onderwerp beleidsdocumenten 301 Verbeteren integrale samenwerking Zorg en Onderwijs

Gezondheidsbeleid 2021-2025

Beleidskader sociaal domein 2023

Ontwerp Preventie- en handavingsplan Alcohol

Actieplan zorg en onderwijs 2021-2024

De Fryske Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026

Onderwerp beleidsdocumenten 302 Stimuleren van een gevarieerd Wonen en Zorg aanbod

Regionale woon/zorg visie

Uitvoeringsprogramma Regionale woon/zorgvisie (in concept voor 2025)

Onderwerp beleidsdocumenten 303 Bevorderen van Gezondheid en Welzijn middels een gemeenschapsaanpak

Strategisch beleidskader Welzijn

Onderwerp beleidsdocumenten 304 Bevorderen Talentontwikkeling en het opzetten en faciliteren van netwerken (Onderwijs, Ondernemers, Overheid)

Projectplan startwerkplaats (in concept voor 2025)

Onderwerp beleidsdocumenten 305 Bevorderen en door ontwikkelen Aanpak armoede

Actieplan Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid 2022-2026

Onderwerp beleidsdocumenten 306 Verbeteren dienstverlening jongeren (in kwetsbare posities)

Actieplan jongerenloket (in concept voor 2023)

Verbonden partijen van Programma 3

Verbonden Partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk (voor 01-08-2021 Leer- werkbedrijf Noardeast-Fryslân)	Uitvoering geven aan de Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van de wettelijke taken op deze terreinen doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren. Vanuit SDF participeren wij ook in 'Foar Fryske Bern'.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer in de regio Noordoost Fryslân. Dit om de leefbaarheid te vergroten.

Uniforme beleidsindicatoren Programma 3

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2025	12,10	7,40
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2025	18,00	28,00
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2025	2,10	2,30
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2025	671,00	858,80
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2023	1,00	1,00
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2024	4,00	6,00
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2025	72,20	73,20
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2024	2,00	2,00
Personen met een bijstandsuitkering	Personen met een bijstandsuitkering	2025	242,00	281,20
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2024	209,90	203,10
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	11,90	13,70
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	1,50	1,00

Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2025	0,20	0,40
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2025	790,00	720,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	Ingrado
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	LISA
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	CBS
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS

Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2026 van Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	25.182
Lasten	-96.822
Geraamd resultaat van baten en lasten	-71.640
Onttrekkingen	77
Geraamd resultaat	-71.563

Programma 4- Wurk, Bedriuw en Rekraasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekraasje' over?

Inleiding

Met het Programma Wurk, bedriuw en rekreaasje geven we concreet invulling aan de economische ambities uit het coalitieakkoord. Door te investeren in werkgelegenheid, ondernemerschap, landbouw, visserij, bedrijventerreinen, energie, toerisme en recreatie, dragen we bij aan een sterke en toekomstbestendige gemeente. Dit programma sluit aan bij de koers van het coalitieakkoord: het versterken van de lokale economie als fundament voor leefbaarheid, het stimuleren van innovatie en duurzaamheid, en het creëren van kansen voor alle inwoners. Door samen te werken met ondernemers, onderwijs, maatschappelijke partners en regionale netwerken, zorgen we ervoor dat de economische ontwikkeling hand in hand gaat met sociale samenhang, ecologische balans en een aantrekkelijke leefomgeving.

Noardeast-Fryslân bouwt aan een sterke, toekomstbestendige en veerkrachtige lokale economie. Werkgelegenheid, ondernemerschap, landbouw, visserij en recreatie zijn de pijlers onder de leefbaarheid van onze dorpen en stad. De komende jaren kiest de gemeente bewust voor het versterken van deze economische basis, met oog voor innovatie, duurzaamheid en de unieke identiteit van onze regio.

Ondernemers krijgen ruimte om te groeien en te vernieuwen, ondersteund door duidelijke regels en toegankelijke gemeentelijke dienstverlening. We investeren in de verbinding tussen economie en arbeidsmarkt, zodat meer inwoners duurzaam kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. Daarbij stimuleren we samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke partners, met speciale aandacht voor jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De landbouw blijft het kloppend hart van onze gemeente. We ondersteunen de sector in de transitie naar een toekomstbestendige, duurzame bedrijfsvoering, waarbij economie, ecologie en leefbaarheid in balans zijn. Ook voor de visserij en de haven van Lauwersoog zetten we in op een sterke positie, met ruimte voor innovatie en recreatieve ontwikkeling.

Bedrijventerreinen worden toekomstgericht ontwikkeld, met aandacht voor energievoorziening, circulaire economie en het versterken van de maakindustrie. We werken samen met bedrijven aan oplossingen voor netcongestie en stimuleren lokale opwek en gebruik van duurzame energie.

Met deze koers zet Noardeast-Fryslân in op een economie die kansen biedt voor iedereen, die veerkrachtig inspeelt op veranderingen en die bijdraagt aan een sterke, leefbare en aantrekkelijke gemeente voor huidige en toekomstige generaties.

Hoofddoelstelling

Een duurzame en toekomstbestendige economische structuur en een toeristisch-recreatief aantrekkelijk profiel.

Kerdoelstellingen

Kerdoel

4.1 Verbeteren van bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

SMART-doelstelling

4.1.1 Bedrijventerreinen

Uiterlijk in 2030 breiden we de regionale bedrijventerreinen in Hallum, Dokkum en Kollum uit met respectievelijk minimaal 5, 10 en 5 hectare. Daarnaast ontwikkelen we in drie andere kernen nieuwe bedrijventerreinen van minstens 1 hectare.

4.1.2 Agrarische nevenactiviteiten

Uiterlijk in 2030 is gemeentelijk beleid vastgesteld en ingevoerd waarmee boerderijwinkels op agrarische erven mogen groeien tot maximaal 250 m² verkoopruimte binnen en 25 m² buiten per bedrijf.

4.1.3 Wadden

In 2027 stellen wij een Waddenambtenaar aan om de strategische positie van de gemeente binnen de governance van de Waddenkust te versterken.

Kerndoel

4.2 Versterken van een gezond ondernemersklimaat met duurzame en innovatieve bedrijvigheid

SMART-doelstelling

4.2.1 Innovatie

Tussen 2027 en 2030 faciliteren wij de realisatie van minimaal 10 innovatieprojecten waarin ondernemers samenwerken met kennisinstellingen, onderwijsorganisaties of andere bedrijven binnen Noardeast-Fryslân.

4.2.2 Circulair

Uiterlijk 2030 faciliteren wij de realisatie van minimaal 10 nieuwe circulaire samenwerkingsverbanden tussen bedrijven in Noardeast-Fryslân, gericht op het delen, hergebruiken of hoogwaardig verwerken van grondstoffen en materialen. (Indicator: Regiodeal II Noordoost- Fryslân)

4.2.3 Duurzame landbouw

Van 2027 tot 2030 organiseren we minimaal twee keer per jaar een kennisbijeenkomst met de landbouwsector, aansluitend op de thema's van het Omgevingsprogramma landbouw. (Indicator: Omgevingsprogramma landbouw)

Kerndoel

4.3 Het ontwikkelen van een groeiend duurzaam en aantrekkelijk vrijetijdsaanbod dat bijdraagt aan lokale economie en leefbaarheid

SMART-doelstelling

4.3.1 Uitvoering van havenmeesterschap Dokkum

In 2030 streven we naar een minimale tevredenheidsscore van 4,7 op Google Reviews voor haven- en campergasten in Dokkum, door gastvrije ontvangst en goede informatie- en havenvoorzieningen.

4.3.2 Monitoring ontwikkeling recreatie en toerisme

In de periode 2027-2030 monitoren we jaarlijks de ontwikkeling van recreatie en toerisme in de gemeente. Dit doen we door gemeentelijke gegevens te verzamelen, trends in kaart te brengen en deze te verwerken in een factsheet voor de raad en belanghebbenden.

4.3.3 Versterking relatie recreatieondernemers

In 2030 waarderen recreatieondernemers de inspanning van de gemeente op het gebied van recreatie en toerisme (dienstverlening en samenwerking) met een cijfer van 7,5 of hoger gemeten in de gemeentepijler. We willen dit bereiken door jaarlijks een ondernemersbijeenkomst te organiseren, bedrijfsbezoeken te houden en de informatieverstrekking naar ondernemers te optimaliseren.

Onderwerp beleidsdocumenten Programma 4

Onderwerp beleidsdocumenten bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân

Onderwerp beleidsdocumenten verbeteren detailhandel en structuur

Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland

Detailhandelsvisie verzorgingsgebied Dokkum

Toekomstvisie Voorstraat Kollum

Onderwerp beleidsdocumenten meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Regio Deal Noordoost- Fryslân II

Onderwerp beleidsdocumenten een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Gezamenlijke visie op Toerisme en Recreatie in Noordoost-Fryslân 2020-2030

Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025

Masterplan Opvaarten Noordoost Fryslân (2021)

Beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028, provincie Fryslân (2020)

Position Paper Gastvrij Fryslân 2030 (2019)

Actieplan vitale logiesaccommodaties binnen het programma Gastvrij Fryslân 2028

Ontwikkeldkader Logiesaccommodaties Gemeente Noardeast-Fryslân 2024 en Beleidsregels logiesaccommodaties Gemeente Noardeast-Fryslân 2024

Havenbeleid Noardeast-Fryslân 2024

Opgavenkaart toekomstagenda Lauwersmeer 2024 en Uitvoeringsprogramma Lauwersmeergebied 2026-2030

De Agenda voor het Waddengebied 2050 en Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Investeringsprogramma Waddengebied 2016-2026 en Investeringskader Waddengebied 2021-2026

De Agenda voor het Waddengebied 2050 (2020)

Position Paper Gastvrij Fryslân 2030 (2019)

Jaarplan 2027 Stichting Regiomarketing Toerisme

Verbonden partijen Programma 4

Verbonden partij	Bijdrage beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
Stichting IJswegencentrale	Opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Uniforme beleidsindicatoren Programma 4

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Funciemenging	%	2025	47,30	54,60

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA

Overzicht baten en lasten Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Bedragen x €1.000

Exploitatatie	Primaire begroting 2027
Baten	947
Lasten	-2.545
Geraamd saldo van baten en lasten	-1.599
Onttrekkingen	208
Stortingen	-1
Mutaties reserves	207
Geraamd resultaat	-1.392

Programma 5- Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Inleiding

Wonen behoort tot de primaire levensbehoeften en is van grote betekenis voor de leefbaarheid van onze gemeente. De overheid, en in het bijzonder de gemeente, speelt een belangrijke rol bij het creëren van voldoende en passende huisvesting. Gezien de ontwikkelingen op de woningmarkt blijft wonen de komende jaren een belangrijk beleids- en aandachtsgebied.

Met de inwerkingtreding van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting wordt vanaf 1 juli 2027 het wettelijk verplichte Volkshuisvestingsprogramma ingevoerd. Dit programma vervangt de huidige Woonvisie en krijgt een formele plaats onder de Omgevingsvisie. Naast volkshuisvesting besteedt het programma aandacht aan aanverwante thema's, zoals leefbaarheid, duurzaamheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

Met het Volkshuisvestingsprogramma geeft de gemeente richting aan de ontwikkeling van de woningvoorraad en de volkshuisvesting in de komende jaren. Het programma ondersteunt de ambitie om voldoende woningen te realiseren voor alle inwoners, met bijzondere aandacht voor groepen die momenteel moeilijk toegang hebben tot een passende en betaalbare woning. Het Volkshuisvestingsprogramma vormt een integraal onderdeel van de Omgevingsvisie en staat in samenhang met de andere programma's die daaronder vallen.

Woonopgave

De gemeente Noardeast-Fryslân staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave. Er is behoefte aan meer passende en betaalbare woningen voor huidige en toekomstige inwoners. De vraag naar woningen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Dit komt onder meer door een groeiende instroom van nieuwe inwoners, veranderende huishoudenssamenstellingen en gewijzigde woonwensen. Hierdoor ontstaat niet alleen behoefte aan meer woningen, maar ook aan een diverser woningaanbod.

Daarnaast leiden landelijke ontwikkelingen, waaronder opgaven die voortvloeien uit de verdeling van woningzoekenden en andere doelgroepen, tot aanvullende huisvestingsvraagstukken. Het huidige woningaanbod sluit nog onvoldoende aan op deze veranderende vraag. Waar in het verleden vooral sprake was van beperkte groei, staat de gemeente nu voor een substantiële en structurele bouwopgave.

Leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit

Naast woningbouw vraagt ook het behoud en de versterking van de leefbaarheid nadrukkelijk aandacht. Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving is essentieel voor het behoud van inwoners, bedrijven en voorzieningen. Daarom kent de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving een hoge prioriteit.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen streven wij naar een evenwichtige afweging van gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. Ruimtelijke kwaliteit omvat daarbij niet alleen ecologische, economische en sociaal-maatschappelijke aspecten, maar ook de kwaliteit van de gebouwde omgeving. De gemeente wil de kenmerken behouden en versterken die bijdragen aan de identiteit en het karakter van onze dorpen en stad.

Landschap en identiteit

Noardeast-Fryslân beschikt over een uniek en waardevol landschap. De Waddenzee, als UNESCO Werelderfgoed, vormt een belangrijk onderdeel van onze leefomgeving. Daarnaast kenmerken de Fryske Wâlden en het open kleigebied zich door bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en agrarische kwaliteiten.

De geschiedenis van het gebied heeft geleid tot een karakteristiek landschap met terpen, dijken, dorpen, landbouwgronden en kenmerkende nederzettingsstructuren. Deze kwaliteiten bepalen in belangrijke mate de identiteit van onze gemeente. Kennis van deze geschiedenis helpt bij het zorgvuldig inpassen van toekomstige ontwikkelingen en draagt bij aan een samenhangende ruimtelijke ontwikkeling.

Tegelijkertijd staat het buitengebied voor verschillende grote transitieën. Ontwikkelingen zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en veranderingen binnen de landbouw kunnen een aanzienlijke impact hebben op het landschap. Om deze ontwikkelingen zorgvuldig vorm te geven, is het van belang inzicht te hebben in de kwaliteiten die onze gemeente kenmerken en in de waarden die wij willen behouden en versterken.

Duurzaamheid

Ook het verder verduurzamen van onze samenleving vormt een belangrijke opgave voor de komende jaren. De gemeente wil hierin een actieve en voorbeeldstellende rol vervullen. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen werken wij aan een duurzame toekomst.

Daarbij zetten wij in op bewustwording van de noodzaak van verduurzaming en het stimuleren van concrete maatregelen. Door samenwerking en kennisdeling willen wij bijdragen aan een toekomstbestendige, duurzame en veerkrachtige gemeente.

Hoofddoelstelling

Behouden en versterken van een aantrekkelijke, identiteitsbewuste en toekomstbestendige woon- en leefomgeving.

Kerdoelstellingen

Kerdoel

5.1 Levendige dorpen en stad waar het prettig wonen en leven is

SMART-doelstelling

5.1.1 Wonen

We realiseren in 2026-2030 een toekomstbestendige woningvoorraad in Dokkum en de dorpen. Bij nieuwe woningbouw is minimaal twee derde betaalbaar en bestaat ten minste 30% uit sociale huur. De voortgang wordt jaarlijks gemonitord. Waar nodig sturen we bij via het volkshuisvestingsprogramma 2026–2030 en de bijbehorende projecten. Doel is dat alle inwoners in elke kern kunnen beschikken over een passende woning en dat de leefbaarheid wordt versterkt.

5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit

In 2030 is de identiteit van de gemeente aantoonbaar behouden en de omgevingskwaliteit verbeterd. Dit doen wij door: a) Erfgoed en identiteit te borgen; vanaf 2027 krijgt 100% van de ruimtelijke plannen een expliciete toets op erfgoed en gebiedsidentiteit, en worden deze aantoonbaar meegewogen in besluiten en b) Kwaliteit toe te voegen bij ontwikkelingen; vanaf 2027 gelden voor alle

ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied kwaliteitskaders. Minimaal 90% van de ontwikkelingen voldoet hieraan en draagt aantoonbaar bij aan betere omgevingskwaliteit.

5.1.3 Wadden

Wij starten in 2027 met het opstellen van een omgevingsprogramma voor de Waddenkust.

Kerndoel

5.2 Een energieneutrale, circulaire, klimaatbestendige, biodiverse gemeente in 2050

SMART-doelstelling

5.2.1 Energieneutraal

In Noardeast-Fryslân is in 2030 minimaal 70% van de elektriciteit duurzaam opgewekt, rekening houdend met de groeiende stroomvraag.

5.2.2 Circulair

In 2030 recycleren we minimaal 60% van het huishoudelijk afval. In 2035 is dat 65%. We bereiken dit door betere scheiding aan de bron en door nascheiding van restafval door Omrin.

5.2.3 Klimaatadaptatie/biodiversiteit

In 2030 is het aandeel openbaar groen (%) en boomkroonbedekking (%) in de kernen en wijken van Noardeast-Fryslân minimaal gelijk gebleven ten opzichte van de nulmeting in 2024 (bron: storymap klimaatadaptatie), ongeacht uitbreiding van het bebouwd oppervlak.

Onderwerp beleidsdocumenten Programma 5

Onderwerp beleidsdocumenten wonen

Volkshuisvestingsprogramma

Prestatieafspraken

Urgentieverordening

Premantelzorgbeleid

Onderwerp beleidsdocumenten Duurzaamheid

Startnotitie Energieprogramma

Warmteprogramma

Routekaart Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed

Onderwerp beleidsdocumenten Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen

Omgevingsvisie gemeente Noardeast-Fryslân 2024

Omgevingsprogramma Erfgoed 2025-2030

Binnenstadsvisie Dokkum

Beeldkwaliteitsplannen

Biodiversiteitsplan 2021
Groenstructuurplan 2021
Kompas Waddenkust 2026
<i>Onderwerp beleidsdocumenten Afval</i>
Grondstoffenplan

Verbonden partijen Programma 5

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over de toepassing van de Monumentenwet.
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincie.
Stichting monumentenbehoud	Het instandhouden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet.

Uniforme beleidsindicatoren Programma 5

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2025	183,70	191,10
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2024	197,00	148,00
Hernieuwbare elektriciteit	%	2024	53,20	42,50
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2024	1,70	8,40
Demografische druk	%	2026	82,20	71,30

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar.	LISA
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

Overzicht baten en lasten Programma 5: Wenjen en Omjouwning

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	16.587
Lasten	-22.046
Geraamd saldo van baten en lasten	-5.458
Onttrekkingen	85
Stortingen	-510
Mutaties reserves	-425
Geraamd resultaat	-5.883

Programma 6 - Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Inleiding

De openbare ruimte is het gebied waar dagelijks gebruik van wordt gemaakt door onze inwoners en onze ondernemers, maar ook onze gasten. Deze ruimte bestaat uit wegen, groen, water en voorzieningen. Deze kapitaalgoederen geven vorm aan de identiteit en kernkwaliteiten van onze gemeente: zij zijn 'ús goud'.

Wij willen dat onze openbare ruimte op orde is en als een prettige en verzorgde omgeving wordt ervaren om te wonen, werken of recreëren. Maar ook als een omgeving, die als veilig wordt ervaren en die een positieve bijdrage levert aan het welzijn van onze inwoners, bedrijven, toeristen en andere gebruikers van onze openbare ruimte.

Als gemeente zorgen wij voor het beheer en onderhoud van die openbare ruimte en onze kapitaalgoederen. Dit zien wij zelfs als een kerntaak. Wij vinden een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte belangrijk. Hierbij hebben wij ook oog voor de financiële haalbaarheid, ook voor de lange termijn. Wij kiezen voor de komende jaren op welk niveau of welke niveaus wij onze openbare ruimte onderhouden willen hebben. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen kwaliteit, risico's en financiële haalbaarheid.

We willen houden wat mooi is en kijken naar wat beter kan. Niet alleen in het heden en nu, maar we houden ook rekening met toekomstige ontwikkelingen. We reageren op het veranderende klimaat. Daarbij houden we oog voor onze kenmerkende landschappen, onze natuur en onze mooie monumenten. We letten op een duurzame inrichting van onze openbare ruimte. We kijken naar hergebruik van materialen en geven aandacht aan de biodiversiteit bij de inrichting.

Onze openbare ruimte willen wij daarnaast ook veilig en toegankelijk inrichten. We willen dat onze inwoners zich veilig over de weg kunnen verplaatsen. Van onze stad, onze dorpen en onze voorzieningen willen we dat deze goed bereikbaar zijn. We nemen maatregelen waar verkeer zorgt voor overlast en waar de doorstroming stagneert. Hierbij hebben we met name aandacht voor bereikbaarheid en parkeren in Dokkum en Kollum. We kijken ook naar nieuwe vormen van mobiliteit en faciliteren deze waar mogelijk.

Een goed onderhouden openbare ruimte is voor ons geen doel op zich, maar draagt bij aan andere thema's. Het draagt bij aan zaken als welzijn, leefbaarheid, brede welvaart, veiligheid en gezondheid. Maar ook aan de verdere ontwikkeling van onze gemeente en het bereikbaar houden van voorzieningen.

De openbare ruimte is van ons allemaal. Wij willen dat onze inwoners en ondernemers dat ook zo ervaren. Daarom blijven we ons inzetten om onze Mienskip ook te betrekken bij vraagstukken over onze gezamenlijke leef- en werkomgeving.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staat meer informatie over de openbare ruimte en hoe deze wordt onderhouden.

Hoofddoelstelling

Zorgen voor een goed onderhouden, leefbare, toekomstbestendige, bereikbare, veilige en gezonde openbare ruimte.

Kerdoelstellingen

Kerdoel

Kerdoel 6.1 Bevorderen van een toekomstbestendige en aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimte

SMART-doelstelling

6.1.1 Klimaatadaptieve inrichting

In 2027 tot en met 2030 kijken we jaarlijks bij geplande herinrichtingen en werkzaamheden waar we de openbare ruimte meer klimaat adaptief en biodivers in kunnen richten en beheren. Het uitgangspunt is dat het areaal groen en water minimaal in stand blijft, wordt uitgebreid of kwalitatief verbeterd. Wij hebben hierbij de ambitie om het aandeel groen en water (bij herinrichtingen) gemiddeld 2,5% te laten toenemen, ten opzichte van 2024 en per te herinrichten gebied. Het is wel een voorwaarde, dat dit binnen bestaande middelen tot stand komt.

6.1.2 Aantrekkelijke openbare ruimte

In 2027 krijgen we meer inzicht in hoe de Mienskip de openbare ruimte beleeft. Deze informatie gebruiken we later om kaders te formuleren over hoe de openbare ruimte in te richten en te beheren. Dit inzicht verkrijgen we door de Mienskip te raadplegen. Hiervoor gebruiken wij bijvoorbeeld 'de gemeenteteiler'. Zodra wij weten wat aantrekkelijk is, gebruiken wij dit als een nulmeting om later op te toetsen.

Kerdoel

Kerdoel 6.2 Verbeteren van verkeersveiligheid en bereikbaarheid

SMART-doelstelling

6.2.1 Verbeteren van de verkeersveiligheid

In de periode van 2027 tot en met 2030 willen wij stimuleren dat mensen zich veiliger voelen en gedragen in het verkeer. Wij richten ons daarbij vooral op kwetsbare verkeersdeelnemers als scholieren, ouderen en minder validen. Dit gaan wij bereiken met fysieke ingrepen, maar ook door voorlichting, educatie en campagnes. Om dit te bereiken stellen wij in deze periode minimaal € 1,- per inwoner per jaar beschikbaar. Daarmee laten wij zien dat dit geld gebruikt wordt voor activiteiten die bijdragen aan veiliger gedrag in het verkeer.

Kerdoel

Kerdoel 6.3 Versterken van integraal beheer en onderhoud van de openbare ruimte

SMART-doelstelling

6.3.1 Basis van beheer op orde krijgen

In 2027 krijgen wij per kapitaalgoed inzicht in onze beheeropgaven voor de periode tot en met 2031. Daarna kunnen wij beheeropgaven aan elkaar koppelen en zodoende werk met werk maken en werkzaamheden inplannen. Dit inzicht in beheeropgaven krijgen wij door het maken van een beheerplan per kapitaalgoed. Een beheerplan is een verdere uitwerking van onze Nota Kapitaalgoederen. Een beheerplan is een nulmeting, waarop later gestuurd wordt.

Onderwerp beleidsdocumenten Programma 6

<i>Onderwerp beleidsdocumenten Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte</i>
Water- en Rioleringsprogramma 2027-2031 (vastgesteld college B&W 02-06-2026)
Biodiversiteitsplan 2021 (vastgesteld gemeenteraad 16 december 2021)
Omgevingsprogramma Klimaatadaptatie 2027-2031 (under construction)
Groenstructuurplan 2021 (vastgesteld gemeenteraad 16 december 2021)
Nadere regels gemeentelijke begraafplaatsen 2026 (vastgesteld college B&W 17 februari 2026)
Omgevingsprogramma Erfgoed 2025-2030 (vastgesteld college B&W 17 maart 2026)
Omgevingsprogramma Openbare Ruimte (nog op te stellen)
Nota Kapitaalgoederen 2022-2026 (actueel) resp. 2027-2031 (under construction)
<i>Onderwerp beleidsdocumenten Verkeer/mobiliteit</i>
Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma (vastgesteld college B&W 12-11-2024)

Verbonden partijen Programma 6

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk (voor 01-08-2021 Leer- werkbedrijf Noardeast-Fryslân)	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U. A	Het inkopen van energie en het beheer en onderhoud van openbare verlichting en elektrische laadinfrastructuur.

Overzicht baten en lasten Programma 6: Iepenbiere Romte

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	8.814
Lasten	-37.228
Geraamd saldo van baten en lasten	-28.414
Onttrekkingen	6.387
Stortingen	-4.123
Mutaties reserves	2.263
Geraamd resultaat	-26.151

Algemeene dekkingsmiddels, overhead, VPB en onvoorzien

Waar gaat Algemeene dekkingsmiddels over?

Inleiding

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen

Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.

- Algemene uitkeringen

Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusief de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".

- Dividend

Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.

- Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van "Vensters voor Bedrijfsvoering" gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O/ HRM;
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC);
6. juridische zaken;
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. facilitaire zaken en Huisvesting;
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. managementondersteuning primair proces.

Dienstverleningsovereenkomst

Onder de post Overhead worden zowel de inkomsten als de uitgaven van de Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met de gemeenten Dantumadiel en Schiermonnikoog geboekt. Deze DVO's zijn allemaal kostendekkend.

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Noardeast-Fryslân geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf.

Op basis van het meerjarenperspectief is een inschatting gemaakt voor het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met activiteiten die vallen onder de vennootschapsbelasting. In onderstaande inschatting maken we de uitsplitsing in de VPB last en externe kosten.

Onvoorzien

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Mutaties in de reserve

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Verbonden Partijen Algemeene dekkingsmiddels

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Afvalsturing Friesland (Omrin) (verwerken van afval)	De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval.
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De bank behartigt het efficiënte betalingsverkeer van alle gemeenten.
NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland	De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.
Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV	De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.
NV Stedin groep	Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.
Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)	Het SSL garandeert en faciliteert de ICT-voorzieningen en –dienstverlening voor de gemeente Noardeast-Fryslân. Zij schept zoveel mogelijk de randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening.

Uniforme beleidsindicatoren algemiene dekkingsmiddels

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2026	323,00	439,00
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2026	891,00	993,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2026	972,00	1.091,00
Overhead	% van totale lasten	2027	9,32	-

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In duizenden euro's	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting

Overzicht baten en lasten Algemeene dekkingsmiddels

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	148.087
Lasten	-24.873
Geraamd saldo van baten en lasten	123.214
Onttrekkingen	1.321
Stortingen	-1.525
Mutaties reserves	-204
Geraamd resultaat	123.010

Majeure projecten

Centrale huisvesting

Kerdoel

SMART-doelstelling

Het bestuurlijke deel van het gemeentehuis in Dokkum wordt vernieuwd en opgeknapt.

Omschrijving

Het project betreft de verbouwing van bouwdeel A1, de oude monumentale gebouwen aan de Zijl en de Suupmarkt. Daarnaast worden de bouwdelen A2, A3 en B aan de Koningstraat verbouwd en deels nieuw gebouwd. Het hele project duurt ongeveer vijf jaar.

Inhoud (toelichting)

In 2027 wordt de aanbestedingsprocedure voor de aannemer en installateur ten behoeve van de ver(nieuw)bouw van het gemeentehuis afgerond. Na definitieve gunning kan worden gestart met de uitvoering van de bouwactiviteiten. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd om de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk te waarborgen.

De eerste uitvoeringsfase bestaat uit de sloop en nieuwbouw van bouwdeel B. Na oplevering hiervan wordt gestart met de ver(nieuw)bouw van de bouwdelen A2 en A3. Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd aan de monumentale delen (A1-1 en A1-2) van het gemeentehuis. Met deze werkzaamheden wordt invulling gegeven aan de ambitie om te komen tot een modern, duurzaam en toekomstgericht gemeentehuis.

Participatie (toelichting)

De betrokkenheid van de gemeenteraad is belangrijk en wordt actief gezocht. De raad wordt via de bestaande planning en control (P&C-cyclus) op de hoogte gehouden van dit project. Het huisvestingsproject is door de raad aangemerkt als een majeur project en wordt daarom ook binnen deze rapportages gevolgd. Bij bijzondere ontwikkelingen wordt de raad via een raadsbrief geïnformeerd.

Voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners is een participatieplan opgesteld. De participatie kan plaatsvinden via bijeenkomsten, individuele gesprekken met belanghebbende of via een brief. Ook wordt de gemeentelijke website gebruikt om informatie te delen. Inspraakmomenten zijn en worden ingepland.

Ook interne medewerkers zijn en worden betrokken bij het project. Dit gebeurt via (inloop)bijeenkomsten en via berichten op het intranet.

Planning (toelichting)

De planning ligt op schema

Financiën (toelichting)

Financiën

Omschrijving	€ (x 1.000)
Kadernota 2023:	
Bij :Bouwdeel A1 (rijksmonumenten) en A2	2.600
Bij: Bouwdeel B	5.700
Bij: Inrichting A en B	616
Bij: Raadsbesluit 18-09-2025 verhogen investeringskrediet	11.571
Bij: Projectsubsidies	-
Actueel budget	20.487
Af: Lasten tot en met 26-05-2026	-1.065
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 26-05-2026	-1.670
Saldo	17.752
AF: Verwachte lasten tot en met einde project	17.752
Eindsaldo	0

Toelichting:

De begroting hierboven geldt voor de hele duur van het project. Het project loopt van 2024 tot en met 2029. Dat betekent dat alle baten, lasten en verplichtingen in deze rapportage bij de periode van zes jaar horen.

Campus Kollum

Kerndoel

SMART-doelstelling

Onderzoek Campus Kollum uitvoeren

Omschrijving

Omdat er steeds meer leerlingen zijn, hebben de scholen voor voortgezet onderwijs in Kollum te weinig ruimte. Daarom is uitbreiding van de Campus Kollum nodig. Er zijn daardoor plannen voor een Brede Campus Kollum.

Inhoud (toelichting)

Inhoud

Het definitieve plan voor Brede Campus Kollum werd op 13 maart 2025 aan de Raad voorgelegd. Op 21 mei 2025 werd positief en unaniem besloten voor uitvoering van de voorgelegde plannen. Ook werd een amendement aangenomen.

Er worden gesprekken gevoerd met de (toekomstige) gebruikers van het project Brede Campus Kollum. Deze gesprekken worden naar verwachting in 2026 afgerond. Aansluitend kan gestart worden met de bouwvoorbereidingen.

Participatie (toelichting)

Participatie

Voor het project brede Campus Kollum is een participatieplan geschreven.

Het participatieplan omschrijft de inleiding, context, doelstellingen, kaders en randvoorwaarden, stakeholders, mijlpalen, participatievormen, participatievragen, werkvormen, resultaten en communicatie.

Er is een [website](#) beschikbaar die voorziet in actuele informatie over het project. Naar aanleiding van bovenstaand zijn er diverse acties uitgevoerd zoals meerdere overleggen met de werkgroep die vanuit het dorp is ontstaan . En informatieavonden voor inwoners en omwonenden.

En wordt er gewerkt aan een herziening van het participatieplan omdat de volgende fase van het project een andere participatiebehoefte heeft dan tot op heden.

Planning (toelichting)

Planning

Het betreft een meerjarenplanning. De stand van zaken medio 2026 is als volgt:

Onderwerp	Tijdspad
Juridische kaders afstemmen en opstellen	H2 2026
Bouwvoorbereidingen starten	Q1 2027
Start inbreiding, uitbreiding Campus en nieuwbouw multifunctioneel centrum	H2 2027

Financiën (toelichting)

Financiën

Omschrijving	€ (x 1.000)
Bij: 2023 Raadsbesluit december 2023 t.b.v. Programma Onderwijshuisvesting (OHP) 2024	12.700
Bij: 2025 Raadsbesluit 21-5-2025 verhogen budget	7.500
Actueel budget	20.200
Af: Lasten tot en met 25-06-2026	-1.094
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 25-06-2026 (Inclusief interne projectkosten)	-815
Saldo	18.291
Verwachte Lasten tot en met einde project	18.291
Eindsaldo	0

Toelichting:

In 2027 zal circa 10% van het budget uitgegeven worden.

De begroting hierboven geldt voor de hele duur van het project. Het project loopt van 2025 tot en met 2029. Dat betekent dat alle uitgaven en verplichtingen in deze begroting horen bij deze periode van vijf jaar. Aangegane verplichtingen zijn inclusief de projecturen (tot en met einde project) en de op dit moment goedgekeurde offertes .

Het huidige budget is voldoende voor de gestelde doelen.

MFC Burdaard

Kerndoel

SMART-doelstelling

Uitvoeren aanpak MFC Burdaard

Omschrijving

In 2021 gaf het toenmalige bestuur van het MFC it Spektrum bij ons aan dat zij zorgen hadden over de toekomst van het MFC. De exploitatie was niet sluitend te krijgen door tegenvallende inkomsten en hoge kosten. Wij zijn een traject gestart om tot een oplossing te komen, zodat de basisvoorzieningen voor Burdaard en Jislum e.o. behouden blijven.

Inhoud (toelichting)

Inhoud

Op 20 november 2025 heeft de Raad besloten om verder te onderzoeken welke oplossing het meest haalbaar is voor de problematiek rondom MFC Burdaard. Dit doen wij door middel van twee sporen. Spoor A gaat over de dorpshuisfunctie. Het dorp is zelf verantwoordelijk voor het uitwerken van dit spoor. Spoor B gaat over het gebouw zelf. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitwerking van spoor B. De sporen zijn met elkaar verbonden en hebben raakvlakken. Daarom is er tussen de sporen waar nodig overleg. Daarna werkt ieder spoor zelfstandig verder aan de eigen uitwerking.

Als gemeente bekijken we verschillende mogelijkheden voor spoor B (MFC). Hierbij onderzoeken we bijvoorbeeld gedeeltelijke verkoop of gedeeltelijke sloop. De eerste resultaten laten zien dat het lastig is om een oplossing te vinden binnen de uitgangspunten van de raad, namelijk met een positief bedrijfsresultaat en tegelijk de basisvoorzieningen behoudt.

Participatie (toelichting)

Participatie

Een stuurgroep onder leiding van Doarpswurk werkt aan de uitwerking van spoor A. Het dorp is zelf verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak en het verder uitwerken van dit spoor.

Planning (toelichting)

Planning

In februari 2027 zal een voorstel voor een toekomstbestendige oplossing voor beide sporen aan de raad worden voorgelegd.

Financiën (toelichting)

Financiën

Omschrijving	x € 1.000
Bij: 2024 Onderzoeksbudget beschikbaar gesteld	30
Bij: 2025 Restant subsidiebudget MFC en vrijval exploitatiesubsidie	44
Bij: 2025 2e Turap	75
Bij: 2026 raadsbesluit 20 november 2025	100
Actueel budget	249
Af: Lasten tot en met 22-05-2026	-149
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 22-05-2026	-4
Saldo	96
Verwachte lasten tot en met einde project	96
Eindsaldo	0

Toelichting:

De begroting hierboven geldt sinds dat het project in 2024 is aangemerkt als een majeur project. Dat betekent dat alle uitgaven en verplichtingen in deze begroting horen bij deze periode.

De door de raad vastgestelde planning is ambitieus en vraagt om zorgvuldige afstemming met betrokkenen. Waarschijnlijk hebben we meer tijd nodig om de opdracht van de raad zorgvuldig uit te voeren. Mogelijk heeft een langer tijdspad ook consequenties voor het benodigde budget. Zodra daar meer duidelijkheid over is, laten wij dat de raad weten.

In de ontwikkelreserve is voor het MFC Burdaard € 3 mln. geormerkt (€ 1,8 mln. voor de dorpshuisfunctie en € 1,2 mln. voor de sportfunctie).

Scholenpark Dokkum

Kerndoel

SMART-doelstelling

Onderzoek Scholenpark Dokkum uitvoeren

Omschrijving

Wij willen komen tot passende onderwijshuisvesting voor Dockinga College, Dalton Dokkum, Burgerschool en Bonifatiuschool op de plek van Scholenpark A aan de Parklaan/Woudweg. Ook wil Fierder Onderwijs het vmbo gemengd/ theoretisch van het Dockinga College verplaatsen van Scholenpark A naar Scholenpark B. Samen met de scholen gaan we uit van deze hoofdthema's:

- Gelijkwaardigheid
- Groen
- Cultuur en Sport
- Verbinding
- Veiligheid
- Zichtbaar
- Flexibel
- Zorg en onderwijs

Inhoud (toelichting)

Inhoud

Het project Scholenpark A Dokkum bevindt zich in de fase Technisch Ontwerp/ bestek. Er wordt gewerkt aan de bouwvoorbereidingen. Dit proces loopt door in 2027 en werkt toe naar de start van de realisatie van het Scholenpark. Voordat tot uitvoering wordt overgegaan zal de raad geïnformeerd worden tijdens een petear over het aanbestedingsresultaat. Wij verwachten hier meer duidelijkheid over te hebben in het eerste kwartaal van 2027.

Het ontwerp en de aanbesteding van het openbaar gebied met de bijbehorende infrastructurele maatregelen op het Scholenpark (wegen, wandel- en fietspaden, bevoorradingswegen, parkeren) volgt een separate route. Een landschapsarchitect werkt nu aan het Voorlopig Ontwerp. Dit wordt na de zomervakantie afgerond. Dan volgt het definitief Ontwerp welke aan het eind van 2026 gereed is. Na selectie van een bouwteam aannemer wordt dit project verder uitgewerkt zodat dit tegelijk met de realisatie en oplevering van de onderwijsgebouwen gerealiseerd kan worden.

Participatie (toelichting)

Voor het project Scholenpark A is een participatieplan geschreven.

Het participatieplan omschrijft de inleiding, context, doelstellingen, kaders en randvoorwaarden, stakeholders, mijlpalen, participatievormen, participatievragen, werkvormen, resultaten en communicatie.

Er is een [website](#) beschikbaar die voorziet in actuele informatie over het project. En er wordt regelmatig een nieuwsbrief opgesteld en verzonden naar omwonenden en betrokkenen, zoals leerkrachten en ouders van de scholen voor primair- en voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn er diverse acties uitgevoerd, zoals meerdere overleggen met toekomstige gebruikers en omwonenden.

Op donderdag 28 mei 2026 heeft een inloopbijeenkomst plaatsgevonden. Er was gelegenheid voor belangstellenden om kennis nemen van de huidige ontwerpen van de nieuw te bouwen scholen. Daarnaast kon input gegeven worden aan de landschapsarchitect over de terreininrichting van het Scholenpark A Dokkum.

Er wordt gewerkt aan een herziening van het participatieplan, omdat de volgende fase van het project een andere participatiebehoefte heeft dan tot op heden.

Planning (toelichting)

Onderwerp	Tijdspad
Technisch ontwerp (bestek)	Q2 2026
Prijsvorming/(EU) Aanbesteding	Q3 2026
Omgevingsvergunning	Q3 2026
Petear aanbestedingsresultaat aanbesteding	Q1 2027
Gefaseerde aanvang realisatie (incl. voorbereiding)	H1 2027 - H1 2028
Gefaseerde opleveringen	H1 2028 - H2 2028

Financiën (toelichting)

Financiën

Omschrijving	€ (x 1.000)
Raadsbesluit 5 juni 2025	
Bij: Scholenpark A	32.177
Bij: Vmbo GT	7.431
Bij: Kinderopvang	2.400
Actueel budget	42.008
Af: Lasten tot en met 22-05-2026	- 2.151
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 22-05-2026	- 2.715
Saldo	37.142
Verwachte lasten tot en met einde project	-37.142
Eindsaldo	0

Toelichting:

In 2027 zal tot circa 65% van het budget worden uitgegeven.

De begroting hierboven geldt voor de gehele duur van het project. Het project loopt van 2025 tot en met 2029. Dat betekent dat alle uitgaven en verplichtingen in deze begroting horen bij deze periode van vijf jaar. De projecturen (tot en met einde project) en de op dit moment goedgekeurde offertes zijn meegenomen in de verplichtingen.

Toelichting: het toegekende budget is voldoende voor de gestelde doelen.

Noordelijke stadsentree

Kerndoel

SMART-doelstelling

Ontwikkeling van de Noordelijke stadsentree

Omschrijving

Naar aanleiding van de motie “Brede verkenning parkeerproblematiek Binnenstad” van 18 december 2025 wordt een breed onderzoek uitgevoerd naar de parkeeropgave in en rond de binnenstad van Dokkum. Waar eerder de nadruk lag op een toekomstbestendige parkeeroplossing bij de noordelijke stadsentree, worden nu meerdere locaties en oplossingsrichtingen integraal onderzocht en onderling vergeleken.

Inhoud (toelichting)

Voor het parkeeronderzoek is een onderzoeksvoorstel opgesteld waarin de aanpak, scope en kaders van het onderzoek zijn vastgelegd. Het voorstel is geaccordeerd door het college en de gemeenteraad is via een raadsbrief geïnformeerd over de aanpak. Het onderzoek richt zich op het integraal onderzoeken en vergelijken van verschillende locaties en oplossingsrichtingen, waarbij onder meer ruimtelijke, verkeerskundige, technische, financiële en maatschappelijke aspecten worden betrokken.

Het parkeeronderzoek is begin juni 2026 gestart. In de afgelopen periode is gewerkt aan het verzamelen en actualiseren van de benodigde informatie en het onderzoeken en beoordelen van mogelijke locaties en oplossingsrichtingen.

Op basis van de werkzaamheden tot nu toe is inmiddels een voorlopige selectie gemaakt van locaties die de komende maand nader worden onderzocht. Daarbij worden onder meer de ruimtelijke en verkeerskundige inpassing, technische en financiële haalbaarheid en maatschappelijke en economische effecten onderzocht. De resultaten van deze verdieping vormen de basis voor het onderzoeksrapport dat eind oktober 2026 wordt opgeleverd.

Participatie (toelichting)

Participatie maakt onderdeel uit van het parkeeronderzoek. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeenteraad, inwoners, stakeholders en bezoekers. In deze onderzoeksfase ligt voor inwoners het accent vooral op informeren. Stakeholders, waaronder vertegenwoordigers van de Werkgroep Binnenstad en vastgoedondernemers, worden daarnaast actief betrokken om kennis, belangen, aandachtspunten, kansen en risico's op te halen.

De gemeenteraad wordt gedurende het proces geïnformeerd via raadsbrieven en de reguliere bestuurlijke behandeling (zie planning). Inwoners worden geïnformeerd via onder andere de gemeentelijke website, sociale media en lokale media. Na de keuze voor een voorkeurslocatie volgt bredere participatie over de verdere uitwerking.

Planning (toelichting)

De eerder gecommuniceerde planning wordt niet volledig gehaald. De oorspronkelijke planning is gedurende het onderzoek geactualiseerd. In september 2026 wordt de gemeenteraad via een raadsbrief geïnformeerd over de aangepaste besluitvormingsplanning.

Het onderzoeksrapport is naar verwachting eind oktober 2026 gereed. Behandeling in het college is voorzien op 17 november, waarna ruimte is voor eventuele aanpassingen. Het definitieve rapport en

collegebesluit zijn voorzien op 15 december 2026. De behandeling door de raad vindt vervolgens plaats via het Petear op 21 januari 2027, het debat op 11 februari en besluitvorming op 4 maart 2027.

Financiën (toelichting)

Voor het onderzoek is € 150.000 beschikbaar. Het uitvoeren van het volledige onderzoek binnen dit budget blijft een uitdaging, mede vanwege de breedte van het onderzoek en de benodigde externe specialistische expertise. Hierop wordt actief gestuurd door keuzes te maken in de omvang en diepgang van de verschillende onderzoeksonderdelen. Op dit moment blijft het uitgangspunt dat het onderzoek binnen het beschikbare budget wordt uitgevoerd.

Omschrijving	€ (x 1.000)
Bij: 2020 Aanbiedingsbrief begroting onderzoeksbudget	150
Bij: 2024 1e rapportage verhoging voorbereidingskosten	100
Bij: 2026 1e rapportage verhoging voorbereidingskosten (aangenomen motie)	150
Actueel budget	400
Af: Lasten tot en met 22-05-2026	-230
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 22-05-2026	0
Saldo	170
Verwachte lasten tot en met einde project	-170
Eindsaldo	0

Harddraverspark

Kerndoel

SMART-doelstelling

Herinrichting Harddraverspark in Dokkum tot toeristisch en recreatief gebied

Omschrijving

Herinrichting van het Harddraverspark in Dokkum tot een toeristisch en recreatief gebied (samenhang herinrichting Tolhuispark).

Inhoud (toelichting)

Het ontwikkelkader, het Plan van Aanpak en de financiële kaders van de raad blijven leidend voor de herontwikkeling. Het Harddraverspark wordt ontwikkeld tot een aantrekkelijk stadspark met groen, water, sport, ontmoeting en verblijfsrecreatie. De verbinding met de binnenstad blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt.

In 2027 ligt de nadruk op de bouwteamfase, de uitwerking van het Definitief Ontwerp en de start van de uitvoering. Uitgangspunt voor deze begroting is dat het omgevingsplan in september 2026 wordt vastgesteld.

Binnen het bouwteam worden ontwerpkeuzes, technische uitvoerbaarheid, fasering, risico's en kosten gezamenlijk uitgewerkt. De ecologische randvoorwaarden worden daarbij meegenomen. Het Definitief Ontwerp wordt na uitwerking afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

De nieuwe campingexploitant wordt na selectie betrokken bij de ontwerpuitwerking van het campinggedeelte. Daarbij worden de werkzaamheden van de gemeente, de aannemer en de exploitant op elkaar afgestemd.

Participatie (toelichting)

Omwonenden, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke partners blijven in 2027 betrokken via bijeenkomsten, gerichte gesprekken, de projectpagina en nieuwsbrieven. Deze aanpak bouwt voort op de participatie uit de eerdere projectfasen.

De participatie richt zich op de verdere ontwerpuitwerking en de voorbereiding van de werkzaamheden. Betrokkenen worden geïnformeerd over de fasering, bereikbaarheid, toegankelijkheid en mogelijke hinder. Daarbij wordt duidelijk aangegeven welke onderdelen vaststaan en waar nog ruimte bestaat voor inbreng.

De afspraken met de PKN en De IJsherberg moeten vóór de start van de bouwteamfase zijn afgerond. Het betreft onder meer betaald parkeren, toegang, stadsstrand, grondgebruik, terras, boulevard en trap. Deze afspraken vormen vervolgens het uitgangspunt voor de verdere ontwerpuitwerking.

Planning (toelichting)

De bouwteamfase en de uitwerking naar het Definitief Ontwerp starten naar verwachting niet vóór januari 2027. Hiervoor moeten het omgevingsplan zijn vastgesteld en de gunning en contractering zijn afgerond. Ook moeten de noodzakelijke procedures en afspraken voldoende zijn afgerond. Dit betreft onder meer het peilbesluit en de afhechting met de PKN en De IJsherberg.

Parallel aan de voorbereiding van het bouwteam vindt de aanbesteding voor een nieuwe campingexploitant plaats. Tijdige selectie is belangrijk om de exploitant bij het ontwerp, de fasering en de realisatie te betrekken.

De werkzaamheden van de nutspartijen staan gepland vanaf week 35 van 2027. Vooraf moeten bomen worden gerooid, moet het gebied bouwrijp worden gemaakt en moeten de benodigde nutssleuven worden aangelegd. De betreffende tracés moeten tijdig gereed zijn voor de geplande inzet van de nutspartijen.

De voorbereiding en uitvoering worden afgestemd op de benodigde vergunningen, ecologische uitvoeringsvoorwaarden en afspraken met gebruikers. Het peilbesluit van Wetterskip Fryslân blijft een belangrijke randvoorwaarde.

De verdere fasering en einddatum worden uitgewerkt in samenhang met het Definitief Ontwerp en de planning van de nutspartijen. Daarmee wordt voorkomen dat een einddatum wordt vastgelegd zonder voldoende onderbouwde uitvoeringsplanning.

Financiën (toelichting)

Het door de raad vastgestelde projectbudget blijft taakstellend. De aangeleverde Turap noemt een meerjarig projectbudget van € 9,431 miljoen. Dit bedrag betreft het gehele project en is geen afzonderlijk budget voor 2027.

De financiële planning voor 2027 wordt afgestemd op de bouwteamfase, ontwerpuitwerking, uitvoeringsvoorbereiding en de geplande voorbereidende werkzaamheden. De verwachte uitgaven worden op basis van de uitvoeringsplanning verdeeld over de betreffende begrotingsjaren.

In de bouwteamfase worden de kostenraming en het risicodossier verder uitgewerkt. Het taakstellende budget vormt daarbij het financiële kader, maar is geen definitieve aanneemsom.

Prijsstijgingen leiden niet automatisch tot een verhoging van het beschikbare projectbudget. Waar nodig worden ontwerpkeuzes, prioriteiten en scope aangepast. Aanvullende onderdelen worden uitsluitend gerealiseerd wanneer daarvoor financiële dekking beschikbaar is.

Omschrijving	€ (x 1.000)
Totale investering Harddraverspark 2022	5.115
<i>Begrotingswijziging:</i>	
Bij: Inrichting skatepark	50
Bij: Aanvullend krediet kunstgrasveld vv Dokkum	100
Bij: Aankoop grond tennisclub Dokkum	216
Bij: Investeringsbijdrage vv Dokkum & KV Oostergo bouw kantine	350
Bij: Ophogen investeringskrediet Harddraverspark 2023	2.900
Bij: 1e Turap 2024 overname onroerend goed en voorbereidingskosten	700
Actueel budget	9.431
Af: Lasten tot en met 22-05-2026	-3.871
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 22-05-2026	0
Saldo	5.560
Verwachte lasten tot en met einde project	-5.560
Eindsaldo	0

Súd Ie

Kerdoel

SMART-doelstelling

Realisatie (fase 3) Súd Ie & Wetterfront Dokkum

Omschrijving

Het Programma Súd Ie & Wetterfront Dokkum wordt mede mogelijk gemaakt door Waddenfonds en Provincie en omvat de volgende deelprojecten:

1. Fietspad Súd Ie.
2. Ontsluiting van de Noordelijke Stadsgrachten met de Aalsumerpoortbrug. Onderdeel van het Programma Súd Ie is ontsluiting van de Noordelijke Stadsgrachten via een verhoogde Aalsumerpoortbrug op de route Súd Ie. Daarnaast geldt ook de output van een tweede kleine brug en een aanlegvoorziening.
3. Vismonitoring, waterstekjes, boomgaardeilandje, vermarkten, etc.
4. De vaarroute Súd Ie in de provinciale DM-vaarklasse

Inhoud (toelichting)

A. Het deelproject fietspad Súd Ie betreft de aanleg van 8 kilometer fietsroute tussen Dokkum en Oostmahorn

B. De vaarroute Súd Ie in de provinciale DM-vaarklasse (2,4 meter doorvaarthoogte)

C. Ontsluiting Noordelijke Stadsgrachten

Voor de Aalsumerpoortbrug is in 2024 de keuze gemaakt in te zetten op een hoog architectuurniveau brugontwerp met historisch karakter. De andere beide (kleinere) deelprojecten bestaan uit de upgradering van de kleine houten brug naar De Helling en de realisatie van een openbare aanlegvoorziening.

D. De uitvoering van twee deelprojecten vismonitoring wordt uitgevoerd door Van Hall Larenstein in samenwerking met o.a. Wetterskip Fryslân.

E. De upgradering van het boomgaardeilandje bij de binnenstad van Dokkum is een klein deelproject op het kruispunt van vaarwegen.

F. De output voor de vermarkting van de Súd Ie is geleverd met een tweede evenement bij de opening van de Saatsenbrêge en daarmee de vaarroute

G. Bijzonder deelproject betreft de aanleg van enkele waterstekjes als kunstwerken en beleefplekken langs de recreatieve route Súd Ie

In de voorgaande jaren zijn er voor de grote deelprojecten van Súd Ie & Wetterfront Dokkum: de realisatie van de vaarroute Súd Ie afzonderlijke participatietrajecten doorlopen en afgerond. De vaarroute Súd Ie is reeds voltooid. Het andere grote deelproject betreft het deelproject fietspad Súd Ie. Vanwege de impact heeft de planvoorbereiding van de Aalsumerpoortbrug in de afgelopen jaren een afzonderlijk maatwerktraject met Omgevingsparticipatie doorlopen.

Participatie (toelichting)

Deelproject fietspad Súd Ie

Voor het deelproject fietspad Súd Ie is in de periode voorafgaand aan het door de raad vastgestelde bestemmingsplan in 2022 een participatietraject doorlopen uitmondend in een beslissing over het voorkeurs tracé. Vervolgens heeft dat participatietraject een vervolg gekregen bij een procedure over het voorontwerp bestemmingsplan. Daarna is het wettelijke traject van de formele bestemmingsplanprocedure doorlopen met bijbehorende formele proceduremogelijkheden (en ook inspraak bij de gemeenteraad). De gemeenteraad heeft vervolgens het bestemmingsplan in 2022 vastgesteld. Dat raadsbesluit markeerde het voltooien van het participatietraject.

Deelproject Aalsumerpoortbrug

Bij de planvoorbereiding voor de vernieuwing en upgradering van de Aalsumerpoortbrug is met maatwerk ook traject van participatie doorlopen. Dat participatietraject heeft vervolgens uitgemond in een besluit van de gemeenteraad om aanvullende middelen vanuit de gemeente beschikbaar te stellen voor een hoog niveau van brugarchitectuur. Inmiddels is de projectrealisatie begonnen.

Planning (toelichting)

In overleg met het Waddenfonds is de uitvoeringsplanning van het programma Súd Ie verlengd tot eind 2027 in verband met de volgende ontwikkelingen van deelprojecten (op hoofdlijnen):

A. Realisatie Fietspad Súd Ie

Vier jaar na het door de gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan fietspad Súd Ie heeft de Raad van State een positieve uitspraak gedaan over dit bestemmingsplan, waarbij alle punten van het beroep tegen dit bestemmingsplan ongegrond zijn verklaard.

Na lange tijd is het na jaren (onder invloed van een door de gemeenteraad gestart onteigeningstraject via 'De Kroon') ook gelukt om met een laatste grondeigenaar minnelijke overeenstemming te bereiken over de aankoop van een benodigde strook grond. De beroepsprocedure en het jarenlange moeizame grondverwervingstraject hebben invloed op de planning van de realisatie en de voltooiing van dit deelproject. Die schuiven naar 2027.

B. Vaarroute Súd Ie

Hoewel de DM-vaarroute met de laatste brug in 2024 is voltooid zal de subsidievaststelling (Waddenfonds e.d.) nog volgen als ook alle (andere) deelprojecten zijn afgerond.

C. Ontsluiting Noordelijke Stadsgrachten

Voor de Aalsumerpoortbrug is in 2024 de keuze gemaakt in te zetten op een hoog architectuurniveau brugontwerp met historisch karakter. Na de aanbesteding in 2025 is inmiddels dit jaar (2026) gestart met het realisatietraject van de nieuwe Aalsumerpoortbrug (1). Bij de uitvoering is een verontreiniging geconstateerd op de plek van de noodbrug. Dat moest vervolgens eerst worden opgelost. De plaatsing van de noodbrug diende om die reden opnieuw te worden ingepland.

Dit jaar (2026) is ook het realisatie jaar van de twee andere afzonderlijke deelprojecten voor verbetering van de ontsluiting van de Noordelijke Stadsgrachten:

(2) het upgraden van de houten voetgangersbrug naar de Helling is inmiddels voltooid en heeft met Keningsdei landelijke bekendheid gekregen met de foto's van de Koninklijke familie op de vernieuwde brug (3) de realisatie van een aanlegvoorziening aan de Noordelijke Stadsgrachten. Dit deelproject zal volgens planning in de tweede helft van 2026 worden gerealiseerd. Deze drie deelprojecten omvatten de totale output binnen het actuele subsidiekader Waddenfonds voor de Noordelijke Stadsgrachten. De Hanspoortbrug maakt geen onderdeel uit van die output.

D. De uitvoering van twee deelprojecten vismonitoring zal door Van Hall Larenstein (VHL) in 2026 worden afgerond.

E. De upgradering van het boomgaardeilandje bij de binnenstad van Dokkum (op het kruispunt van vaarwegen) zal in 2027 uitgevoerd worden. Dat is mogelijk omdat er zicht is op het regelen van een akkoord met de provincie (als huidige eigenaar) over eigendom, beheer en onderhoud. Wij hopen deze zomer tot definitief akkoord te komen (2026).

F. De vereiste minimale output voor vermarkting van de Súd Ie is met een tweede evenement uitgevoerd (in 2024). De financiële afrekening met het Waddenfonds volgt na voltooiing van het gehele Programma Súd Ie.

G. Het deelproject van de aanleg van de waterstekjes en beleefplekken, de lokale recreatieve overstapplaatsen

Financiën (toelichting)

Naast de investeringsmiddelen binnen Programma 4 in het onderstaande overzicht is er een link met Programma 6 voor een deelfinanciering van de Aalsumerpoortbrug (tussen haakjes in dit overzicht meegenomen):

Voor de financiering van specifieke deelopgaven bij realisatie van de Aalsumerpoortbrug en de benodigde noodbrug is door de raad binnen Programma 6 namelijk afzonderlijke aanvullende (deel-)financiering beschikbaar gesteld. Het doorschuiven van die beschikbare financieringsmiddelen naar realisatiejaar 2026 maakt onderdeel uit van Programma 6.

De verschillende beroepsprocedures tegen het deelproject fietspad Súd Ie hebben tot ca. 4 jaar uitvoeringsvertraging geleid. Als gevolg daarvan worden provincie en gemeente als bestuurlijk samenwerkingspartners (ieder voor 50 procent van het financiële risico) geconfronteerd met behoorlijke kostenstijgingen en meerkosten door o.a. inflatie binnen dit deelproject. De meerkosten kunnen voor een deel worden opgevangen door minderkosten bij enkele andere projecten binnen het Programma Súd Ie. Richting realisatie van het fietspad zullen de Kostenramingen van dit deelproject in de komende maanden worden vernieuwd. Eind 2026 zal er een nieuwe financiële update volgen.

Omschrijving	€ (x 1.000)
Budget T2 2024	35.200
Actueel budget	35.200
(Deelbudget A. Aalsumerpoortbrug in Programma 6: hoger niveau brugarchitectuur)	500
(Deelbudget B. Aalsumerpoortbrug in Programma 6: aanvullende kosten brugfundering)	300
(Deelbudget C. Aalsumerpoortbrug/meerkosten noodbrug in Programma 6)	220
Af: Lasten tot en met 31-12-2025	-30.385
Plus middelen waterschapstabel	150
plus CBAF/NAM bijdrage voor specifieke niet subsidiabele kosten	67
Saldo (Programma Súd Ie & Wetterfront Dokkum in Programma 4)	6.052
(uitgaven Aalsumerpoortbrug in Programma 6)	-910
Af: Verwachte lasten tot en met einde project (eind 2027)	-4.905
(Af: reeds gemaakte uitgaven Aalsumerpoortbrug in Programma 6)	-110
Eindsaldo (eind 2027)	127

Voor het kasritme zijn aan uitgaven voorzien:

- in 2026 3,2 miljoen
- in 2027 2,7 miljoen (totaal 5.925 miljoen over beide jaren)

Mobiliteitsplan

Kerndoel

SMART-doelstelling

Uitvoering gemeentelijk mobiliteitsplan (GMP)

Omschrijving

Het project geeft uitvoering aan een deel van de maatregelen die in het gemeentelijk mobiliteitsprogramma (gmp) zijn opgenomen.

Inhoud (toelichting)

Het college heeft een uitvoeringsplan vastgesteld en 8 april 2025 naar de raad gestuurd. Dit plan bevat een deel van de maatregelen uit het gmp. Met het uitvoeringsplan heeft het college er voor gekozen maatregelen te treffen op de meest verkeersonveilige locaties.

Participatie (toelichting)

Voorafgaand aan het opstellen van het gemeentelijk mobiliteitsprogramma (gmp) is een enquête voor bewoners, dorpsbelangen en agrariërs uitgezet. Belangenorganisaties zoals VVN, LTO en Fietzersbond zijn mondeling geraadpleegd. Op basis van deze inventarisatie is een ontwerp gmp opgesteld en door de raad vastgesteld. Het ontwerp gmp is 6 weken ter inzage gelegd. De ingediende zienswijzen hebben geleid tot een aantal aanpassingen op het gmp. Het definitieve gmp is na behandeling in de raad door het college op 4 november 2024 vastgesteld.

Planning (toelichting)

In juni/juli 2026 wordt gestart met de verdere uitwerking om te komen tot de uitvoering van de verschillende maatregelen. Het eerste onderdeel is de participatie met de desbetreffende dorpsbelangen om de maatregelen toe te lichten. De uitvoering van de maatregelen is gepland in 2027.

Financiën (toelichting)

Omschrijving	€ (x 1.000)
Bij: 2023 Uitvoering GMP	700
Bij: Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	625
Actueel budget	1.325
Af: Lasten tot en met 30-06-2026	-10
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 30-06-2026	0
Saldo	1.315
Verwachte lasten tot en met einde project	-1.315
Eindsaldo	0

Op basis van het uitvoeringsplan is een subsidie aangevraagd. Deze is toegekend waardoor het budget voor verkeersmaatregelen €1,3 miljoen bedraagt.

Toelichting:

De begroting hierboven geldt voor de hele duur van het project. Het project loopt van 2025 tot en met 2028. Dat betekent dat alle uitgaven en verplichtingen in deze begroting horen bij deze periode van 4 jaar.

Rondweg Wânswert

Kerndoel

SMART-doelstelling

Aanleggen van een rondweg om Wânswert

Omschrijving

Door de aanleg van de rondweg bij Wânswert maken we een fysieke verbinding, die de ruimtelijke structuur van het dorp versterkt. Het doel is om het doorgaande verkeer - waaronder zwaar verkeer - uit het dorps hart te weren. Daarmee verbeteren we de leefbaarheid met aandacht voor landschap en ruimtelijke kwaliteit.

Inhoud (toelichting)

In samenspraak met het dorp en provincie zijn in juni 2024 verschillende tracévarianten besproken voor de rondweg om Wânswert. Bij de uitwerking naar een principeverzoek ontstond op basis van onderzoeken en uitvoerbaarheid een voorkeursvariant. Deze is als omgevingsplan aan de provincie voorgelegd. De provincie wijst op de effecten voor het verkeer, natuur/weidevogels en landschappelijke inpassing. Deze effecten vindt de provincie in de voorgelegde variant niet acceptabel. Daarnaast heeft de provincie aangegeven de afweging in verschillende varianten te missen. Om het doel te realiseren vraagt de provincie een bredere afweging in verschillende varianten.

De zorg van de provincie is vooral gelegen in het effect dat een rondweg Wanswert zou kunnen hebben op een toename van verkeer door de Trynwalden. Daar heeft de provincie met de aanleg Centrale As juist een afname van het verkeer beoogd om de verkeersveiligheid te vergroten. Om hierover duidelijkheid te krijgen is door de gemeente in samenwerking met provincie een onderzoek gestart naar de verkeerseffecten van de verschillende varianten. Dit moet voor de zomer helderheid geven over het voorkeurstracé.

Participatie (toelichting)

Samen met provincie en dorpsbelang heeft op 16 december 2025 een overleg plaatsgevonden over deze situatie. Intussen is de gemeente in februari 2026 met de provincie in gesprek over de te nemen stappen. In overleg met dorpsbelang is begin maart 2026 een nieuwsbrief verschenen met uitleg voor het gehele dorp. Op verzoek van werkgroep verkeer Wânswert en dorpsbelang Wânswert wordt het dorp via een tweemaandelijks informatieavond geïnformeerd over de voortgang.

Planning (toelichting)

In overleg en samenwerking met de provincie wordt momenteel onderzoek gedaan naar de verschillende varianten en de wijze waarop die kunnen worden vergeleken. Op basis daarvan kan dan een voorkeursvariant ontstaan die zowel voor gemeente, provincie en het dorp tot de gewenste oplossing leidt. De verwachting is dat dit uiterlijk eind van het derde kwartaal 2026 helder is. Bepaalde onderzoeken zullen voor de ruimtelijke procedure moeten worden geactualiseerd. Op 1 januari 2027 is duidelijk hoe de ruimtelijke procedure voor aanleg van de weg wordt gevolgd.

Financiën (toelichting)

Bij: Restant investeringsbudget Ferwerderadiel per 1-1 2019 (start Noardeast-Fryslân, inclusief bijdrage provinsje Fryslân van € 600.000)	1.657
Bij: Begroting 2023 verhoging budget	3.700
Bij: Begroting 2024 verhoging budget i.v.m. grondaankoop	2.658
Af: 1e Tussentijdse rapportage 2025 (niet ontvangen subsidie Provinsje Fryslân)	-300
Bij: Kadernota 2026 (nieuw beleid)	300
Actueel budget	8.015
Af: Lasten tot en met 22-05-2026	-3.015
Af: Aangegane verplichtingen tot en met 22-05-2026	-75
Saldo	4.925
Verwachte lasten tot en met einde project	-4.925
Eindsaldo	0

Toelichting:

De begroting hierboven geldt voor de hele duur van het project. Het project loopt van 2019 tot en met 2029 (einddatum is afhankelijk van het nog te doorlopen proces / stappen). Dat betekent dat alle uitgaven en verplichtingen in deze begroting horen bij deze periode van 10 jaar (indicatie).

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan van de omvang van het huidige pakket aan belastingen en van het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en de kwijtschelding van belastingen.

Ook zijn de effecten van dat beleid vertaald in de woonlastenontwikkeling voor het jaar 2027 ten opzichte van 2026.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Roerende woon- en bedrijfsruimteheffingen

Deze qua omvang bescheiden heffingen, zijn een tegenhanger van de onroerendezaakbelastingen. Het kenmerkende verschil is, zoals de naam van deze belastingen al doet vermoeden, dat zij zich richten op roerende zaken die bestemd zijn om duurzaam ter plaatse te blijven, zoals bedrijfsvaartuigen en woonboten.

De hoogte van de heffing is gekoppeld aan de WOZ-waarde van die objecten. Net als de onroerendezaakbelastingen kennen ook deze belastingen drie tarieven.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin (meer dan) negentig dagen een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (veelal een tweede woning). Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen. De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde als wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen. Bij de forensenbelasting geldt een maximumtarief.

Toeristenbelasting

Met ingang van 1 januari 2021 is de toeristenbelasting ingevoerd. De toeristenbelasting is een algemene belasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel.

De belasting is gebaseerd op de gedachte dat door personen die binnen de gemeentegrenzen verblijven en niet zijn ingeschreven in het BRP, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen, een bijdrage leveren aan deze algemene voorzieningen. De belasting moet dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting wordt verschuldigd voor het houden van verblijf met overnachting tegen vergoeding en wordt geheven van degene die verblijf biedt. Deze is dan op grond van regelgeving bevoegd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Reclamebelasting

Deze belasting wordt geheven voor het doen van openbare aankondigingen (reclame-uitingen). Het tarief is een vast bedrag per jaar per vestiging. In de praktijk betalen voornamelijk de eigenaar/gebruikers van winkelruimten in het centrum van Dokkum deze belasting.

Vanwege een overeenkomst met Stichting Ondernemersfonds Dokkum, wordt de jaarlijkse opbrengst

onder aftrek van perceptiekosten (gemeentelijke kosten om deze belasting te heffen en te innen) uiteindelijk teruggegeven aan de Stichting. De gelden dienen dan te worden aangewend voor diverse promotionele activiteiten gericht op versteviging van de economische positie van de binnenstad van en haar winkelbestand.

Parkeerbelastingen

Deze belastingen worden geheven voor het parkeren van motorvoertuigen waar dat alleen tegen betaling is toegestaan. En voor de afgifte van een vergunning om op een betaalde plaats te mogen staan zonder de meter in werking te stellen. Het zogenoemde belanghebbende parkeren.

De gemeente is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Dat geldt niet voor het tarief als niet of niet tijdig voor het parkeren is betaald. In dat geval ontvangt de houder van het kenteken een naheffingsaanslag ("parkeerbon") waarvan de maximale hoogte wettelijk is vastgesteld. Voor het jaar 2027 is dat maximum € 84,30.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een zogenaamde bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe "de vervuiler betaalt".

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking (inclusief kosten van kwijschelding) wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen.

Leges

Voor elk van de belastingverordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal, zoals de hiervoor aangehaalde verordeningen afvalstoffen- en rioolheffing, moet inzichtelijk worden gemaakt, dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit, maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen.

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2

Onder hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden in het kader van de Omgevingswet.

Onder hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de vergunningen in het kader van de Alcoholwet, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Kruissubsidiëring

Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van die Titel geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Kostendekking (ANG-model)

Met ingang van het jaar 2021 is besloten om voor hoofdstuk 1 tot en met 2 van de legesverordening de tarieven op een zodanig niveau vast te stellen dat (al dan niet met gebruikmaking van kruissubsidiëring) ernaar wordt gestreefd dat 100% van de lasten wordt verhaald. Dit wordt niet voor hoofdstuk 3 toegepast omdat de effecten daarvan te veel op maatschappelijke en economische weerstand stuiten.

Uitgangspunt voor de berekening van de lasten is het zogenoemde ANG-model. Ook voor het jaar 2027 is dat model leidend voor de in aanmerking te nemen geraamde lasten per hoofdstuk.

Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers

Op grond van deze belastingverordening worden rechten geheven van houders van pleziervaartuigen en campers die gebruik maken van respectievelijk lig- en standplaatsen die bij de gemeente in beheer en onderhoud zijn. De heffing ziet hoofdzakelijk op passanten. Voor zover zij tevens nachtverblijf houden tegen vergoeding is ook toeristenbelasting verschuldigd.

De hoogte van de heffing voor liggelden is afhankelijk van de lengte van het schip en de duur van het verblijf. Voor campers wordt steeds een vast bedrag per dag per standplaats in rekening gebracht.

Rioolaansluitrecht

Nog slechts zelden worden op fiscale wijze de kosten verhaald voor het aansluiten van bestaande panden op het gemeentelijke rioolnet. In die sporadische gevallen voorziet de verordening rioolaansluitrecht in een eenmalige heffing. De belasting wordt geheven van de aanvrager van de dienst.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn genoemd.

Tarieven- en kwijtscheldingsbeleid

Tarievenbeleid

- Voor zover geen ander beleid of andere overwegingen gelden, worden de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten verhoogd met de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Voor het jaar 2027 is daarbij uitgegaan van een inflatiepercentage van 1,9 %, gebaseerd op de Consumentenprijsindex van maart 2026 van het Centraal bureau voor de statistiek.
- De opbrengst onroerendezaakbelastingen wordt enerzijds beïnvloed door de WOZ-waardeontwikkeling en anderzijds door de tariefstelling. Voor woningen wordt een waardestijging verwacht van 8,42% en van niet-woningen 0%. Dit resulteert in een daling van het tarief van OZB eigenaar woningen met 6,05%. Het tarief OZB eigenaar niet-woningen stijgt met 0,31% en het tarief OZB gebruiker niet-woningen daalt met 0,14%.

- Voor de toeristen- en parkeerbelastingen geldt, dat zij dienen als instrumentarium en daarmee als onderdeel van een veel meer omvattend beleid aangaande toerisme en de bereikbaarheid van winkelkernen. De tariefontwikkelingen van die belastingen zijn dan ook zelden autonoom, maar vaak gekoppeld aan de gewenste richting op genoemde beleidsterreinen. In onderhavig jaar is er geen tariefstijging aangehouden voor de toeristenbelasting. De tarieven voor parkeerbelastingen zijn waar mogelijk verhoogd met 1,9%.
- Voor de afvalstoffen- en rioolheffing wordt een kostendekking aangehouden van 100%. Dit resulteert in een stijging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 14,49%. Het tarief voor de rioolheffing daalt met 4,32%.
- Voor de leges is aansluiting gezocht bij het ANG-model.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Noardeast-Fryslân maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, te weten de 100% bijstandsnorm en 100% AOW-norm. Dit geldt tevens voor de vermogenstoets, waarbij ook de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gehanteerd wordt.

Het totaalbedrag aan te verlenen kwijtscheldingen wordt geraamd op € 360.000. Dit totaalbedrag is nagenoeg gelijk toe te kennen aan de afvalstoffenheffing en ook rioolheffing.

Tarieven 2027

Belasting soort	Tarief 2026	Tarief 2027	%
OZB-eigenaar woningen	0,1230%	0,1156%	-6,05%
OZB-eigenaar niet-woning	0,3195%	0,3205%	0,31%
OZB-gebruiker niet-woning	0,2428%	0,2425%	-0,14%
Roerende Woon- en Bedrijfsruimten eigenaar woning	0,1230%	0,1156%	-6,05%
Roerende Woon- en Bedrijfsruimten eigenaar niet-woning	0,3195%	0,3205%	0,31%
Roerende Woon- en Bedrijfsruimten gebruiker niet-woning	0,2428%	0,2425%	-0,14%
Forensenbelasting	0,5773%	0,5882%	1,9%
Reclamebelasting	€ 485,00	€ 494,20	1,9%
Parkeerbelastingen	div.	div.	
Leges	div.	div.	
Toeristenbelasting	€ 2,00	€ 2,00	0%
Rioolheffing			-4,32%

Woning	€ 240,21	€ 229,83	
Niet-woning	€ 240,21	€ 229,83	
Grootverbruikers	€ 21,21	€ 20,29	
Percelen zonder aansluiting op waterleidingnet of waterverbruik < 10m3	€ 47,59	€ 45,53	
Afvalstoffenheffing			
Eénpersoonshuishouden	€ 191,84	€ 219,63	
Meerpersoonshuishouden	€ 272,55	€ 312,04	14,49%
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	div.	div.	
Rioolaansluitrecht	div.	div.	
Lijkbezorgingsrechten	div.	div.	

Belastingopbrengsten

Opbrengsten belastingen 2027 (bedragen x 1.000 euro)

Belasting soort	Verwachte opbrengst 2026	Begroting 2027	Mutatie
OZB-eigenaar woningen	8.219	8.419	200
OZB-eigenaar niet-woning	3.239	3.350	111
OZB-gebruiker	1.989	2.045	56
Roerende Woon- en Bedrijfsruimten	1	2	1
Forensenbelasting	317	281	-36
Toeristenbelasting	785	785	0
Parkeerbelastingen	315	895	580
Reclamebelasting	89	91	2
Afvalstoffenheffing	5.054	5.822	768
Rioolheffing	4.822	4.823	1
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	4	4	0
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	173	176	3
Leges	2.088	2.060	-28
Lijkbezorgingsrechten	516	323	-193
Totaal	27.611	29.076	1.465

Kostendekking Afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en rechten lijkbezorging

Afvalstoffenheffing (bedragen x 1.000 euro)

Overzicht kostendekking afvalstoffen	Taakveld	Begroting 2027
LASTEN:		
Exploitatielasten afvalstoffen	7.3 Afval	4.829
Straatreiniging	7.3 Afval	63
Heffings- en inningskosten	0.64 Belastingen overig	5
Overhead	0.4 Overhead	401
Compensabele BTW	n.v.t.	790
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	180
Kapitaallasten	7.3 Afval	225
Totale lasten		6.493
BATEN:		
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	5.085
Dividend	7.3 Afval	30
Verpakkingen/matrassen/prullenbakken	0.5 Treasury	225
Onttrekking voorziening	7.3 Afval	180
Overige baten	7.3 Afval	236
Tariefstijging 14,49%	7.3 Afval	737
Totale baten		6.493
Dekkingspercentage		100%

Rioolheffing (bedragen x 1.000 euro)

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2027
LASTEN:		
Exploitatielasten riolering	7.2 Riolering	2.342
Straatreiniging	7.2 Riolering	62
Heffings- en inningskosten	7.2 Riolering	5
Overhead	0.4 Overhead	428
Compensabele BTW	n.v.t.	599
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	180
Kapitaallasten	7.2 Riolering	2.003
Totale lasten		5.619
BATEN:		
Rioolheffing	7.2 Riolering	4.823
Overige baten	7.2 Riolering	16
Onttrekking aan voorziening	7.2 Riolering	780
Totale baten		5.619
Dekkingspercentage		100%

Lijkbezorgingsrechten (bedragen x 1.000 euro)

Overzicht kostendekking lijkbezorgingsrechten	Taakveld	Begroting 2027
LASTEN:		
Exploitatielasten begraafplaatsen	7.5 Begraafplaatsen	760
Overhead	0.4 Overhead	167
Kapitaallasten	7.5 Begraafplaatsen	79
Totale lasten		1.006
BATEN:		
Begraaftarieven	7.5 Begraafplaatsen	323
Overige baten	7.5 Begraafplaatsen	211
Totale baten		534
Dekkingspercentage		53%

Leges (bedragen x 1.000 euro)

	Begrote opbrengsten 2027	Toegerekende kosten ANG model	Kostendekking
Titel 1 Algemene Dienstverlening	1.168	1.302	90%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	869	849	102%
Totaal Titel 1 en 2	2.037	2.151	95%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen	23	128	18%
Totaal Legesverordening	2.060	2.279	90%

Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens

Woonlasten 2027 eigenaar - bewoner 1

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishouden 2027	Meerpersoonshuishouden 2027
Onroerendezaakbelastingen eigenaar 2)	431,00	431,00
Afvalstoffenheffing	219,63	312,04
Rioolheffing 3)	229,83	229,83
Totaal	880,46	972,87
Gemiddelde woonlasten 2026	858,05	938,76
Toename lokale lastendruk	2,6 %	3,6 %

1) Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2026 – 2027 in overeenstemming met de door het COELO gehanteerde berekening.

2) Voor het jaar 2027 is voor de berekening van de woonlasten een geschat gemiddelde WOZ-woningwaarde aangehouden van € 373.000 (voor 2026 was dit € 346.000)

3) Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m3 per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m3 per jaar.

Woonlasten huurder

Gemiddelde woonlasten huurder	Eenpersoonshuishouden 2027	Meerpersoonshuishouden 2027
Afvalstoffenheffing	219,63	312,04
Rioolheffing 3)	229,83	229,83
Totaal	449,46	541,87
Gemiddelde woonlasten 2026	432,05	512,76
Toename lokale lastendruk	4,0%	5,7%

Vergelijken woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2027 de onderstaande tabellen hebben ontleend. In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, en ook de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin,

de afwijkingen ten opzichte van het Fryske gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2026. De cijfers 2027 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2026 eigenaar - bewoner

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde Provinciaal meerpersoons	Rangorde landelijk meerpersoons
Noardeast-Fryslân	858	939	11	67
Gemiddelde in Fryslân	853	980		

Verhouding t.o.v. Frysk gemiddelde	Eenpersoons	Meerpersoons
In procenten	0,6 %	-4,2 %
In euro's	5	-41

De provinciale rangorde is in 2026 in vergelyk met 2025 gewijzigd. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Noardeast-Fryslân op plek 11 (was 10). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Achtkarspelen).

Woonlasten 2026 huurder

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde Provinciaal meerpersoons	Rangorde landelijk meerpersoons
Noardeast-Fryslân	432	513	10	185
Gemiddelde in Fryslân	369	500		

Verhouding t.o.v. Frysk gemiddelde	Eenpersoons	Meerpersoons
In procenten	17,07%	2,60%
In euro's	63	13

Voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt, dat de provinciale positie in 2026 ten opzichte van 2025 niet gewijzigd. Plek 10 blijft 10. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Harlingen) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke). De landelijk positie is verslechterd. Daar is de gemeente in de rangorde van "goedkoopste" gemeenten gedaald van plek 171 naar plek 185. De relatieve verschillen ten opzichte van het Fryske gemiddelde worden steeds kleiner. De gemeente groeit langzaam naar het Fryske gemiddelde toe.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De Gemeente Noardeast-Fryslân acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen is een risico-inventarisatie uitgevoerd in samenwerking met de betrokken medewerkers uit de organisatie. Hierbij is gebruik gemaakt van het softwareprogramma NARIS waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn 48 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt de top 10 van deze risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze top 10 risico's bepalen gezamenlijk voor 79% het noodzakelijke weerstandsvermogen.

Met deze risico-inventarisatie hebben wij een eerste stap gezet in het beschrijven van risico's. Het geeft meer inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welk weerstandsvermogen nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. In tabel 1 treft u een overzicht aan van de top-10 risico's van de gemeente Noardeast-Fryslân.

Tabel 1: belangrijkste financiële risico's

Risiconummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R309	Virussen en/of hacking.	Stagnatie van werkzaamheden, performance verlies en/of verlies gegevens.	30%	max. € 5.000.000	22.38%
R173	Toename van het aantal jeugdvoorzieningen door meer aanvragen dan verwacht.	Er komt een overschrijding op de begrote budgetten. Deze overschrijding is afhankelijk van de zorgvraag en varieert per zwaarte van de zorgindicatie.	35%	max. € 1.750.000	11.98%
R322	Werkelijke onderhoudsbehoefte van de kapitaalgoederen wijkt af van de geplande werkzaamheden.	Onvoldoende grip op kapitaalgoederenbeheer waardoor mogelijk financiële tegenvallers ontstaan.	70%	max. € 1.500.000	10.30%
R324	Bezuinigingen 2027 worden (deels) niet gehaald.	De meerjarenbegroting is niet sluitend en er zijn bezuinigingen nodig van opgeteld € 5,9 miljoen.	25%	max. € 3.600.000	8.79%
R321	Uitblijven nieuwe huisvesting gemeentewerven.	Spoedoplossing huisvesting van gemeentewerven.	70%	max. € 1.000.000	7,23%

R162	Prijsstijging van uit te besteden werk. Vertraging in leveringen. Prijsstijging inkoop bouw materiaal en materieel.	Toenemende kosten bij onderhoud, vervanging en nieuwe projecten.	70%	max. € 800.000	5.52%
R318	Toename aantal uitkeringsgerechtigden (BUIG)	Door een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden ontstaat een incidenteel nadeel.	30%	max. € 1.500.000	3.93%
R313	Budgetten tractie en randapparatuur vervanging en onderhoud onder druk.	Te lage vervangingsinvesteringen in de begroting en een tekort op het onderhoudsbudget.	70%	max. € 500.000	3.46%
R316	Toezeggingen Project Zorg en Onderwijs.	Gedane toezeggingen zijn niet of onvoldoende vastgelegd, waardoor onduidelijk is of en in hoeverre gemeente aan verplichtingen voldoet.	50%	max. € 500.000	2.95%
R319	Toename complexiteit casussen Jeugdzorg.	Toenemende complexiteit vraagt meer maatwerk en hogere kosten.	50%	max. € 500.000	2.46%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd in NARIS. Deze simulatie is toegepast om inzicht te krijgen in de financiële impact van de risico's en om te bepalen welk bedrag gereserveerd moet worden om voldoende weerstand te kunnen bieden. Hierbij is bewust gekozen om niet het maximale bedrag van alle risico's gezamenlijk te reserveren, aangezien het onwaarschijnlijk is dat alle risico's gelijktijdig en in hun volle omvang zullen optreden.

Door gebruik te maken van de simulatie is berekend welk bedrag nodig is om ten minste 90% van de potentiële risico's af te dekken. Uit de analyse blijkt dat hiervoor een bedrag van € 8.476.000 benodigd is. Dit bedrag wordt aangeduid als de benodigde weerstandscapaciteit. Het vormt een realistische inschatting van de financiële buffer die noodzakelijk is om de organisatie in staat te stellen adequaat te reageren op onvoorziene gebeurtenissen, zonder dat dit direct leidt tot financiële problemen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Noardeast-Fryslân bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In het geval van de gemeente Noardeast-Fryslân is dat de Algemene reserve en de post onvoorzien.

Weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve	€ 3.386.000
Algemene reserve ter dekking van risico's	€ 8.476.000
Post onvoorzien	€ 1.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 11.863.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\frac{\text{Ratio weerstandsvermogen} = \text{Beschikbare weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 11.863.000}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 8.476.000}} = \text{1,40}$$

De normtabel hieronder is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen valt in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen. Echter, het weerstandsvermogen alleen zegt niet zoveel over de financiële positie van de gemeente. Om een beter beeld te krijgen van de financiële positie moeten verschillende kengetallen, opgenomen onder het kopje 'Kengetallen' in samenhang beoordeeld worden. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geeft dit een goed beeld van de actuele financiële positie.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

Netto Schuldquote/Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	38%	94%	105%	120%	124%	127%
Netto schuldquote (excl. doorgeleende gelden)	33%	89%	100%	115%	119%	122%

De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%. Bij deze signaalwaarde is sprake van een relatief hoge schuldendruk. Voor Noardeast-Fryslân kan vastgesteld worden dat er geen sprake is van een hoge schuldendruk, echter loopt deze wel op de komende jaren.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen/ Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteit	29%	16%	16%	12%	10%	6%

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. De Solvabiliteit van een gemeente is relatief laag doordat veel van de activa van de gemeente niet verhandelbaar is. Een solvabiliteit van rond de 20% is voor een gemeente goed te noemen. Om dit niveau vast te houden kan de Algemene reserve slechts beperkt aangewend worden, de raad heeft geen minimumniveau voor wat betreft de Solvabiliteit vastgesteld.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grondwaarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV).

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondexploitatie	2%	3%	1,96%	-1,21%	-1,61%	-1,25%

Het lage percentage geeft aan dat de grondposities van de gemeente zeer beperkt zijn.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele exploitatieruimte	3,5%	1,6%	0,98%	-1,50%	-1,96%	-0,85%

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar “t” te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar “t-1” in en uit te drukken in een percentage.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Belastingcapaciteit	86%	86%	89%	89%	89%	89%

Het betekent dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Noardeast-Fryslân onder het landelijk gemiddelde ligt.

Paragraaf financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheers verordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

In het Treasurystatuut van de gemeente Noardeast-Fryslân, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Renteontwikkeling

Een cruciale factor bij de uitvoering van het treasurybeleid is de verwachte rentebeweging. Na een periode van historisch lage rentes, is de rente sinds 2022 aanzienlijk gestegen. Bij stabiele inflatiecijfers, waarbij de inflatie rond het doel van 2% blijft, zal de Europese Centrale Bank (ECB) doorgaans een neutraal monetair beleid handhaven. Dit betekent dat de ECB geen drastische wijzigingen in de rentetarieven of andere beleidsinstrumenten zal doorvoeren.

Kasbeheer

De gemeente Noardeast-Fryslân voert haar betalingsverkeer voornamelijk via de BNG Bank uit. Daarnaast wordt de Rabobank gebruikt voor het afstorten van contant geld en als service voor klanten. Het saldo op deze rekening wordt periodiek overgeboekt naar de BNG-rekening.

Met de BNG Bank is een financieringsovereenkomst afgesloten voor één jaar, die jaarlijks op 1 januari stilzwijgend wordt verlengd.

Bij de Rabobank is geen kredietfaciliteit beschikbaar. De gemeente Noardeast-Fryslân kan echter tot de kasgeldlimiet (8,5% van het totale budget) voor een bepaalde periode kortlopende leningen aangaan.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren voor decentrale overheden is wettelijk verankerd in de Wet FIDO en heeft als doel de EMU-schuld van de collectieve sector te verlagen. Omdat schatkistbankieren verplicht is, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taken in de schatkist onderbrengen. Er is echter een drempelbedrag van toepassing, afhankelijk van de financiële omvang van de decentrale overheid. Per 1 juli 2021 is deze drempel verhoogd van 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal naar 2%, met een minimum van €1.000.000.

De overtollige middelen die de gemeente in de schatkist aanhoudt en op elk moment kan opnemen, worden vergoed met daggeldrente tegen het Euro Short-Term Rate-tarief (€STR).

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico wanneer nieuwe leningen moeten worden afgesloten (herfinanciering) of wanneer een renteherziening plaatsvindt. Om dit risico te beheersen, is in de wet FIDO een renterisiconorm vastgesteld. De renterisiconorm is ingevoerd om te voorkomen dat de rentelasten plotseling stijgen door aflossingen en het aangaan van nieuwe leningen. Voor gemeenten mag deze norm niet meer dan 20% van het begrotingsbedrag aan het begin van het begrotingsjaar bedragen. Hieronder volgt de berekening van de renterisiconorm.

	Bedragen x € 1.000
Begrotingstotaal	206.503
Renterisico percentage	20%
Renterisiconorm	41.301

In onderstaande tabel wordt het totaal aan renteherzieningen en aflossingen beoordeeld aan de hand van de renterisiconorm.

	Bedragen x € 1.000
Renteherziening en aflossing (renterisico)	4.918
Renterisiconorm	41.301
Ruimte onder renterisiconorm	36.383

Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Noardeast-Fryslân binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2027. De kasgeldlimiet is ingesteld om het renterisico bij kortlopende financieringen te beperken, omdat rentefluctuaties bij deze financieringen direct een aanzienlijke invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet voor het jaar 2027 is € 17.552.745 (8,5% van € 206.502.888).

Het is toegestaan om tijdelijk, gedurende drie opeenvolgende kwartalen, de kasgeldlimiet te overschrijden. In 2027 wordt de kasgeldlimiet naar verwachting niet overschreden.

Lening positie

De totale verwachte schuld van de gemeente per 31 december 2027 bedraagt € 48.010.494 (uitgaande van de huidige portefeuille) *waarvan* aan derden is doorgeleend een bedrag van € 2.480.178. In onderstaande tabel is de leningenportefeuille weergegeven, exclusief doorgeleende gelden en inclusief de naar verwachting aan te trekken leningen.

	Bedragen x € 1.000
Schuld per 01-01	50.205
Aflossingen	-4.675
Nieuwe leningen (verwachte mutatie cf geprognostiseerde balans)	111.053
Schuld per 31-12	156.583

Kredietrisico op verstrekte geldleningen

De gemeente staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor de meeste van deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig. Dit risico ontstaat wanneer een willekeurige

landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW-garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes) verplicht zijn deze overblijvende schuld, via een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening. Dit risico is meegenomen in het weerstandsvermogen.

Wet HOF

In de wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld. Als gemeente Noardeast-Fryslân hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Noardeast-Fryslân geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Renteverdeling

De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen en de toerekening aan de grondexploitatie. Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 3.526.000. Aan de taakvelden wordt doorberekend een bedrag van € 3.528.000, waardoor op de treasury door afrondingen een positief renteresultaat van € 2.000 ontstaat.

	Bedragen x € 1.000
Rentelasten	3.674
Rentebaten	-148
Correctie voor doorgeleende gelden (lasten)	88
Correctie voor doorgeleende gelden (baten)	-88
Aan taakvelden toe te rekenen rente	3.526
Werkelijk aan taakvelden en grondexploitatie toegerekende rente (=rente-omslag)	-3.528
Renteresultaat op treasury	-2

EMU-saldo

In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. Er is voor 2027 sprake van een EMU-tekort. Onderstaande bedragen zijn x € 1.000.

	2027	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves	-5.323	-9.604	-8.492	-11.712
Mutaties (im)materiële vaste activa	- 38.083	23.232	-132	-6.773
Mutaties voorzieningen	+ -785	-831	-800	-857
Mutaties voorraden (inclusief bouwgrondexploitatie)	- -2.834	-6.333	-792	683
Berekend EMU-saldo	-41.357	-27.334	-8.368	-6.479

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft 12.358.360 m2 openbare ruimte in beheer. Er vinden veel activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn veel gemeentelijke kapitaalgoederen nodig, zoals wegen, riolering, kunstwerken, (zoals bruggen, tunnels en kademuren) groen, verlichting en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop Noardeast-Fryslân omgaat met het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft ruwweg de volgende arealen in onderhoud:

Areaal	Onderverdeeld	Aantal in
Gebouwen	Gemeentelijke gebouwen	75 st.
Groen	Bomen	32.777 st.
	Natuurlijke beplanting	970.893 m2
	Hagen	24.222 m2
	Gras	5.947.256 m2
	Cultuurbeplanting	109.047 m2
	Speeltoestellen	610 st.
	Sportvelden	83 st.
	Parkmeubilair (bankjes, afvalbakken, etc.)	1.564 st.
Verhardingen	Verhardingen	4.986.137 m2
	Lichtmasten	8.152 st.
Kunstwerken	Beweegbare bruggen en sluizen	15 st.
	Vaste bruggen	207 st.
	Oevers / walbeschoeiing	47.600 m
Water	Stedelijk water	391.000 m2
	Schouwsloten	826.600 m

Stand van zaken beleid- en beheerplannen kapitaalgoederen

In juni 2021 heeft de raad de nota kapitaalgoederen 2022-2026 vastgesteld. In de nota kapitaalgoederen staat het beleidskader beschreven voor het onderhouden van de kapitaalgoederen inclusief de financiële consequenties. Ook zijn de vervangingsinvesteringen in beeld gebracht en zijn er voorzieningen ingesteld voor het groot onderhoud van gebouwen, kunstwerken, waterbodems en wegen. De financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting van 2022 en verder.

In de tabel hieronder een weergave van de stand van zaken over de beleid/ beheerplannen.

Onderdeel	Vastgesteld beheers- en onderhoudsplan aanwezig?	Datum vaststelling beheerplan gemeenteraad	Beheersplan actueel?	Toelichting
Wegen	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*
Onkruidbestrijding	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*
Openbare verlichting	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*
Kunstwerken	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*
Gebouwen	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*
Waterwegen	Nee	n.v.t.	Nee	Nota Kapitaalgoederen 2022-2026*

*: de Nota Kapitaalgoederen zelf is een strategisch beleidsdocument, dit is niet hetzelfde als een beheerplan; een beheerplan is een meer gedetailleerde vertaling van de uitgangspunten uit de Nota Kapitaalgoederen.

Vastgestelde onderhoudsniveaus en onderhoudsbudgetten

De raad heeft op 10 juni 2021 bij het vaststellen van de huidige Nota kapitaalgoederen, middels een amendement, besloten het onderhoudsniveau voor de wegen en voor het groen vast te stellen op het niveau Basis*, voor de gebouwen conditiescore 4 en voor de kunstwerken, straatverlichting en baggeren een instandhoudingsniveau te hanteren.

In de begroting 2022 en verder zijn de financiële consequenties opgenomen voor onderhoudsniveau Basis* voor wegen en voor onderhoudsniveau Laag* voor Groen, voor de gebouwen het onderhoudsniveau conditiescore 4 en voor de kunstwerken en waterwegen een instandhoudingsniveau.

*: dit betreffen de onderhouds- en kwaliteitsniveau conform de Beheersystematiek Openbare Ruimte van het CROW "kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur"

Stand van zaken actuele beheerplannen

In het 'Besluit Begroting en Verantwoording' (BBV) is bepaald dat er een vastgesteld beheerplan moet zijn per voorziening. Die mag niet ouder zijn dan 5 jaar. Binnen de gemeente Noardeast-Fryslân zijn momenteel nog geen actuele, vastgestelde beheerplannen aanwezig.

Stand van zaken voorzieningen / reserves groot onderhoud

In 2025 is geprobeerd op basis van de Nota Kapitaalgoederen en onderliggende documenten een onderbouwing op te stellen voor de onderhoudsvoorzieningen en de daaraan gekoppelde onderhoudsplannen. Geconcludeerd is dat deze onderbouwing niet voldoende mogelijk was. Als gevolg daarvan zijn deze voorzieningen vrij gevallen. Wel is besloten om bestemmingsreserves te creëren, waarin de vrijgekomen middelen zijn gestort. Hierdoor blijft er dekking aanwezig om noodzakelijk groot onderhoud uit te blijven voeren.

Nota Kapitaalgoederen 2027-2031 en actualiseren beheerplannen.

De huidige Nota Kapitaalgoederen liep tot en met 2026. In 2025 is begonnen met het opstellen van een nieuwe Nota Kapitaalgoederen. Gelijktijdig daaraan is ook begonnen met het proces om benodigde beheerplannen op te stellen. Daarmee worden toekomstige voorzieningen voor groot onderhoud goed onderbouwd. De oorspronkelijke planning was om deze nieuwe nota in het 4e kwartaal van 2026 ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad. Per brief van 30 juni 2026 is kenbaar gemaakt dat er meer tijd nodig is om zorgvuldige producten op te leveren.

Dit heeft tot gevolg, dat de in 2021 vastgestelde onderhoudsniveaus langer in stand blijven, totdat de nieuwe Nota Kapitaalgoederen is vastgesteld.

Verhardingen

Beleidskader verhardingen

De wegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is het onderhoudsniveau Basis. In 2027 worden de te onderhouden en de te vervangen wegvakken inzichtelijk gemaakt, welke onlosmakelijk verbonden zijn met het te behalen onderhoudsniveau en het benodigde budget.

Technisch beheer en onderhoud verhardingen

Een maal per 2 jaar wordt er een visuele wegininspectie uitgevoerd. Deze is het meest recent in 2026 uitgevoerd.

De inspectiegegevens worden ingelezen in een geautomatiseerd wegbeheersysteem. In dit systeem worden schadebeelden vertaald naar onderhoudsmaatregelen, waardoor een basis onderhoudsplanning ontstaat.

Deze beheer processen en activiteiten worden uitgevoerd conform de Wegbeheersystematiek van het CROW. De output van inspecties en onderhoudsmaatregelen zijn input voor het in 2027 op te stellen beheerplan.

Vervangingsinvesteringen

Verhardingen, die aan het einde van hun technische levensduur zijn, worden vervangen. Hiervoor bestaat een investeringsprogramma. Deze vervangingen worden projectmatig aangepakt en waar het kan en nodig is, maken we werk-met-werk door bijvoorbeeld ook de riolering en groenvoorzieningen aan te pakken. Via aanbestedingen realiseren aannemers deze werken.

Groot onderhoud

Groot onderhoud wordt op verschillende manieren gesignaleerd:

- (Visuele) Weginspecties
- Eigen schouw
- Dorp- en wijkschouwen
- Fixi-meldingen door inwoners en bedrijven

We hebben een knip gemaakt tussen asfalt- en elementenonderhoud en dit extern belegd bij twee verschillende aannemers.

Klein onderhoud

Klein onderhoud wordt op verschillende manieren gesignaleerd:

- (Visuele) Weginspecties
- Eigen schouw
- Dorp- en wijkschouwen
- Fixi-meldingen door inwoners en bedrijven

We voeren klein onderhoud uit met zowel eigen dienst (Gemeentewerk) als met een aannemer. Hierbij maken we onderscheid tussen klussen die we zelf kunnen oplossen en grotere klussen die niet door eigen dienst op te lossen zijn en externe kennis benodigd zijn.

Overig beheer en onderhoud wegbeheer

Binnen de discipline van wegbeheer behoren onder andere ook de volgende activiteiten:

- onkruidbestrijding op verhardingen
- beheer en onderhoud wegmarkeringen
- beheer en onderhoud van bebordingen en bewegwijzingen

De onkruidbestrijding wordt uitgevoerd op het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau B (basis). Door middel van het periodiek schouwen van de beeldkwaliteit wordt getoetst of dat niveau wordt behaald. Waar nodig wordt bijgestuurd.

De onkruidbestrijding op verhardingen (binnen de bebouwde kommen), het onderhoud van wegmarkeringen en het onderhoud van bewegwijzingen worden uitgevoerd door aannemers. Onze eigen dienst draagt zorg voor het onderhouden van verkeersborden.

Openbare verlichting

Beleidskader openbare verlichting

De Openbare Verlichting wordt op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaats vindt. Ook zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in de stand van het kapitaalgoed. De besparing op energie en onderhoud door “verledden” is meegenomen: dit betreft het vervangen van conventionele verlichting door LED armaturen.

Het planmatig vervangen van armaturen door LED-armaturen leidt tot een besparing op onderhoud en energie. Bij LED-armaturen hoeven periodiek geen lampen vervangen te worden en is er ook geen uitval van lampen meer. LED-armaturen hebben een lager vermogen dan conventionele armaturen, waardoor er minder energie verbruikt wordt. Dit sluit ook aan op duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, zonder dat dit een extra investering vraagt. Medio 2026 was 82% van de armaturen een LED armatuur.

Voor de openbare verlichting wordt in 2027 een beheerplan opgesteld.

Onderhoud Openbare verlichting

Inspectie of schouw van de openbare verlichting vindt niet (meer) plaats. Storingen worden opgelost op basis van meldingen (piepsysteem). De vervangingen van masten en armaturen geschiedt op basis van leeftijd. Met de nota kapitaalgoederen is de vervangingsbehoefte in beeld gebracht.

Zoals hierboven beschreven zullen er in de nieuwe beheerplan ook herziene uitgangspunten opgesteld worden aangaande het onderhoud van de openbare verlichting.

Openbaar groen

Beleidskader en onderhoudsniveau

Het openbaar groen wordt onderhouden op het niveau zoals vastgesteld in de *Nota Kapitaalgoederen 2021-2026*. Voor de gemeente geldt hierbij een Basisonderhoudsniveau.

Onderhoud van het openbaar groen

Uitvoering

Het grootste deel van de onderhoudswerkzaamheden wordt uitgevoerd door Cluster Gemeentewerk. De werkzaamheden bestaan uit:

- Verzorgend onderhoud
Schoffelen, spitten, snoeien, maaien en bemesten.
- Groot, jaarlijks onderhoud
Afzetten, snoeiwerk in bosplantsoenen en bomen, en onderhoud aan cultuurbeplanting.

Een deel van deze werkzaamheden wordt uitgevoerd in samenwerking met Dokwerk (detachering).

Bermenbeheer

Gemeentewerk verzorgt het maaien van bermen buiten de bebouwde kom.

Een deel van deze bermen wordt ecologisch beheerd, soms in samenwerking met derden zoals aannemers en lokale boeren. Een deel van het bermmaaisel en hekkelspecie wordt verwerkt tot compost bij boeren (AgriCycling).

De komende jaren is het doel om een groot deel van de bermen volledig ecologisch te beheren. Hiervoor wordt een beheerplan opgesteld.

Groen en speelvoorzieningen

Dagelijks onderhoud

Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt uitgevoerd volgens onderhoudsschema's op het vastgestelde kwaliteitsniveau.

De kwaliteit wordt geborgd via een doorlopende kwaliteitsschouw. Deze wordt vier maal per jaar met behulp van de CROW-meetlatten (Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2023).

Vervangingsplanning

De vervanging van groenvoorzieningen wordt bepaald op basis van inspecties en vervangingsplanningen vanuit wegen en riolering. Bij de vervangingen stimuleren we biodiversiteiten klimaatadaptatie door inrichtings- en beplantingskeuzes.

Speelvoorzieningen

- Speeltoestellen worden viermaal per jaar geïnspecteerd.
- Op basis hiervan vindt onderhoud en vervanging van toestellen en veiligheidsondergronden plaats.
- De financiering van nieuwe toestellen gebeurt via de speeltuincommissie, dorpsbelang of de wijkraad, onder meer om aanspraak te kunnen maken op subsidies.

Beeldkwaliteit

Vier keer per jaar wordt een beeldkwaliteitsschouw uitgevoerd volgens de *CROW Beeldkwaliteitsmeetlatten (Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023)*.

Tijdens deze schouw worden op willekeurige locaties de kwaliteit van groenvoorzieningen, (straat)meubilair, bebordingen en verhardingen (onkruid, veegvuil, etc.) beoordeeld ten opzichte van de vastgestelde norm.

Cyclisch beheer

Het beheer van de kapitaalgoederen is gebaseerd op een cyclische aanpak, conform het *Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)*. Deze aanpak draagt bij aan een structurele en duurzame kwaliteitsborging van het openbaar groen.

Kunstwerken (bruggen, tunnels en grondkeringen)

Beleidskader kunstwerken

Onze beweegbare bruggen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen: dit is een het onderhoudsniveau, waarbij de veiligheid niet in geding zal komen. Ook zijn de investeringen voor de bruggen voor de komende jaren in beeld gebracht.

Onderhoud bruggen

Voor de beweegbare bruggen en vaste bruggen zijn meerjaren onderhoud programma's (MJOP's) opgesteld, waarin periodiek klein en groot onderhoud in is vastgelegd. Er worden 5 jaarlijks inspecties uitgevoerd op de objecten, om de kwaliteit te waarborgen. Vanuit hier worden de onderhoudsplannen geactualiseerd. Er een inhaalslag geweest, om actuele staat van de objecten inzichtelijk te brengen.

Het Cluster Iepenbiere Romte verzorgt de beleidsmatige ondersteuning van het onderhoud van de kunstwerken. Daarnaast verzorgt zij het ook uitzetten van het onderhoud. Het Cluster Gemeentewerk ondersteunt in het uitvoeren van klein onderhoud en het verhelpen van storingen.

Brugbediening

Onze gemeentelijke, beweegbare bruggen worden deels bediend door brugwachters van Cluster Gemeentewerk. Een aantal van onze beweegbare bruggen worden op afstand bediend vanuit de brugbediening Provincie Fryslân; de kosten daarvan worden bij ons in rekening gebracht.

Beheer en onderhoud waterbouwkundige kunstwerken

Onder de waterbouwkundige kunstwerken vallen oeverbeschermingen / grondkeringen (damwanden, kademuren), steigers en duikers, etc. Er wordt een inhaalslag gemaakt, om de beheerdata te actualiseren. De output van dit proces dient als input voor het op te stellen beheerplan.

Op basis van reeds bekende gegevens wordt uitvoering gegeven aan noodzakelijke vervangingen, groot onderhoud en klein onderhoud. Vervangingen en groot onderhoud worden projectmatig voorbereid, separaat aanbesteed en door aannemers uitgevoerd. Het klein onderhoud wordt deels uitgevoerd middels een raamovereenkomst met een aannemer en deels geeft Cluster Gemeentewerk hier uitvoering aan.

Via de samenwerkingsovereenkomst oevers Friese vaarwegen uit 2024 is een Oeverfonds Gemeenten tot stand gekomen, om substantiële meerkosten voor beheer en onderhoud te dekken. Elke deelnemende gemeente draagt jaarlijks conform deze samenwerkingsovereenkomst financieel bij aan dit oeverfonds.

Riolering

Beleidskaders

Onder de omgevingswet is een GRP niet langer verplicht, maar de gemeente behoudt haar zorgplichten voor de watertaken en heeft conform het BBV nog steeds behoefte aan een gedegen plan voor de tariefstelling.

De planperiode van het huidige GRP verloopt eind 2026. De gemeente Noardeast Fryslan heeft er voor gekozen om onder de Omgevingswet in 2025 te starten met het opstellen van een Water - en Riolering programma (Wrp). In dit Wrp worden de beleidskaders voor de gemeentelijke watertaken voor de periode 2027 - 2031 vastgelegd. Het Wrp vormt zowel een beleidsmatig als financieel document voor de gemeentelijke watertaken en dient als hulpmiddel bij het maken van zorgvuldige beleidsafwegingen met betrekking tot de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater, in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor water en riolering is een continu proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast. Het Wrp is 2 juni 2026 vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders, waarover de gemeenteraad per brief is geïnformeerd.

Volgens de huidige omgevingswet - waarin de Waterwet en de Wet milieubeheer zijn opgegaan - heeft de gemeente drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen uit het GRP (en na 2026 het Wrp) waarborgt dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijven functioneren. Hierdoor worden schade aan het milieu, overlast voor de bewoners en risico's voor de volksgezondheid geminimaliseerd en beheerd. Daarnaast wordt geborgd dat hemelwater - voor zover particulieren dat niet zelf kunnen - op adequate wijze ingezameld en verwerkt wordt. Tevens wordt ervoor gezorgd dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen.

Onderhoud rioleringen

In samenwerking met de cluster Omjouwing en Ekonomy en Iepenbiere Romte worden de beleidsmatige aspecten vormgegeven. Het cluster Iepenbiere Romte draagt zorg voor het rioleringsbeheer. Op basis van inspecties wordt het groot onderhoud, vervangingen en optimalisatie ingepland. De beheersystemen worden gevuld en bijgehouden en vormen de basis voor de vervangingsprogramma en onderhoudsprogramma.

Het cluster Gemeentewerk is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en onderhoud aan de riolering. Dit dagelijks onderhoud omvat een breed pakket aan werkzaamheden, waaronder het legen van straat- en trottoirkolken, reinigen van kleine leidingen, vegen van goten, het reinigen en onderhouden van pompen en gemalen en het uitvoeren van kleinere reparatie en lekkages.

Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels en hydraulische aanpassingen van het stelsel en het afkoppelen van regenwater en het klimaatbestendig maken van het rioolstelsel.

Daarnaast bewaakt het cluster Iepenbiere Romte het hydraulisch en hygiënisch functioneren van het rioolstelsel. De komende jaren rekenen wij onze rioolstelsels opnieuw door (hydraulisch en milieukundig). Dit doen wij vanwege de vele ruimtelijke ontwikkelingen, zoals nieuwbouw en uitbreidingsprojecten, waardoor de belasting op het rioolstelsel toeneemt. Met name Dokkum krijgt daarbij extra aandacht vanwege de omvang en complexiteit van het stelsel.

Waterwegen

Beleidskader waterwegen

De waterwegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is een instandhoudingsniveau.

Onderhoud van waterwegen is te verdelen in afvoeren van water en bevaarbaarheid. Ten aanzien van het afvoeren moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden jaarlijks de betreffende sloten uitgemaaid en gehekkeld. Incidenteel moet er worden gebaggerd.

Bevaarbare waterwegen (vaarwegen) worden in beginsel vastgelegd in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP). Daarnaast worden gemeentelijke vaarwegen opgenomen in het Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma (GMP). Ons GMP uit 2024 is op dit gebied nog niet actueel, hier volgt in 2027 een addendum op.

Er vindt onderzoek plaats naar de functies van de verschillende waterwegen: afstroming en/of recreatief gebruik. Vervolgens worden hier beheer strategieën voor opgesteld, welke worden opgenomen in een op te stellen beheerplan.

Beheer van waterwegen

In 2021/ 2022 zijn peilingen uitgevoerd in wateren binnen de bebouwde kom van de 25 grootste kernen. Op basis van deze peilingen, aangevuld met een jaarlijkse, cyclische aanwas van baggerslib, is de baggerplanning geactualiseerd in 2025 in een baggerplan stedelijk water 2026-2034.

Onderhoud waterwegen

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk afspraken te maken met eigenaren van aanliggende percelen, waarbij de gemeente hekkelt en de eigenaren van de aanliggende percelen het hekkelafval ontvangt. In een aantal gevallen zijn er hekkelcontracten met aanliggende grondeigenaren afgesloten. In deze gevallen wordt de gehele sloot gehekkeld door de aanliggende eigenaar tegen een bepaalde vergoeding.

Baggeren van schouwsloten gebeurt op basis van hoe dit is vastgelegd in de keur van Wetterskip Fryslân. Wetterskip Fryslân schrijft de betreffende perceeleigenaren aan, wanneer schouwsloten niet meer aan de keur voldoen en daarom gebaggerd moeten worden. Onze gemeente heeft reeds aanschrijvingen ontvangen, waar wij onder andere in overleg met Wetterskip Fryslân gaan bepalen hoe deze baggeropgaven gerealiseerd kunnen worden. In 2027 beginnen we met het realiseren van deze baggeropgave.

Baggeren van stedelijk water gebeurt op basis van het baggerplan 2026-2027. Hiervoor is in 2026 reeds begonnen met het opstellen van een meerjarig onderhoudscontract baggeren, welke wordt aanbesteed en gegund aan een aannemer.

Overeenkomst stedelijk water (OSW)

In 2025 is de overdracht van hoofdwateren en secundair water in stedelijk gebied afgerond. Daarmee is Wetterskip Fryslân beheerder geworden van deze wateren. Wel voert de gemeente het jaarlijks (hekkel) onderhoud uit aan deze wateren, daarvoor ontvangt de gemeente middels een overeenkomst een vergoeding.

Van de overige water binnen de bebouwde kom van onze kernen is en blijft de gemeente beheerder in onderhoudsplichtige. Het gaat hier vooral om vijvers. In verband met de het garanderen van de afstroming van het watersysteem ontvangt de gemeente wel een bijdrage om jaarlijks te hekkelen of maaien en om periodiek te baggeren.

Gebouwen

De gebouwen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld is in de nota kapitaalgoederen. Dit is een gemiddelde onderhoudsniveau van conditiescore 4. Hierin afwijkend zijn de gebouwen waarbij de bestemming onzeker is en welke gebouwen worden gebruikt voor ontwikkeling en leegstaand. Deze gebouwen worden naast het uitvoeren van de wettelijke verplichte onderhoudstaken, alleen wind en waterdicht gehouden. Gebouwen welke publieke toegankelijk zijn worden juist op een hoger onderhoudsniveau onderhouden

Het totale areaal bestaat uit 75 gebouwen, onder verdeeld in 'Gemeente organisatie, Brandweerkazernes, Sportaccommodaties , Toiletgebouwen , Begraafplaatsen, Overige en Welzijn en Cultuur'.

In 2025 zijn de gebouwen geïnspecteerd volgens de NEN2767 om de conditiescore te bepalen, dit is zowel intern als extern gedaan.

In de kader van regelgeving qua duurzaamheid zijn dit jaar in samenwerking met 'Klimop Fryslan' maatwerkadviezen opgesteld van voorgeselecteerde gebouwen. Hier worden nog aanvulling op gedaan op gebouwen waarbij in de toekomst een verplicht label verhoging noodzakelijk is.

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt waar mogelijk is samenspraak met 'Gemeentewerk' in eigen beheer uitgevoerd. Voor grootschalig of specialistisch onderhoud worden derden ingeschakeld.

Majeure vervangingen/ projecten

Groenvoorzieningen:

- Diverse grootschalige groenvervangingen

Riolering:

- Fûgellân Dokkum, optimaliseren waterkwaliteit en watersysteem (voorbereiding)

Waterwegen:

- Diverse baggerwerkzaamheden conform baggerplan 2026-2034 (hele gemeente)

Gebouwen:

- Schilderwerk stadhuis Dokkum (uitvoering)
- Ver(nieuw)bouw Bouwdelen A&B gemeentehuis te Dokkum
- Vervanging warmte installatie MFC Burdaard

Kunstwerken:

- Aalsumerpoortbrug te Dokkum (uitvoering)
- Renovatie Ee brug te Dokkum (voorbereiding)
- Vervangen damwand Baantjegracht / Zuidergracht te Dokkum (uitvoering)
- Vervanging of renovatie kademuren te Burdaard (voorbereiding)

Wegen:

- Reconstructie fietspad Jaachpaad Dokkum-Burdaard (uitvoering)

- Aanleg rondweg om Wânswert (majeur project)
- Reconstructie Woudweg Zuid te Dokkum
- Herinrichting Vleesmarkt te Dokkum
- Reconstructie Offingaweg te Hallum

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De term ‘bedrijfsvoering’ verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting (‘PIOFACH’), aangevuld met juridisch en inkoop.

Deze paragraaf heeft betrekking op de gehele ambtelijke organisatie. Naast werk voor Noardeast-Fryslân (het overgrote deel) verrichten wij ook in beperkte mate diensten voor de gemeenten Dantumadiel en Schiermonnikoog. Hiervoor vindt verrekening van kosten plaats op basis van een dienstverleningsovereenkomst. In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling personele bezetting
- Bedrijfsvoeringsbegroting
- Huisvesting
- Rechtmatigheidsverantwoording en interne controle
- Fraude en integriteit
- Continuïteit

Ontwikkeling personele bezetting

Het begrote aantal FTE per 1 januari 2027 bedraagt 522,26 FTE en wordt gelimiteerd door de begroting en het formatieplan.

In de organisatie hebben we te maken met bovenformativiteit en overbezetting t.g.v. de ontvlechting en overige overbezetting. We spreken over bovenformativiteit als medewerkers door een reorganisatie hun functie zijn kwijtgeraakt. Dat betreft 2 fte. De term ‘overbezetting’ wordt gebruikt voor de frictiekosten als gevolg van de ontvlechting met Dantumadiel: doordat er minder medewerkers zijn overgegaan dan het aandeel van Dantumadiel in de Centrumregeling, hebben we tijdelijk teveel formatie. Die kunnen we gedurende maximaal 3 jaar verrekenen met Dantumadiel. De overbezetting moet dan ook zijn opgelost.

Onze organisatie blijft voortdurend in ontwikkeling om adequaat te kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven, bestuurlijke ambities en een veranderende arbeidsmarkt. Hoewel het ons momenteel nog lukt om vacatures goed in te vullen, mede dankzij onze arbeidsmarktstrategie en werkgeverscampagne “Alle ruimte”, verwachten we dat de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel de komende jaren verder onder druk komt te staan.

Een belangrijke uitdaging daarbij is de toenemende vergrijzing van ons personeelsbestand. Binnen verschillende, vaak cruciale functies neemt de uitstroom de komende jaren toe. Dit brengt risico's met zich mee voor de continuïteit van de dienstverlening, het behoud van kennis en het realiseren van onze ambities. Daarom is het van belang om tijdig inzicht te hebben in de toekomstige personeelsbehoefte en de beschikbare capaciteit binnen de organisatie.

Met Strategische Personeelsplanning (SPP) brengen we deze ontwikkelingen in beeld en bereiden we ons voor op de personele vraagstukken van de toekomst. Daarbij kijken we onder meer naar mogelijkheden voor interne doorstroom en ontwikkeling van medewerkers, kennisoverdracht, duurzame inzetbaarheid en een passende inrichting van werkzaamheden en processen. Ook onderzoeken we hoe de benodigde kwaliteiten en competenties beschikbaar blijven om onze maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren.

De uitkomsten van de SPP laten zien dat ontwikkelkracht en doorgroeimogelijkheden, het maken van scherpe keuzes en het benutten van technologische ontwikkelingen (zoals AI) belangrijke aandachtspunten zijn voor de komende jaren. Daarnaast blijven we investeren in onze positie als aantrekkelijke werkgever, zodat we ook in de toekomst voldoende talent aan ons kunnen blijven verbinden.

In 2027 zetten we verdere stappen in de uitvoering van de Strategische Personeelsplanning en werken we maatregelen uit die bijdragen aan een toekomstbestendige personeelsbezetting. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet volledig in beeld en worden, waar nodig, in een later stadium nader uitgewerkt.

Ziekteverzuim

Een belangrijke factor in de beschikbare personele capaciteit is en blijft het ziekteverzuim. Het ziekteverzuimpercentage heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Ziekteverzuim %
2022	6,37%
2023	6,35%
2024	5,30%
2025	5,11%

In 2025 is opnieuw een daling zichtbaar in het ziekteverzuim binnen de organisatie. Het ziekteverzuim daalde verder van 5,30% naar 5,11%. Ondanks een tijdelijke stijging aan het begin van het jaar als gevolg van een griepgolf, nam het verzuim in de loop van het jaar af en stabiliseerde het op een relatief laag niveau. Dit bevestigt dat de ingezette aanpak op het gebied van preventie, begeleiding en duurzame inzetbaarheid effect heeft en bijdraagt aan een gezonde en veerkrachtige organisatie.

Bedrijfsvoeringsbegroting

De bedrijfsvoeringsbegroting bestaat hoofdzakelijk uit loonkosten en personeel gerelateerde budgetten. Daarnaast maken de budgetten voor automatisering, tractie, facilitaire zaken, overige dienstverlening en enkele projecten hier onderdeel van uit. De baten en lasten van de bedrijfsvoeringsbegroting worden verdeeld over de verschillende programma's, afhankelijk van waar de baten en lasten betrekking op hebben. In onderstaande tabel worden de verschillende onderdelen uit de bedrijfsvoeringsbegroting weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Begroting 2027
Loonkosten	296	-48.233	-47.937
Personeel gerelateerde budgetten	22	-3.292	-3.269
Automatisering	9	-5.256	-5.247
Tractie	2	-2.856	-2.854
Facilitaire zaken	0	-731	-731
Overige dienstverlening	2.200	-35	2.166
Totaal	2.530	-60.401	-57.871

Huisvesting

In 2027 wordt de aanbestedingsprocedure voor de aannemer en installateur ten behoeve van de ver(nieuw)bouw van het gemeentehuis afgerond. Na definitieve gunning kan worden gestart met de uitvoering van de bouwactiviteiten. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd om de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk te waarborgen.

De eerste uitvoeringsfase bestaat uit de sloop en nieuwbouw van bouwdeel B. Na oplevering hiervan wordt gestart met de ver(nieuw)bouw van de bouwdelen A2 en A3. Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd aan de monumentale delen (A1-1 en A1-2) van het gemeentehuis. Met deze werkzaamheden wordt invulling gegeven aan de ambitie om te komen tot een modern, duurzaam en toekomstgericht gemeentehuis.

De financiële onderbouwing van het project is opgenomen in de bijlage *Staat van investeringen*. Voor de ver(nieuw)bouw is in totaal € 20,4 miljoen begroot.

Rechtmatigheidsverantwoording en interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college van B&W legt verantwoording af over de financiële rechtmatigheid aan de gemeenteraad. Dit doen ze middels een rechtmatigheidsverantwoording, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De uitgangspunten hiervan zijn opgenomen in de financiële verordening van de gemeente. In de rechtmatigheidsverantwoording worden de volgende rechtmatigheidscriteria getoetst:

- Begrotingscriterium: we houden ons aan de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten. De over- en onderschrijdingen van zowel de baten en lasten zijn formeel onrechtmatig, afhankelijk van welke afspraken in de financiële verordening zijn vastgelegd.
- Voorwaardencriterium: de voorwaarden uit de wet- en regelgeving worden nageleefd. De aspecten doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, recht, hoogte en duur worden hierbij getoetst.
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens. Het gaat hier om bewuste misleiding om onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

Interne controle

Naast de rechtmatigheidsverklaring willen we als organisatie meer 'in control zijn'. Het voornamelijk doel hierbij is het risicobewust maken van de gehele organisatie. Jaarlijks worden er control platforms georganiseerd om risico's en beheersmaatregelen in kaart te brengen en om wijzigingen in de processen, wet- en regelgeving, systemen en beleid vast te stellen.

Een goede administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) dient de basis te zijn voor de organisatie. Het in kaart brengen en vastleggen van de financieel risicovolle processen is een belangrijk onderdeel hiervan. Daarnaast is de ambitie om zowel meer proces- en systeemgericht te gaan werken als gebruik te gaan maken van data-analyse. Hiermee verwachten we de interne controle naar een hoger niveau te brengen.

Fraude en integriteit

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Onder M&O wordt verstaan, "het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheids-subsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen". In de afgelopen jaren zijn in verschillende processen de risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen in kaart gebracht.

Hierdoor is er meer bewustwording en beheersing ontstaan op het M&O criterium. De verantwoording over M&O moet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening.

Fraude

Fraude is het opzettelijke misleiden om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen ten koste van de gemeente. Deze handelingen worden verricht door personen binnen de gemeente. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen. Tijdens de control platforms wordt hier aandacht aan besteed en de risico's per proces geïdentificeerd. In 2025 is er een beleidsnotitie fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik opgesteld om richtlijnen te bieden en bewustwording in de organisatie.

Integriteit

In onze organisatie staat integriteit centraal. Informatie die wij onder de aandacht brengen gaan over ethisch handelen, vertrouwelijkheid en belangenverstrengeling. Integriteit is een agendapunt in diverse overleggen, waaronder werkoverleggen en ODC. Dit zorgt ervoor dat integriteit niet alleen een begrip blijft, maar meer actief bespreekbaar wordt in de dagelijkse praktijk.

Voor nieuw personeel is bewustwording van integriteit belangrijk. Bij de aanstelling wordt integriteit structureel besproken. Alle nieuwe medewerkers moeten een geheimhoudingsverklaring ondertekenen en een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) overleggen. Bovendien wordt het onderwerp nevenwerkzaamheden en neventaken standaard besproken bij de indiensttreding om eventuele belangenconflicten te voorkomen in de toekomst. Eens per kwartaal organiseren we eed- en beloftebijeenkomsten, waarbij integriteit een vast onderdeel van de agenda is. Deze bijeenkomsten benadrukken het belang van integriteit en de bewustwording bij de nieuwe medewerker. In ons leerplatform Us Academy bieden we leerlijnen aan over diverse integriteitsonderwerpen zoals respectvol gedrag op de werkvloer en financiële weerbaarheid.

Continuïteit

De begroting is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële verhoudingswet wettelijk verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Noardeast-Fryslân in voldoende mate gewaarborgd. Ook zijn in de begroting of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiële effecten hebben op vermogen of resultaat.

Paragraaf Openbaarheid

Met de Wet open overheid (Woo) maken we meer overheidsinformatie actief openbaar. Zo vinden inwoners informatie makkelijker en sneller. Veel informatie is al openbaar. Inwoners vinden deze locaties via de Woo-index. In 2027 zetten we de volgende stap naar een nog opener gemeente.

We maken eind 2027 alle verplichte documenten openbaar

In 2027 werken we verder aan het openbaar maken van de verplichte informatiecategorieën. Ons doel is dat eind 2027 alle verplichte documenten openbaar zijn. Deze documenten staan niet allemaal op één plek. Daarom verwijzen we inwoners via een centrale landingspagina naar de goede plek. Ook in de landelijke Woo-index staat aangegeven waar documenten te vinden zijn.

We bouwen het publicatieplatform verder uit

In 2025 kozen we een publicatieplatform. In 2026 hebben we dit platform ingevoerd. In 2027 zorgen we ervoor dat het platform helemaal klaar voor gebruik is. We voeren verbeteringen door waar nodig. Ook maken we steeds meer documenten via dit platform bekend.

Medewerkers weten wanneer en hoe zij documenten openbaar maken

Medewerkers spelen een belangrijke rol bij het actief openbaar maken van documenten. Zij weten wanneer dit nodig is en hoe dit moet. Een collega met kennis van de Woo kan hen hierbij helpen als dat nodig is. In 2027 wordt deze werkwijze steeds meer onderdeel van de dagelijkse praktijk.

Medewerkers maken ook bij belangrijke dossiers bewuste keuzes

Naast de verplichte categorieën kijken medewerkers ook naar belangrijke dossiers en grote projecten. Zij beoordelen welke documenten extra waarde hebben voor inwoners. Deze documenten maken zij actief openbaar, op dezelfde manier als de verplichte categorieën.

We passen processen aan zodat openbaar maken vanzelfsprekend wordt

Alle werkprocessen sluiten aan op de nieuwe werkwijze. Medewerkers krijgen op vaste momenten een herinnering om documenten openbaar te maken. Zo wordt actieve openbaarmaking een vanzelfsprekend onderdeel van het werk.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

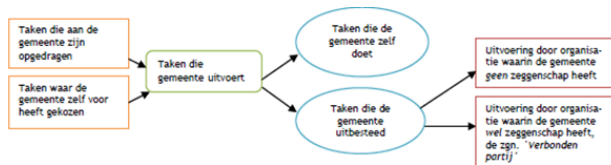
De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen.

Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente geen zeggenschap heeft;
- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente wel zeggenschap heeft.

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording.

Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Als het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij

Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.

- Privaatrechtelijke verbonden partij

Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek. Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:

- verenigingen;
- commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
- naamloze vennootschappen;
- besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften volgens BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- de visie op en de beleidsvoornemens over verbonden partijen, zie programma's;
- de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen;
 - overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financieel resultaat;
- de eventuele risico's.

Risico's

Bij elke verbonden partij is een kopje opgenomen van het risico dat de verbonden partij vormt voor de gemeente. Doet zich een risico voor dan is dit bij de verbonden partij vermeld. Geen risico komt tot uitdrukking in een plat streepje - .

Verbonden partijen

Volgens de regelgeving vanuit de commissie BBV-artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
 - GR Samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden
 - GR Veiligheidsregio Fryslân
 - GR Sociaal Domein Fryslân
 - GR Welstandszorg Hûs en Hiem
 - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
 - GR Dokwurk
 - GR Mobiliteitsburo Noardeast Fryslân
 - GR Recreatieschap de Marrekrite
- Vennootschappen en coöperaties;
 - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
 - Exploitiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV
 - NV Stedin groep
 - Afvalsturing Friesland NV (Omrin) (verwerken van afval)
 - Bank Nederlandse Gemeenten

- Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân u.a.
- Stichtingen en verenigingen;
- Stichting monumentenbehoud
- IJswegencentrale Oostergo
- Overige verbonden partijen;
- Geen

Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang

Openbaar belang:

De regeling wordt getroffen i.v.m. het tot stand brengen van goede facilitaire voorzieningen (ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de gemeentelijke taken van openbaar belang waarvoor goede ICT-voorzieningen noodzakelijk zijn. Het gaat om bundeling van kennis, personeel en ervaring t.b.v. de openbare dienstverlening aan de burgers (art 2 centrumregeling).

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - de gemeente Leeuwarden is centrumgemeente als bedoeld in artikel 8 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (art 3 centrumregeling);
 - het college van B&W van Noardeast-Fryslân verleent bij separaat vast te stellen besluit mandaten, volmachten en machtigingen aan het college van B&W van de centrumgemeente, die nodig zijn om de in het kader van deze regeling te sluiten Service Level Agreement (SLA) en andere te sluiten overeenkomsten, uit te voeren met het Shared Service Centrum. Het college van de centrumgemeente stemt in met de verleende mandaten etc. zoals bedoeld in dit artikel 4 centrumregeling.
- Financieel belang (art 5 centrumregeling):
 - in het SLA is nadere uitwerking gegeven aan de regeling;
 - in het SLA en de Servicecatalogus zijn geregeld:
 - de uitvoeringskaders;
 - de kwaliteitseisen van de taakuitoefening;
 - de verdeelsleutel en de wijze waarop Noardeast-Fryslân een financiële bijdrage levert in de kosten die de centrumgemeente maakt voor de uitvoering van de taken.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	2026	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	2026	n.v.t.	n.v.t.

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Een centrumregeling heeft geen rechtspersoonlijkheid en dus geen baten, lasten of resultaat als zodanig.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Veiligheidsregio Fryslân

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam.

Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer en 3 Soarch en Wolwêzen.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten;
 - het dagelijks bestuur bestaat uit:
 - a. de voorzitter van het algemeen bestuur;
 - b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid;
 - c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid.

De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr.

- Financieel belang (art 5 centrumregeling):

Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	6.114	6.413
Eigen vermogen	2026	12.125	6.948
Vreemd vermogen	2026	83.065	109.416

Omvang financieel resultaat: € 3.483.463.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente.

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. Bij raadsbesluit van 15 december 2021 is de centrumregeling opnieuw vastgesteld.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

- de gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen;
- de centrumgemeente wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, volgens de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling.

- Financieel belang:

De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden nagecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	477	485
Eigen vermogen	2026	0	0
Vreemd vermogen	2026	0	0

Omvang financieel resultaat: €4.953.000.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Welstandszorg Hûs en Hiem

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam.

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt;
 - de raden wijzen hetzij hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan;
 - op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur.
- Financieel belang:
 - De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstands-zorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x €1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	134	124
Eigen vermogen	2025	383	491
Vreemd vermogen	2025	425	412

Omvang financieel resultaat: € 108.462.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam.

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:

- basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017;
- aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer daartoe een besluit heeft genomen;
- adviserende en voorbereidende taken t.b.v. bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen;
- de advisering over en voorbereiding van besluiten op grond van de Wet openbaarheid van bestuur;
- het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht;
- het in stand houden van een Milieualarm-nummer.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - Gedeputeerde Staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur;
 - de deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur;
 - het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.
- Financieel belang:
 - de kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting;
 - de kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	1.399	1.336
Eigen vermogen	2025	840	243
Vreemd vermogen	2025	4.784	4.638

Omvang financieel resultaat: - € 468.000.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Dokwurk (Voor 1-8-2021 Leer- werkbedrijf Noardeast-Fryslân)

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân.

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen en 6 Iepenbiere Romte.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeids)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan;
 - het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waaronder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur
- Financieel belang:
 - iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam;
 - de deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen richting derden te voldoen.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	3.097	1.360
Eigen vermogen	2025	14.734	16.629
Vreemd vermogen	2025	13.323	13.679

Omvang financieel resultaat: € 1.894.000

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met bedrijfsvoeringsorganisatie.

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - de deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting;
 - de regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging.
- Financieel belang:
 - Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF;
 - variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden;
 - vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer;
 - vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	2.653	2.693
Eigen vermogen	2025	0	0
Vreemd vermogen	2025	768	738

Omvang financieel resultaat: € 0.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Marrekrite

Juridische status: gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam.

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.

De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang:

- het bevorderen van waterrecreatie;
- het bevorderen van landrecreatie;
- advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie).

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - het college van Gedeputeerde Staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaatsvervangend lid aan van het algemeen bestuur.

De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats;

- het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.

- Financieel belang:

- de geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten;
- voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%;
- het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen;
- de nieuwe bijdrageregeling zal vanaf de begroting 2023 van toepassing zijn. De nieuwe parameters zijn:

a) domein water: Inwoners: 30%; Meters "steigers": 40%; Meters "damwand": 30%

b) domein land: Inwoners: 30%; Kilometers fietsnetwerk: 40%; Kilometers Wandelnetwerk: 30%

c) indexatie van 2%.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	69	72
Eigen vermogen	2026	3.683	3.624
Vreemd vermogen	2026	9.383	10.500

Omvang financieel resultaat: € 23.736.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland

Juridische status: naamloze vennootschap.

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Stemrecht op grond van aandelen.

- Financieel belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân bezit een groot deel van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Het totaal aandelenbezit voor Noardeast-Fryslân is 54,85 % (5.485 x € 50). Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2026 niet gewijzigd.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	274	274
Eigen vermogen	2025	9.037	8.595
Vreemd vermogen	2025	44.465	42.136

Omvang financieel resultaat: - € 441.718.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV

Juridische status: besloten vennootschap.

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Bezit van aandelen, op grond waarvan de gemeente stemrecht heeft.

- Financieel belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân (voormalige gemeente Dongeradeel) bezit een groot deel van de aandelen (45%) in de Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. De waarde van het totale aandelenkapitaal is € 18.151.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	8	8
Eigen vermogen	2025	651	887
Vreemd vermogen	2025	781	884

Omvang financieel resultaat: € 235.937.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

NV Stedin groep

Juridische status: naamloze vennootschap.

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Bezit van aandelen, op grond waarvan de gemeente stemrecht heeft.

- Financieel belang:

De gemeente heeft in totaal 26.870 gewone aandelen en 4.273 preferente aandelen. Vanwege de gemeentelijke fusie zijn deze aandelen per 1-1-2019 overgenomen van de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a.

De waarde van één aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2025 van de Stedin Groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 6.058.800 (pagina 183 van het jaarverslag van Stedin Groep).

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	3.114	3.114
Eigen vermogen	2025	2.864.000	3.080.000
Vreemd vermogen	2025	5.234.000	6.243.000

Omvang financieel resultaat: € 272.800.000.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Ontwikkelingen: In de afgelopen periode zijn veel acties geweest om ervoor te zorgen dat Stedin over voldoende kapitaal beschikt voor de noodzakelijke investeringen in betrouwbare netten en de energietransitie. In 2021 hebben de aandeelhouders gezamenlijk € 200 miljoen gestort. In 2023 is de Staat als medeaandeelhouder togetreden, met een kapitaalinjectie van € 500 miljoen. In 2024 zijn ook de provincies Utrecht en Zeeland aandeelhouder geworden, en nog 7 Utrechtse en 12 Zeeuwse gemeenten. Door de toetreding van andere partijen is de relatieve aandelenbelang iets gedaald. Dit past in het streven naar een evenwichtig aandeelhouderschap.

Afvalsturing Friesland (Omrin) (verwerken van afval)

Juridische status: naamloze vennootschap.

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 840 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 840 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland.

- Financieel belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân is betrokken bij de Omrin als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2025 met de historische aanschafwaarde van € 74.874.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1- (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	75	75
Eigen vermogen	2025	83.562	84.068
Vreemd vermogen	2025	131.694	132.208

Omvang financieel resultaat: € 2.530.000.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Juridische status: naamloze vennootschap.

Programma's: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Stemrecht op basis van aandelen.

- Financieel belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân bezit een groot aantal aandelen, met een totale waarde per 31-12-2025 van € 286.040.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 x € 1.000)
Financieel belang	2024	286	286
Eigen vermogen	2024	4.800.000	4.900.000
Vreemd vermogen	2024	123.200.000	111.100.000

Omvang financieel resultaat: € 172.000.000.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Juridische status: coöperatie.

Programma's: 6 Iepenbare Romte.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Het inkopen van energie (Energie-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân en datgene wat daarmee verband houdt. Het beheer en onderhoud van openbare verlichting (OVL-diensten) en van laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen (Laadinfra-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

De gemeente Noardeast-Fryslân is een gewoon lid van deze vereniging en heeft stemrecht. De gemeente heeft de plicht om de diensten van de coöperatie af te nemen. Hiervoor moet een overeenkomst worden afgesloten.

- Financieel belang:

De leden van de coöperatie delen in de winst en het verlies van de coöperatie naar rato van de door hen in het betreffende boekjaar afgenomen OVL-Diensten, Energie-Diensten en Laadinfra-Diensten. Deze toekenning heeft plaats bij op door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie genomen besluit van de algemene ledenvergadering.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2023	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2023	426	129
Vreemd vermogen	2023	103	2.575

Omvang financieel resultaat: - € 297.399.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichting monumentenbehoud

Juridische status: stichting.

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Het in stand houden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet. Het werkgebied is de voormalig gemeente Dongeradeel.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
 - de voorzitter van het dagelijks bestuur wordt door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân voorgedragen en vervult de functie van voorzitter;
 - het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân keuren de begroting en jaarrekening goed.

- Financieel belang:

De voormalige gemeente Dongeradeel, nu gemeente Noardeast-Fryslân, heeft bij de oprichting in 1993 een startkapitaal van € 454 (=1000 gulden) ingebracht.

Financieel belang:

	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	0,4	0,4
Eigen vermogen	2024	663	524
Vreemd vermogen	2024	248	116

Omvang financieel resultaat: - € 139.210.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -.

Stichting IJswegencentrale

Juridische status: stichting.

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje.

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De gemeenten Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Het bestuur bestaat uit 15 leden, 3 afgevaardigden uit elke deelnemende gemeente. Het college van b&w doet een bindende voordracht: één afgevaardigde is de burgemeester, één afgevaardigde is het hoofd gemeentewerken en een derde persoon.

- Financieel belang:

De gemeenten Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	2	2
Eigen vermogen	2025	63	60
Vreemd vermogen	2025	0	0

Omvang financieel resultaat: - € 3.243.

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

De woningmarkt staat onder druk. De krapte houdt aan en de prijsstijging zet door. Tegelijkertijd blijft de nieuwbouwproductie achter (Outlook grondexploitaties 2026, 2025).

Programma Grondbeleid 2025-2028

In het Programma Grondbeleid 2025-2028 zijn de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid vastgelegd. Tevens worden onderstaande doelen nagestreefd:

1. Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de actuele wet- en regelgeving.
2. De raad kaders voor het te voeren grondbeleid vast laten stellen.
3. De uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid.
4. Het creëren van duidelijkheid over grondverwerving en de uitgifte van gronden.
5. Het bieden van inzicht in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma's te verwezenlijken.

Ten aanzien van het te voeren grondbeleid kiest de gemeente primair voor een actief grondbeleid. In gebieden waar de gemeente invloed wil uitoefen op de ontwikkeling c.q. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, is het mogelijk om actief grondbeleid te voeren. In dit geval is het van belang dat het financiële risico op zowel korte termijn als lange termijn aanvaardbaar is. In het geval van actief grondbeleid zal de raad ten alle tijden in kennis gesteld worden.

Grondexploitatiecomplexen

Aan het begin van het boekjaar waren er zestien complexen in exploitatie. Gedurende het boekjaar zijn er geen complexen in exploitatie genomen. Aan het einde van het boekjaar worden de complexen Easterstrjitte-Sinnebuorren te Marrum en De Dwarsikkers te Westergeast afgesloten.

In *Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen*, is het verloop van de boekwaarde gedurende het boekjaar, de totale winstneming en de balanswaarde aan het einde van het boekjaar per grondexploitatiecomplex gespecificeerd. De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten. In het geval van een positieve boekwaarde zijn de gerealiseerde kosten hoger dan de gerealiseerde opbrengsten. In het geval van een negatieve boekwaarde zijn de gerealiseerde opbrengsten hoger dan de gerealiseerde kosten.

Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen

Grondexploitatiecomplex	Afsluiting	Boekwaarde 01-01-2027	Boekwaarde 31-12-2027	Totale winstneming	Balanswaarde
Blije, Farrewei	31-12-2030	€ 59.106	€ 262.317	€ 0	€ 262.317
Dokkum, Betterwird fase 1A	31-12-2028	€ 280.530	€ 55.036	€ 280.112	€ 335.148
Dokkum, Betterwird fase 2	31-12-2033	€ 2.680.685	€ 1.705.865	€ 423.799	€ 2.129.664
Dokkum, Tusken de Fearten	31-12-2030	-€ 259.325	-€ 989.338	€ 527.090	-€ 462.248
Dokkum, Zuiderschans	31-12-2030	€ 705.537	€ 898	€ 419.538	€ 420.436
Easternijtsjerk, Lou Sanen fase 3	31-12-2034	€ 925.707	€ 952.042	€ 0	€ 952.042
Hantum, Hearewei	31-12-2029	€ 76.144	€ 109.871	n.v.t.	€ 109.871
Hantum, Titus Conradstrjitte-Smidstrjitte	31-12-2032	€ 615.181	€ 543.924	n.v.t.	€ 543.924
Holwert, De Morgenzon	31-12-2030	€ 77.792	-€ 261.495	€ 37.712	-€ 223.783
Ie, De Koarte Bún fase 3	31-12-2032	€ 120.538	€ 350.617	€ 3.403	€ 354.020
Kollum, Dwarsryd	31-12-2030	€ 896.003	€ 556.402	€ 147.086	€ 703.488
Kollumersweach, Cedelshof	31-12-2030	-€ 126.264	-€ 338.643	n.v.t.	-€ 338.643
Ljussens, Siniastrijtte	31-12-2031	€ 691.281	€ 460.646	n.v.t.	€ 460.646
Marrum, Easterstrjitte-Sinnebuorren	31-12-2027	€ 81.418	€ 118.673	n.v.t.	€ 118.673
Nijewier, Mearswei	31-12-2031	€ 132.642	€ 441.587	n.v.t.	€ 441.587
Westergeast, De Dwarsikkers	31-12-2027	-€ 120.822	-€ 34.019	€ 34.019	-€ 34.019
Totaal		€ 6.836.152	€ 3.934.383	€ 1.872.759	€ 5.773.123

Verliesvoorziening

In *Tabel 2. Totaaloverzicht verliesvoorziening*, is de verliesvoorziening per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

Tabel 2. Totaaloverzicht verliesvoorziening

Grondexploitatiecomplex	Verliesvoorziening
Hantum, Hearewei	€ 22.010
Hantum, Titus Conradstrjitte-Smidstrjitte	€ 48.961
Kollumersweach, Cedelshof	€ 46.216
Ljussens, Siniastrijtte	€ 120.763
Marrum, Easterstrjitte-Sinnebuorren	€ 118.673
Nijewier, Mearswei	€ 157.349
Totaal	€ 513.972

Winstneming grondexploitatiecomplexen

Op grond van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente bij grondexploitatiecomplexen tussentijds winst te nemen conform de Percentage of Completion-methode. Het uitgangspunt van de Percentage of Completion-methode is de tot en met het huidige boekjaar gerealiseerde kosten en opbrengsten, ten opzichte van de totale kosten en opbrengsten. In Tabel 3. *Winstneming*. is de totale winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

Tabel 3. Winstneming

Grondexploitatiecomplex	Eindresultaat	PoC-percentage	Totale winstneming
Blije, Farrewei	€ 5.203	0%	€ 0
Dokkum, Betterwird fase 1A	€ 311.615	90%	€ 280.112
Dokkum, Betterwird fase 2	€ 1.472.110	29%	€ 423.799
Dokkum, Tusken de Fearten	€ 914.149	58%	€ 527.090
Dokkum, Zuiderschans	€ 812.238	52%	€ 419.538
Easternijtsjerk, Lou Sanen fase 3	€ 373.703	0%	€ 0
Hantum, Hearewei	-€ 22.010	n.v.t.	n.v.t.
Hantum, Titus Conradstrjitte-Smidstrjitte	-€ 48.961	n.v.t.	n.v.t.
Holwert, De Morgenzon	€ 70.696	53%	€ 37.712
Ie, De Koarte Bún fase 3	€ 23.404	15%	€ 3.403
Kollum, Dwarsryd	€ 682.048	22%	€ 147.086
Kollumersweach, Cedelshof	-€ 46.216	n.v.t.	n.v.t.
Ljussens, Siniastrijtte	-€ 120.763	n.v.t.	n.v.t.
Marrum, Easterstrjitte-Sinnebuorren	-€ 118.673	n.v.t.	n.v.t.

Nijewier, Mearswei	-€ 157.348	n.v.t.	n.v.t.
Westergeast, De Dwarsikkers	€ 34.019	100%	€ 34.019
Totaal	€ 4.185.214		€ 1.872.759

Het te verwachten resultaat van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt op basis van de eindwaarde € 4.185.214. Het te verwachten resultaat van de grondexploitatiecomplexen Hearewei te Hantum, Titus Conradstrjitte -Smidstrjitte te Hantum, Cedelshof te Kollumersweach, Siniastrijtte te Ljussens, Easterstrjitte-Sinnebuorren te Marrum en Mearswei te Nijewier is negatief. Om deze reden is winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode niet van toepassing.

In *Tabel 4. Specificatie winstneming*. is de winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode per boekjaar en grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

Tabel 4. Specificatie winstneming

Grondexploitatiecomplex	Totale winstneming	2017 - 2024	2025	2026	2027
Blije, Farrewei	€ 0	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0
Dokkum, Betterwird fase 1A	€ 280.112	€ 295.430	-€ 57.394	€ 26.505	€ 15.572
Dokkum, Betterwird fase 2	€ 423.799	€ 9.818	€ 173.547	€ 61.337	€ 179.098
Dokkum, Tusken de Fearten	€ 527.090	€ 10.071	€ 193.723	€ 186.347	€ 136.949
Dokkum, Zuiderschans	€ 419.538	€ 0	€ 144.532	€ 83.169	€ 191.837
Easternijtsjerk, Lou Sanen fase 3	€ 0	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0
Hantum, Hearewei	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Hantum, Titus Conradstrjitte-Smidstrjitte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Holwert, De Morgenzon	€ 37.712	€ 81	€ 8.410	€ 13.584	€ 15.638
Ie, De Koarte Bún fase 3	€ 3.403	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 3.403
Kollum, Dwarsryd	€ 147.086	n.v.t.	n.v.t.	€ 0	€ 147.086
Kollumersweach, Cedelshof	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Ljussens, Siniastrijtte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Marrum, Easterstrjitte-Sinnebuorren	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Nijewier, Mearswei	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Westergeast, De Dwarsikkers	€ 34.019	€ 5.228	€ 9.818	€ 9.572	€ 9.400
Totaal	€ 1.872.759	€ 320.628	€ 472.636	€ 380.514	€ 698.983

De totale winstneming van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt € 1.872.759. In de voorgaande boekjaren is een tussentijdse winst ten bedrage van € 1.173.778 genomen. Aan het einde van het boekjaar is een tussentijdse winst ten bedrage van € 698.983 genomen.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In *Tabel 5. Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten*, zijn de nog te realiseren kosten en opbrengsten per 31-12-2027 per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten tot en met 31-12-2027. De nog te realiseren kosten zorgen voor een verhoging van de boekwaarde en de nog te realiseren opbrengsten zorgen voor een verlaging van de boekwaarde. De boekwaarde per 31-12-2027 vermeerderd met de nog te realiseren kosten en verminderd met de nog te realiseren opbrengsten resulteert in het eindresultaat.

Tabel 5. Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten

Grondexploitatiecomplex	Boekwaarde 31-12-2027	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Eindresultaat
Blije, Farrewei	€ 262.317	€ 55.227	€ 322.747	€ 5.203
Dokkum, Betterwird fase 1A	€ 55.036	€ 71.960	€ 438.611	€ 311.615
Dokkum, Betterwird fase 2	€ 1.705.865	€ 1.137.527	€ 4.315.502	€ 1.472.110
Dokkum, Tusken de Fearten	-€ 989.338	€ 866.487	€ 791.298	€ 914.149
Dokkum, Zuiderschans	€ 898	€ 248.825	€ 1.061.962	€ 812.238
Easternijtsjerk, Lou Sanen fase 3	€ 952.042	€ 384.151	€ 1.709.896	€ 373.703
Hantum, Hearewei	€ 109.871	€ 14.110	€ 101.972	-€ 22.010
Hantum - Titus Conradstrjitte-Smidstrjitte	€ 543.924	€ 196.341	€ 691.304	-€ 48.961
Holwert, De Morgenzon	-€ 261.495	€ 349.969	€ 159.170	€ 70.696
Ie, De Koarte Bún fase 3	€ 350.617	€ 123.438	€ 497.458	€ 23.404
Kollum, Dwarsryd	€ 556.402	€ 180.677	€ 1.419.127	€ 682.048
Kollumersweach, Cedelshof	-€ 338.643	€ 539.225	€ 154.365	-€ 46.216
Ljussens, Siniastrijtte	€ 460.646	€ 82.983	€ 422.865	-€ 120.763
Nijewier, Mearswei	€ 441.587	€ 55.026	€ 339.265	-€ 157.348
Totaal	€ 3.849.728	€ 4.305.946	€ 12.425.543	€ 4.269.869

In *Tabel 6. Specificatie meerjarige verwachting* zijn de gerealiseerde kosten en opbrengsten, de mutatie van de boekwaarde en de dotatie aan de reserve per jaar gespecificeerd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en ontwikkelingen op het gebied van bedrijventerreinen. Het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten zorgt voor een verhoging of verlaging van de boekwaarde (mutatie boekwaarde).

Op basis van het Programma Grondbeleid 2025-2028 zijn de Reserve Woningbouwontwikkeling en Reserve Bedrijventerreinen ingesteld. De jaarlijkse winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode wordt gedoteerd aan de Reserve Woningbouwontwikkeling of Reserve Bedrijventerreinen (dotatie reserve).

Tabel 6. Specificatie meerjarige verwachting

	2027	2028	2029	2030
Geraamde opbrengsten (bedrijventerreinen)	€ 1.101.882	€ 3.399.124	€ 2.917.857	€ 0
Geraamde opbrengsten (woningbouw)	€ 1.722.547	€ 1.610.190	€ 1.406.191	€ 1.222.138
Totaal geraamde opbrengsten	€ 2.824.429	€ 5.009.314	€ 4.324.048	€ 1.222.138
Geraamde kosten (bedrijventerreinen)	€ 654.094	€ 170.459	€ 73.836	€ 442.145
Geraamde kosten (woningbouw)	€ 1.692.439	€ 270.067	€ 135.147	€ 1.719.211
Totaal geraamde kosten	€ 2.346.533	€ 440.526	€ 208.983	€ 2.161.356
Mutatie boekwaarde (bedrijventerreinen)	€ 447.788	€ 3.228.665	€ 2.844.021	-€ 442.145
Mutatie boekwaarde (woningbouw)	€ 30.108	€ 1.340.123	€ 1.271.044	-€ 497.073
Totaal geraamde mutatie boekwaarde	€ 477.896	€ 4.568.788	€ 4.115.065	€ -939.218
winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode				
Dotatie reserve Bedrijventerreinen	€ 391.488	€ 761.941	€ 19.609	€ 122.771
Dotatie reserve Woningbouwontwikkeling	€ 96.044	€ 31.246	€ 53.200	€ 364.957
Totaal geraamde winstneming	€ 487.532	€ 793.187₉	€ 72.80	€ 487.728

Risico's

Er is geen bestemmingsreserve voor de mogelijke risico's gevormd. Jaarlijks worden de mogelijke risico's geïnventariseerd en gekwalificeerd. Het betreft onder andere het risico van kostenstijging en rentestijging. Tevens is het mogelijk om specifieke risico's aan specifieke grondexploitatiecomplexen toe te kennen.

Financiële overzichten

Geprognoseerde balans per 31 december

Omschrijving (Bedragen x€ 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa						
(im) Materiële vaste activa	153.191	225.088	263.171	286.403	286.271	279.498
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	3.418	3.418	3.418	3.418	3.418	3.418
Financiële vaste activa: Leningen	11.088	10.742	10.476	10.221	9.959	9.689
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	167.697	239.248	277.065	300.042	299.648	292.605
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.066	6.768	3.934	-2.399	-3.191	-2.508
Uitzettingen <1 jaar	51.514	12.715	12.715	12.715	12.715	12.715
Liquide middelen	483	483	483	483	483	483
Overlopende activa	7.660	7.660	7.660	7.660	7.660	7.660
Totaal Vlottende Activa	63.723	27.626	24.792	18.459	17.667	18.350
Totaal Activa	231.420	266.874	301.857	318.501	317.315	310.955
Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Passiva						
Eigen vermogen	50.464	55.642	51.825	47.173	39.586	25.689
Begrotingsresultaat	17.772	-1.128	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307
Voorzieningen	21.009	20.535	19.750	18.919	18.119	17.262
Vaste schuld	58.322	117.972	159.063	186.143	194.249	200.458
Totaal Vaste Passiva	147.567	193.021	228.004	244.648	243.462	237.102
Vlottende schuld	16.421	6.421	6.421	6.421	6.421	6.421
Overlopende passiva	67.432	67.432	67.432	67.432	67.432	67.432
Totaal Vlottende Passiva	83.853	73.853	73.853	73.853	73.853	73.853
Totaal Passiva	231.420	266.874	301.857	318.501	317.315	310.955

De meerjarenbegroting 2027-2030

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting na wijzigingen 2026	Primaire begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten						
PRG01 01 Ynwenner en Bestjoer	1.399	1.127	1.153	1.153	1.153	1.153
PRG02 02 Mienskip	844	788	410	500	601	601
PRG03 03 Soarch en Wolwêzen	31.903	30.367	25.182	25.820	25.889	25.784
PRG04 04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	5.895	12.191	947	643	650	657
PRG05 05 Wenjen en Omjouwing	14.965	41.629	16.587	15.640	14.174	13.144
PRG06 06 Iepenbiere Romte	18.274	8.352	8.814	8.997	9.025	9.106
PRG90 90 Algemiene dekkingsmiddels	140.261	141.436	145.606	143.487	144.640	147.312
PRG91 91 Overhead	5.243	2.910	2.481	2.481	2.481	2.481
Totaal Baten	218.784	238.800	201.180	198.722	198.613	200.238
Lasten						
PRG01 01 Ynwenner en Bestjoer	-14.024	-12.506	-11.808	-11.960	-12.191	-12.249
PRG02 02 Mienskip	-11.400	-11.896	-11.180	-12.585	-13.294	-13.761
PRG03 03 Soarch en Wolwêzen	-96.954	-100.843	-96.822	-96.966	-96.916	-97.056
PRG04 04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-7.446	-16.506	-2.545	-2.074	-2.015	-2.019
PRG05 05 Wenjen en Omjouwing	-19.752	-48.882	-22.046	-20.813	-20.086	-18.627
PRG06 06 Iepenbiere Romte	-32.430	-36.061	-37.228	-37.600	-36.825	-42.246
PRG90 90 Algemiene dekkingsmiddels	-2.729	-2.303	-3.166	-3.356	-3.382	-3.372
PRG91 91 Overhead	-22.546	-23.513	-21.655	-22.919	-22.345	-22.569
PRG92 92 VPB	-9	-11	-51	-51	-51	-51
PRG93 93 Onvoorzien	-19	-1	-1	-1	-1	-1
Totaal Lasten	-207.310	-252.522	-206.503	-208.326	-207.105	-211.951
Geraamd saldo van baten en lasten	11.474	-13.722	-5.323	-9.604	-8.492	-11.712
Onttrekkingen	14.481	30.211	9.015	7.445	4.710	10.506
Stortingen	-8.183	-17.618	-6.326	-5.428	-4.710	-5.101
Mutaties reserves	6.298	12.593	2.689	2.017	0	5.405
Geraamd resultaat	17.772	-1.128	-2.634	-7.587	-8.492	-6.307

Incidentele baten en lasten

Inleiding

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten voor het jaar 2027 en verder gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht gehanteerd zijn:

- Posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten
- Posten boven de € 250.000 worden hieronder vermeld en toegelicht
- Alle incidentele lasten worden gedekt door de algemene reserve.

Omschrijving	2027		2028		2029		2030	
(bedragen x 1.000)	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
2: Mienskip								
2a: Afboeken resterende boekwaarde VMBO-GT	422	-422						
2b: Reserve groot onderhoud gebouwen	142	-142	13	-13	84	-84	610	-610
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje								
4a: Nationaal Programma Vitale Regio's	310	-310						
4b: Regiodeal	431	-431	437	-437	444	-444	451	-451
5: Wenjen en Omjouwing								
5a: Volkshuisvestingsfonds	1.304	-1.304	1.122	-1.122	1.122	-1.122	1.122	-1.122
5b: Reserve woningbouwontwikkeling (POC)	114	-114	52	-52	76	-76	371	-371
5c: Reserve bedrijventerreinen (POC)	397	-397	768	-768	26	-26	123	-123
6: Iepenbiere Romte								
6a: Reserve groot onderhoud gebouwen	590	-590	972	-972	434	-434	748	-748
6b: Reserve wegen	3.720	-3.720	3.734	-3.734	2.743	-2.743	7.718	-7.718
6c: Reserve kunstwerken	1.020	-1.020	318	-318	354	-354	354	-354
Algemiene dekkingsmiddels en overhead								
7a: Aanpassing weerstandsvermogen	1.208	-1.208						
7b: Reserve groot onderhoud gebouwen	10	-10	1.184	-1.184	21	-21	84	-84
Totaal	9.668	-9.668	8.600	-8.600	5.304	-5.304	11.581	-11.581

Programma 2

2a: Afboeken resterende boekwaarde VMBO-GT

In 2027 wordt een bedrag van € 421.500 afgeboekt. Dit bedrag is de resterende waarde van het gebouw van het Dockinga College (vmbo – gemengd/theoretisch). De afboeking gebeurt ten laste van de algemene reserve.

2b: Reserve groot onderhoud gebouwen

Deze bestemmingsreserve is ingesteld ter dekking van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. De uitgaven voor groot onderhoud worden volledig ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Programma 4

4a: Nationaal programma vitale regio's

De in de periode 2025 t/m 2027 te maken proceskosten ten behoeve van het Nationaal Programma Vitale Regio's worden gedekt door het Rijk en worden derhalve budgetneutraal in de begroting opgenomen en hebben derhalve geen invloed op het begrotingssaldo. De beschikbare middelen worden onder andere gebruikt voor het maken van een Regioplan en een Uitvoeringsagenda. Aangezien de Gemeente Noardeast-Fryslân als penvoerder optreedt voor dit project, worden zowel de bijbehorende inkomsten als uitgaven via de financiële administratie van de Gemeente Noardeast-Fryslân verwerkt. Deze boekhoudkundige verwerking vindt plaats conform de geldende richtlijnen.

4b: Regiodeal

Bij de Regiodeal wordt met het Rijk samengewerkt aan regionale opgaven op het gebied van brede welvaart. De Regiodeal bestaat uit drie pijlers, Noflik Wenje, Ferbining en Undernimmend en heeft een looptijd van vier jaar. De Gemeente Noardeast-Fryslân voert de Regiodeal samen met de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Tytsjerksteradiel en Provincie Fryslân uit. De incidentele bedragen Regiodeal in de meerjarenbegroting van Programma 4 zijn de rijksbijdrage die de Gemeente Noardeast-Fryslân ontvangt voor Regiodeal II, pijler Undernimmend. De pijler Undernimmend bestaat uit de volgende onderdelen;

- U1 Onderwijs in bedrijf: Leerlingen uit het basis-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs maken via uitdagende activiteiten kennis met het regionale bedrijfsleven.
- U2 Miensker challenge: De Miensker challenge vertaalt complexe regionale thema's naar begrijpelijke opdrachten voor jongeren. Ontwikkelvraagstukken uit de praktijk worden in opdracht door leerlingen uitgewerkt en gepresenteerd.
- U3 Programmamanagement: Ondersteunend voor de bovengenoemde projecten.
- U4 Krappe arbeidsmarkt: Het versterken van de regionale arbeidsmarkt in combinatie met het promoten van de regio als mooie plek om te wonen en leven. Hiervoor ontwikkelt WRK.frl een regionale landingspagina, helpt ze werkgevers zichtbaar(der) te maken onder de doelgroep en zorgt ze dat hun werkgeversmerk en vacatures aantrekkelijk worden.
- U5 Arbeidsmarkt en onderwijs: WRK.frl faciliteert samenwerkingen via het WRKLab, zorgt voor praktijkervaring via het stageprikbord en maakt bedrijven in de regio 'tastbaar' met WRKTours.
- U6 Kennisontwikkeling ondernemers: Met Ynbusiness wordt ingezet op kennisontwikkeling van ondernemers op gebied van thema's als digitaliseren, automatisering, AI en energievraag- en financieringsvraagstukken. Dit vindt plaats via werkvormen als kennistafels, minimasters en clusters.

Programma 5

5a: Volkshuisvestingsfonds

Het Volkshuisvestingsfonds is bedoeld voor het terugdringen van energiearmoede bij woningeigenaren, via subsidies voor isolatie en achterstallig onderhoud. Hiervoor is in 2023 een beschikking van het Rijk ontvangen van ruim €9 miljoen. Aangevuld met 30% cofinanciering van de Gemeente Noardeast-Fryslân wordt gedurende de looptijd van het project jaarlijks ruim €1 miljoen (2027: €1,3 miljoen) aan uitgaven verwacht. Het project is rond de zomer van 2025 gestart.

5b: Reserve woningbouwontwikkeling (POC)

De incidentele baat betreft tussentijdse winstneming op grondexploitatie volgens de POC-methode. De opbrengst is projectgebonden en afhankelijk van de voortgang en geactualiseerde winstverwachting van de betreffende grondexploitatie.

5c: Reserve bedrijventerreinen (POC)

De incidentele baat betreft tussentijdse winstneming op grondexploitatie volgens de POC-methode. De opbrengst is projectgebonden en afhankelijk van de voortgang en geactualiseerde winstverwachting van de betreffende grondexploitatie.

Programma 6

6a: Reserve groot onderhoud gebouwen

Deze bestemmingsreserve is ingesteld ter dekking van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. De uitgaven voor groot onderhoud worden volledig ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

6b: Reserve wegen

Deze bestemmingsreserve is ingesteld ter dekking van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke wegen. De uitgaven voor groot onderhoud worden volledig ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

6c: Reserve kunstwerken

Deze bestemmingsreserve is ingesteld ter dekking van de structurele kosten van groot onderhoud de gemeentelijke kunstwerken. De uitgaven voor groot onderhoud worden volledig ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Programma ADM en Overhead

7a: Aanpassing weerstandsvermogen

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is de risicoanalyse bijgewerkt. Hieruit blijkt dat de reserve ter dekking van risico's niet voldoende is. Daarom is € 1.208.000 uit de Algemene Reserve gehaald en toegevoegd aan de Reserve ter dekking van risico's.

7b: Reserve groot onderhoud gebouwen

Deze bestemmingsreserve is ingesteld ter dekking van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. De uitgaven voor groot onderhoud worden volledig ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma/reserves									
(bedragen x 1.000)	2027		2028		2029		2030		
	Toevoe-gi ngen	Onttrek-ki ngen	Toevoe-gi ngen	Onttrek-ki ngen	Toevoe-gi ngen	Onttrek-ki ngen	Toevoe-gi ngen	Onttrek-ki ngen	
2: Mienskip									
Reserve dekking afschrijvingen	-	-7	-	-7	-	-7	-	-7	
5: Wenjen en Omjouwing									
Reserve dekking afschrijvingen	-	-19	-	-19	-	-19	-	-16	
6: Iepenbiere Romte									
Reserve dekking afschrijvingen	-	-472	-	-472	-	-472	-	-472	
Reserve openbare verlichting (afschrijvingslasten)	-	-148	-	-151	-	-150	-	-155	
Totaal	-	-646	-	-649	-	-648	-	-650	

Overzicht baten en lasten per taakveld

Programma/taakveld	2027		2028		2029		2030	
(bedragen x 1.000)	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1: Ynwenner en Bestjoer								
0.1 Bestuur	-	-3.255	-	-3.210	-	-3.219	-	-3.144
0.10 Mutaties reserves	84	-61	4	-61	27	-61	40	-61
0.2 Burgerzaken	1.063	-2.482	1.063	-2.478	1.063	-2.479	1.063	-2.478
0.4 Overhead	-	-54	-	-54	-	-54	-	-54
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	22	-4.002	22	-4.203	22	-4.424	22	-4.582
1.2 Openbare orde en veiligheid	68	-2.014	68	-2.014	68	-2.014	68	-1.991
2: Mienskip								
0.10 Mutaties reserves	853	-105	20	-105	91	-105	617	-105
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-502	-	-502	-	-502	-	-502
4.2 Onderwijshuisvesting	136	-5.044	226	-6.475	327	-7.148	327	-7.616
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	16	-304	16	-303	16	-303	16	-303
5.1 Sportbeleid en activering	110	-574	110	-572	110	-572	110	-572
5.2 Sportaccommodaties	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	7	-1.355	7	-1.307	7	-1.308	7	-1.307
5.4 Musea	2	-563	2	-563	2	-564	2	-564
5.6 Media	49	-1.281	49	-1.315	49	-1.349	49	-1.349
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	89	-1.558	89	-1.548	89	-1.548	89	-1.548
3: Soarch en Wolwêzen								
6711 Huishoudelijke hulp (WMO)	431	-6.326	995	-6.326	995	-6.326	995	-6.326
6712 Begeleiding (WMO)	-	-4.531	-	-4.431	-	-4.375	-	-4.375
6713 Dagbesteding (WMO)	-	-2.435	-	-2.410	-	-2.385	-	-2.385
6714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-1	-	-1	-	-1	-	-1
6751 Jeugdhulp ambulant lokaal	9	-2.419	9	-2.418	9	-2.418	9	-2.418
6752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-11.701	-	-11.701	-	-11.701	-	-11.701
6753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-58	-	-58	-	-58	-	-58
6761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-1.155	-	-1.155	-	-1.155	-	-1.155
6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-3.981	-	-3.981	-	-3.981	-	-3.981
6763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-256	-	-256	-	-256	-	-256
6791 PGB WMO	-	-480	-	-480	-	-480	-	-480
6792 PGB Jeugd	-	-287	-	-287	-	-287	-	-287
6811 Beschermd wonen (WMO)	600	-	500	-	400	-	300	-
6812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	160	-795	160	-795	160	-795	160	-795

Programma/taakveld	2027		2028		2029		2030	
6821 Jeugdbescherming	-	-1.213	-	-1.213	-	-1.213	-	-1.213
6822 Jeugdreclassering	-	-531	-	-531	-	-531	-	-531
0.10 Mutaties reserves	77	-	45	-	3	-	-	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	696	-2.375	696	-2.368	696	-2.368	696	-2.368
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.026	-3.433	1.016	-3.419	1.011	-3.414	1.006	-3.409
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-2.833	-	-2.826	-	-2.826	-	-2.826
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-2.463	-	-2.457	-	-2.457	-	-2.457
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-1.412	-	-1.407	-	-1.407	-	-1.407
6.3 Inkomensregelingen	19.031	-25.334	19.031	-25.333	19.031	-25.333	19.031	-25.333
6.4 WSW en beschut werk	1.607	-11.862	1.607	-11.765	1.607	-11.258	1.607	-11.037
6.5 Arbeidsparticipatie	1.512	-4.928	1.697	-5.211	1.870	-5.668	1.870	-5.940
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	91	-2.900	91	-2.900	91	-2.900	91	-2.900
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-489	-	-480	-	-453	-	-453
7.1 Volksgezondheid	19	-2.625	19	-2.758	19	-2.870	19	-2.964
4: Werk, Bedrijf en Recreatie								
0.10 Mutaties reserves	208	-1	53	-1	1	-1	-	-1
2.3 Recreatieve havens	202	-203	202	-199	202	-196	202	-194
3.1 Economische ontwikkeling	741	-1.677	437	-1.213	444	-1.206	451	-1.213
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	-6	4	-6	4	-6	4	-6
3.4 Economische promotie	-	-660	-	-657	-	-607	-	-607
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
5: Wonen en Omgeving								
0.10 Mutaties reserves	85	-510	89	-820	92	-102	30	-493
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.021	-1.677	4.188	-3.478	2.894	-2.930	522	-455
7.3 Afval	6.463	-5.122	6.474	-5.133	6.544	-5.203	6.591	-5.250
7.4 Milieubeheer	3.908	-6.078	2.241	-4.411	2.241	-4.411	2.241	-4.406
8.1 Ruimte en leefomgeving	22	-2.827	22	-2.828	22	-2.830	22	-2.826
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.208	-3.403	1.753	-2.008	1.514	-1.747	2.813	-2.734
8.3 Wonen en bouwen	966	-2.939	963	-2.954	959	-2.965	956	-2.956
6: Levensomgeving								
0.10 Mutaties reserves	6.387	-4.123	6.000	-4.123	4.425	-4.123	9.685	-4.123
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	245	-1.407	245	-1.567	245	-1.654	245	-1.694
0.63 Parkeerbelasting	895	-	895	-	895	-	895	-
2.1 Verkeer en vervoer	256	-14.103	256	-13.780	260	-13.126	259	-18.148
2.2 Parkeren	-	-141	-	-143	-	-143	-	-189
2.3 Recreatieve havens	-	-14	-	-11	-	-12	-	-13

Programma/taakveld	2027		2028		2029		2030	
2.4 Economische havens en waterwegen	232	-2.682	232	-2.775	232	-2.794	232	-2.839
5.2 Sportaccommodaties	714	-4.370	719	-4.669	725	-4.373	732	-4.473
5.4 Musea	31	-52	31	-58	31	-35	31	-39
5.5 Cultureel erfgoed	48	-719	48	-712	48	-721	48	-707
5.6 Media	107	-107	107	-100	107	-100	107	-193
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	129	-8.493	129	-8.488	129	-8.543	129	-8.566
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	38	-71	38	-53	38	-61	38	-91
7.2 Riolering	5.620	-4.230	5.795	-4.396	5.803	-4.418	5.867	-4.476
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	499	-839	501	-847	512	-846	523	-819
Algemene dekkingsmiddels								
0.10 Mutaties reserves	1.311	-1.258	50	-50	50	-50	50	-50
0.5 Treasury	655	-205	647	-206	639	-206	631	-195
0.61 OZB woningen	8.476	-399	8.476	-399	8.476	-399	8.476	-399
0.62 OZB niet-woningen	5.395	-	5.395	-	5.395	-	5.395	-
0.64 Belastingen overig	114	-110	114	-110	114	-110	114	-110
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	129.885	-	127.774	-	128.935	-	131.615	-
0.8 Overige baten en lasten	16	-2.453	16	-2.642	16	-2.668	16	-2.669
3.4 Economische promotie	1.065	-	1.065	-	1.065	-	1.065	-
0.10 Mutaties reserves	10	-267	1.184	-267	21	-267	84	-267
0.4 Overhead	2.481	-21.655	2.481	-22.919	2.481	-22.345	2.481	-22.569
0.4 Overhead	-	-11	-	-11	-	-11	-	-11
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-40	-	-40	-	-40	-	-40
0.8 Overige baten en lasten	-	-1	-	-1	-	-1	-	-1
Totaal	210.195	-212.830	206.166	-213.752	203.322	-211.816	210.744	-217.054

Bijlagen

Bijlage 01 Staat van investeringen

Bedragen in EUR (x 1.000)				
Investerings	2027	2028	2029	2030
Sportvelden	153	703	102	0
Gebouwen	9.629	10.760	5.717	781
Scholen	28.493	16.840	-	-
Riolering	3.894	2.790	2.775	2.328
Wegen	2.523	2.742	2.368	2.368
Kunstwerken	1.713	364	1.006	-
Openbare verlichting	161	94	170	127
Gebiedsontwikkelingen	420	-	-	-
Tractie	1.408	1.555	911	1.058
Totaal Investerings	48.393	35.849	13.048	6.660

Toelichting

In de meerjaren investeringsrapportage zijn verwerkt, de voorgaande meerjaren investeringen begroting, indexaties, investeringen vanuit nieuw beleid (Runwei Wanswert, IHP Scholen, Huisvesting Gemeentehuis Dokkum, Gebiedsontwikkelingen), en de door de Raad vastgestelde investeringen middels separate raadsvoorstellen gedurende 2025 (waaronder Campus Kollum en Scholenpark Dokkum).

Bijlage 02 Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserves	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	8.410.986	310.000	-2.700.489	6.020.497
4211401 Begrotingsresultaat	-	958.145	-3.592.236	-2.634.091
<i>Stand algemene reserve vrij besteedbaar</i>	<i>8.410.986</i>	<i>1.268.145</i>	<i>-6.292.725</i>	<i>3.386.406</i>
4211102 Algemene reserve ter dekking van risico's	7.268.000	1.208.000	-	8.476.000
Totaal algemene reserves	15.678.986	2.476.145	-6.292.725	11.862.406
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve bouwgrondexploitatie	-	-	-	-
4211204 Reserve openbare verlichting	225.521	139.044	-148.047	216.518
4211206 Reserve dekking afschrijvingen	10.415.365	-	-497.780	9.917.585
4211209 Reserve groot onderhoud gebouwen	1.852.794	1.005.333	-790.196	2.067.931
4211210 Reserve kapitaalgoederen	-	-	-	-
4211211 Reserve precariobelasting	-	-	-	-
4211212 Reserve toekomstig onderhoud Noorderverlaat	393.000	-	-	393.000
4211213 Reserve wegen	8.674.052	2.833.367	-3.719.695	7.787.724
4211214 Reserve kunstwerken	937.198	342.933	-1.019.985	260.146
4211215 Reserve waterwegen	624.977	207.597	-207.597	624.977
4211216 Reserve onderhoud speeltuinen en speelplaatsen	-	-	-	-
4211217 Reserve woningbouwontwikkeling	1.508.863	113.774	-17.730	1.604.907
4211218 Reserve bedrijventerreinen	469.702	396.157	-4.669	861.190
4211219 Reserve eigen kapitaal	-	-	-	-
4211220 Reserve ontsluiting Noord-Oost Friesland	-	-	-	-
4211221 Reserve ontwikkelingsfonds	11.515.999	-	-	11.515.999
4211222 Reserve coronacompensatie	-	-	-	-
4211223 Reserve stadsontwikkelingsmaatschappij	671.918	-	-	671.918
4211224 Reserve duurzaamheidsleningen	190.448	-	-8.965	181.483
4211225 Reserve op paad lâns it waad	200.000	-	-50.000	150.000
4211226 Reserve coalitieakkoord 2022	448.805	-	-	448.805
4211227 Reserve ontvlechting	443.992	-	-80.331	363.661
4211228 Reserve onderhoud particuliere monumentale bomen	30.000	30.000	-30.000	30.000
4211229 Reserve groene initiatieven	32.138	-	-	32.138
4211230 Reserve wethouderspensioenen	-	-	-	-
4211231 Reserve afkoopsom tractie Dan-NF	-	-	-	-
4211232 Reserve dorpen en wijkenfonds	150.000	-	-	150.000
4211233 Reserve kleine mienskipprojecten	50.000	-	-	50.000
4211234 Reserve fietsplan	-	50.000	-50.000	-
4211235 Reserve Keningsdei 2026	-	-	-	-
Totaal bestemmingsreserves	38.834.772	5.118.205	-6.624.995	37.327.982
Totaal reserves	54.513.758	7.594.350	-12.917.720	49.190.388

Voorzieningen	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen				
4212001 Voorziening wethouderspensioenen	6.816.272	180.000	-283.000	6.713.272
4212002 Voorziening wachtgeld v.m. wethouders	346.084	-	-70.439	275.645
4212003 Voorziening afwaardering grond	225.840	-	-	225.840
4212007 Voorziening voormalig personeel	325.848	-	-	325.848
4212018 Voorziening precariorechten	728.060	-	-	728.060
4212019 Voorziening verlofsparen	1.368.722	175.000	-	1.543.722
4212023 Voorziening afronding Trije Terpen	197.582	-	-	197.582
4212024 Voorziening afronding de Kampen	34.500	-	-	34.500
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	10.042.908	355.000	-353.439	10.044.469
Voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden				
4212301 Egalisatievoorziening riolering	6.890.680	-	-780.490	6.110.190
4212302 Voorziening huishoudelijk afval	457.063	-	-180.000	277.063
4212101 Voorziening grafrechten	2.359.227	186.656	-172.245	2.373.638
4212304 Voorziening ijsfontein markt Dokkum	90.391	-	-6.082	84.309
4212025 Voorziening risico opslag Dantumadiel	488.544	165.964	-	654.508
4212357 Voorziening onderhoud waterwegen en vijvers	206.165	118.349	-118.349	206.165
Totaal voorzieningen van derden verkregen middelen	10.492.070	470.969	-1.257.166	9.705.873
Totaal voorzieningen	20.534.978	825.969	-1.610.605	19.750.342
Totaal reserves en voorzieningen	75.048.736	8.420.319	-14.528.325	68.940.730

Overzicht reserves en voorzieningen meerjarig

Reserves	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
Algemene reserve						
4211101 Algemene reserve	13.757.596	9.539.137	6.020.497	3.271.760	-4.387.779	-12.879.860
4211401 Begrotingsresultaat	17.772.212	-1.128.151	-2.634.091	-7.586.893	-8.492.081	-6.307.443
Stand algemene reserve vrij besteedbaar	31.529.808	8.410.986	3.386.406	-4.315.133	-12.879.860	-19.187.303
4211102 Algemene reserve ter dekking van risico's	7.268.000	7.268.000	8.476.000	8.476.000	8.476.000	8.476.000
Totaal algemene reserves	38.797.808	15.678.986	11.862.406	4.160.867	-4.403.860	-10.711.303
Bestemmingsreserves						
4211201 Reserve bouwgrondexploitatie	-	-	-	-	-	-
4211204 Reserve openbare verlichting	218.839	225.521	216.518	204.102	193.220	177.164
4211206 Reserve dekking afschrijvingen	10.592.727	10.415.365	9.917.585	9.419.804	8.922.022	8.427.077
4211209 Reserve groot onderhoud gebouwen	-	1.852.794	2.067.931	897.167	1.334.883	858.006
4211210 Reserve kapitaalgoederen	-	-	-	-	-	-
4211211 Reserve precariobelasting	-	-	-	-	-	-
4211212 Reserve toekomstig onderhoud Noordervlaat	393.000	393.000	393.000	393.000	393.000	393.000
4211213 Reserve wegen	-	8.674.052	7.787.724	6.887.026	6.977.335	2.092.213
4211214 Reserve kunstwerken	-	937.198	260.146	285.457	274.698	263.939

Reserves	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
4211215 Reserve waterwegen	-	624.977	624.977	624.977	624.977	624.977
4211216 Reserve onderhoud speeltuinen en speelplaatsen	-	-	-	-	-	-
4211217 Reserve woningbouwontwikkeling	827.486	1.508.863	1.604.907	1.636.153	1.689.353	2.054.310
4211218 Reserve bedrijventerreinen	258.260	469.702	861.190	1.623.131	1.642.740	1.765.511
4211219 Reserve eigen kapitaal	-	-	-	-	-	-
4211220 Reserve ontsluiting Noord- Oost Friesland	-	-	-	-	-	-
4211221 Reserve ontwikkelingsfonds	11.965.824	11.515.999	11.515.999	11.515.999	11.515.999	11.515.999
4211222 Reserve coronacompensatie	-	-	-	-	-	-
4211223 Reserve stadsontwikkelingsmaatschappij	1.076.047	671.918	671.918	671.918	671.918	671.918
4211224 Reserve duurzaamheidsleningen	199.413	190.448	181.483	172.518	163.553	154.588
4211225 Reserve op paad lâns it waad	400.000	200.000	150.000	100.000	100.000	100.000
4211226 Reserve coalitieakkoord 2022	687.241	448.805	448.805	448.805	448.805	448.805
4211227 Reserve ontvlechting	534.973	443.992	363.661	283.330	283.330	283.330
4211228 Reserve onderhoud particuliere monumentale bomen	72.072	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
4211229 Reserve groene initiatieven	32.138	32.138	32.138	32.138	32.138	32.138
4211230 Reserve wethouderspensioenen	398.000	-	-	-	-	-
4211231 Reserve afkoopsom tractie Dan-NF	-	-	-	-	-	-
4211232 Reserve dorpen en wijkenfonds	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
4211233 Reserve kleine mienskipprojecten	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
4211234 Reserve fietsplan	136.592	-	-	-	-	-
4211235 Reserve Keningsdei 2026	1.444.939	-	-	-	-	-
Totaal bestemmingsreserves	29.437.551	38.834.772	37.327.982	35.425.525	35.497.971	30.092.975
Totaal reserves	68.235.359	54.513.758	49.190.388	39.586.392	31.094.111	19.381.672
Voorzieningen	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
<i>Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen</i>						
4212001 Voorziening wethouderspensioenen	6.919.272	6.816.272	6.713.272	6.610.272	6.507.272	6.404.272
4212002 Voorziening wachtgeld v.m. wethouders	522.568	346.084	275.645	275.645	275.645	275.645
4212003 Voorziening afwaardering grond	225.840	225.840	225.840	225.840	225.840	225.840
4212007 Voorziening voormalig personeel	336.532	325.848	325.848	325.848	325.848	325.848
4212018 Voorziening precariorechten	728.060	728.060	728.060	728.060	728.060	728.060
4212019 Voorziening verlofsparen	1.193.722	1.368.722	1.543.722	1.718.722	1.893.722	2.068.722
4212023 Voorziening afronding Trije Terpen	197.582	197.582	197.582	197.582	197.582	197.582
4212024 Voorziening afronding de Kampen	34.500	34.500	34.500	34.500	34.500	34.500
Totaal voorzieningen verplichtingen en verliezen	10.158.076	10.042.908	10.044.469	10.116.469	10.188.469	10.260.469

Reserves	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
Voorzieningen van derden verkregen middelen						
<i>die specifiek besteed moeten worden</i>						
4212301 Egalisatievoorziening riolering	7.356.332	6.890.680	6.110.190	5.154.566	4.190.938	3.162.753
4212302 Voorziening huishoudelijk afval	697.063	457.063	277.063	157.063	87.063	37.063
4212101 Voorziening grafrechten	2.169.115	2.359.227	2.373.638	2.385.953	2.387.382	2.377.925
4212304 Voorziening ijsfontein markt Dokkum	96.360	90.391	84.309	78.227	72.145	66.063
4212025 Voorziening risico opslag Dantumadiel	326.418	488.544	654.508	820.472	986.436	1.152.400
4212357 Voorziening onderhoud waterwegen en vijvers	206.165	206.165	206.165	206.165	206.165	206.165
<i>Totaal voorzieningen van derden verkregen middelen</i>	<i>10.851.453</i>	<i>10.492.070</i>	<i>9.705.873</i>	<i>8.802.446</i>	<i>7.930.129</i>	<i>7.002.369</i>
Totaal voorzieningen	21.009.529	20.534.978	19.750.342	18.918.915	18.118.598	17.262.838
Totaal reserves en voorzieningen	89.244.888	75.048.736	68.940.730	58.505.307	49.212.709	36.644.510

Bijlage 03 Staat van langlopende geldleningen

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Extern lening	Naam lening	Soort	Oorspronkelijk	Jaar ingang	Jaar rente	Jaar laatste	Looptijd	Rente	Bedrag	Rente	Aflossing	Restant
nummer	verstrekker	lening	bedrag	lening	herziening	aflossing	lening	percentage	01/01/2027	2027	2027	31/12/2027
40.96799	BNG	Liniair	10.000.000,00	2003	2028	2028	25	4,53%	800.000	22.046	400.000	400.000
40.99892	BNG	Liniair	6.000.000,00	2004	2029	2029	25	4,01%	720.000	28.712	240.000	480.000
40.101255	BNG	Liniair	3.500.000,00	2006	2031	2031	25	3,76%	700.000	21.100	140.000	560.000
40.101599	BNG	Liniair	3.000.000,00	2006	2031	2031	25	4,255%	600.000	21.786	120.000	480.000
40.103349	BNG	Liniair	3.000.000,00	2008	2032	2032	25	4,53%	720.000	29.913	120.000	600.000
40.103542	BNG	Liniair	5.000.000,00	2008	2048	2048	40	4,49%	2.750.000	120.669	125.000	2.625.000
40.105922	BNG	Liniair	3.000.000,00	2010	2035	2035	25	3,73%	1.080.000	39.240	120.000	960.000
40.106405	BNG	Liniair	4.000.000,00	2011	2035	2035	25	4,56%	1.440.000	62.057	160.000	1.280.000
40.107236	BNG	Liniair	3.000.000,00	2012	2037	2037	25	3,90%	1.320.000	46.917	120.000	1.200.000
40.107536	BNG	Liniair	6.000.000,00	2012	2037	2037	25	2,978%	2.640.000	74.450	240.000	2.400.000
1-28220	NWB	Liniair	4.000.000,00	2014	2038	2038	25	3,21%	1.920.000	59.150	160.000	1.760.000
40.110366	BNG	Liniair	4.000.000,00	2016	2040	2040	25	1,60%	2.240.000	34.574	160.000	2.080.000
40.93651	BNG	Liniair	7.600.000,00	2002	2027	2027	25	4,92%	102.703	102	102.703	0
40.103870	BNG	Annuïteit	3.000.000,00	2008	2048	2048	40	4,95%	2.291.592	112.015	60.372	2.231.219
40.112.708	BNG	Liniair	23.000.000,00	2019	2044	2044	25	0,99%	16.560.000	160.034	920.000	15.640.000
40.94297	BNG	Liniair	1.000.000,00	2002	2027	2027	25	5,37%	40.000	257	40.000	0
40.101335	BNG	Liniair	2.000.000,00	2006	2031	2031	25	3,725%	400.000	12.110	80.000	320.000
40.102470	BNG	Liniair	1.000.000,00	2007	2032	2032	25	4,27%	240.000	8.549	40.000	200.000

Extern lening	Naam lening	Soort	Oorspronkelijk	Jaar ingang	Jaar rente	Jaar laatste	Looptijd	Rente	Bedrag	Rente	Aflossing	Restant
40.104700	BNG	Liniair	1.000.000,00	2009	2034	2034	25	4,48%	320.000	14.157	40.000	280.000
40.105799	BNG	Liniair	2.500.000,00	2010	2035	2035	25	3,56%	900.000	30.863	100.000	800.000
40.106.864	BNG	Liniair	2.000.000,00	2011	2036	2036	25	3,92%	800.000	30.358	80.000	720.000
40.108374	BNG	Liniair	2.000.000,00	2013	2038	2038	25	2,99%	960.000	27.382	80.000	880.000
40.109804	BNG	Liniair	1.000.000,00	2015	2040	2040	25	1,42%	560.000	7.613	40.000	520.000
40.96887	BNG	Annuïteit	2.500.000,00	2003	2033	2033	30	4,85%	930.050	43.716	114.751	815.299
40.107610	BNG	Liniair	4.000.000,00	2012	2037	2037	25	2,22%	1.760.000	37.247	160.000	1.600.000
40.107242	BNG	Liniair	4.500.000,00	2012	2037	2037	25	0,38%	1.980.000	6.861	180.000	1.800.000
40.107243	BNG	Liniair	6.296.992,07	2012	2037	2037	25	3,60%	2.770.677	90.954	251.880	2.518.797
40.105214	BNG	Liniair	3.500.000,00	2010	2035	2035	25	4,20%	1.260.000	48.412	140.000	1.120.000
40.106341	BNG	Liniair	3.500.000,00	2011	2036	2036	25	0,00%	1.400.000	0	140.000	1.260.000
Totaal			124.896.992						50.205.021	1.191.241	4.674.706	45.530.315

Staat van opgenomen langlopende geldleningen inzake Woningbouw en Zorgcentra

Doorgeleend	Extern lening	Naam lening	Soort	Oorspronkelijk	Jaar ingang	Jaar rente	Jaar laatste	Looptijd	Rente	Bedrag	Rente	Aflossing	Restant
	nummer	verstrekker	lening	bedrag	lening	herziening	aflossing	lening	percentage	01/01/2027	2027	2027	31/12/2027
woningbouw	40.69186	BNG	Annuïteit	611.242	1993	2033	2033	40	4,50%	205.495	8.575	25.626	179.870
woningbouw	40.69187	BNG	Annuïteit	995.140	1993	2033	2033	40	4,50%	334.559	13.960	41.720	292.839
woningbouw	40.74712	BNG	Annuïteit	483.503	2000	2020	2030	30	0,60%	89.720	483	22.229	67.491
zorgcentra	40.0082453	BNG	Annuïteit	3.267.218	1994	2024	2035	41	2,90%	1.199.137	33.629	118.518	1.080.620
zorgcentra	40.0082771	BNG	Annuïteit	1.497.475	1994	2024	2045	51	3,15%	894.460	27.807	35.102	859.358
Totaal				6.854.577,05						2.723.373	84.454	243.195	2.480.178

Bijlage 04 Staat van gewaarborgde geldleningen

Directe borgstelling

Nummer	Naam geldnemer	Naam geldgever	Lening nummer	Oorspronkelijk lening bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd	Schuldrestant 01/01/2027	Aflossing 2027	Schuldrestant 31/12/2027	Deelname % gemeente	Deelname % anderen	Waarborg bedrag gemeente	
FER 2	Woningst. NW Friesland	BNG	40.95980	€ 1.100.000	5,150%	2003	2033	€ 418.880	51.212	€ 367.668	100%		€ 367.668	
KOL 6	Campus Kollum	BNG	40.111291	€ 9.080.000	2,34%	2019	2059	€ 8.031.743	164.092	€ 7.867.652	100%		€ 7.867.652	
				€ 10.180.000					€ 8.450.623	215.304	€ 8.235.319			€ 8.235.319

Borgstelling met WSW achtervang

Nummer	Naam geldnemer	Leningnr. WSW	Naam geldgever	Lening nummer	Oorspronkelijk lening bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd	Schuldrestant 01/01/2027	Aflossing 2027	Schuldrestant 31/12/2027	Deelname % gemeente	Deelname % anderen	Waarborg bedrag gemeente *
DON 11	St. Thús Wonen	45064	NWB	1.0027910	€ 5.000.000	3,800%	2013	2053	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 14	St. Thús Wonen	46557	NWB	1.0028908	€ 5.000.000	2,064%	2015	2050	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 15	St. Woonzorg Nederland	39387	BNG	40.102942	€ 785.000	5,020%	2009	2034	€ 785.000	0	€ 785.000	50%	50% WSW	€ 392.500
DON 16	St. Woonzorg Nederland	34817	BNG	40.097912	€ 2.895.000	4,719%	2003	2033	€ 1.065.887	132.036	€ 933.851	50%	50% WSW	€ 466.926
DON 17	St. Woonzorg Nederland	42472	BNG	40.105704	€ 3.063.000	4,090%	2010	2040	€ 1.429.400	102.100	€ 1.327.300	50%	50% WSW	€ 663.650
DON 19	St. Woonzorg Nederland	45734	NAT.NEDERLANDEN	173180003	€ 2.990.000	2,890%	2014	2044	€ 1.794.000	0	€ 1.794.000	50%	50% WSW	€ 897.000
DON 20	St. Thús Wonen	26827	ST.NAT.REST.FONDS	805303000	€ 780.000	1,000%	1999	2028	€ 82.000	0	€ 82.000	50%	50% WSW	€ 41.000
DON 21	St. Thús Wonen	42881	SRLEV N.V.	20760	€ 5.000.000	4,225%	2010	2026	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 22	St. Thús Wonen	46682	MONUTA VERZ.NV	181320001	€ 5.000.000	1,920%	2015	2045	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 23	St. Thús Wonen	34849	BNG	40.097986	€ 2.600.000	4,874%	2003	2033	€ 969.080	119.479	€ 849.600	50%	50% WSW	€ 424.800
DON 24	St. Thús Wonen	43744	BNG	40.106938	€ 5.000.000	4,000%	2012	2030	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 25	St. Thús Wonen	45366	BNG	40.108618	€ 5.000.000	3,380%	2014	2029	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 28	St. Thús Wonen	48061	BNG	40.111961	€ 5.000.000	1,775%	2018	2048	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
DON 29	St. Thús Wonen	48398	BNG	40.112361	€ 4.000.000	1,055%	2018	2040	€ 4.000.000	0	€ 4.000.000	50%	50% WSW	€ 2.000.000
FER 13	Woningst. NW Friesland	38888	BNG	40.102527	€ 2.400.000	4,463%	2007	2037	€ 2.400.000	0	€ 2.400.000	50%	50% WSW	€ 1.200.000

Directe borgstelling

FER 16	Woningst. NW Friesland	44134 ASR Levensverzekering	B02333756	€ 5.000.000	3,880%	2012	2052	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
FER 17	Woningst. NW Friesland	48386 BNG	40.112351	€ 3.000.000	1,168%	2018	2029	€ 3.000.000	0	€ 3.000.000	50%	50% WSW	€ 1.500.000
KOL 15	St. Thús wonen	45953 BNG	40.073713	€ 1.032.237	4,200%	2005	2035	€ 309.671	34.408	€ 275.263	50%	50% WSW	€ 137.631
NF01	Woningst. NW Friesland	48903 NWB	1-30256	€ 5.000.000	1,033%	2019	2059	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
NF02	St. Thús wonen	49069 NWB	1.0030361	€ 5.000.000	0,390%	2019	2065	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
NF03	St. Thús wonen	49206 BNG	40.113385	€ 5.000.000	0,835%	2020	2047	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
NF04	St. Thús wonen	49356 BNG	40.113681	€ 5.000.000	0,259%	2020	2034	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
NF05	St. Thús wonen	49509 NWB	1.0030590	€ 5.000.000	0,457%	2020	2063	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
NF06	St. Thús wonen	49839 BNG	40.114249	€ 5.000.000	-0,155%	2020	2031	€ 5.000.000	0	€ 5.000.000	50%	50% WSW	€ 2.500.000
				€ 93.545.237				€ 85.835.037	388.023	€ 85.447.014			€ 42.723.507

* Waarborg bedrag gemeente; Het waarborgfonds sociale woningbouw (WSW) neemt de betalingsverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door de WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als de WSW deze betalingsverplichting niet uit de overige buffers in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten Rijk en gemeenten bijspringen. Op grond van hun rol als achternvanger moeten zij in dat geval renteloze leningen aan WSW verstrekken.

Het Rijk verstrekt 50% aan renteloze lening. De zogenaamde "Schade gemeenten" verstrekken samen een kwart (25%) van de renteloze leningen en daarnaast verstrekken alle gemeenten die achternvanger zijn van de WSW (met inbegrip van de schadegemeenten) samen het resterende kwart (25%) van de renteloze leningen.

Het genoemde risico van 50% bestaat dus maximaal uit de rentelasten van een in het kader van schade aangetrokken lening.

Bijlage 05 Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies:	Begroting 2027
Bibliotheekwerk	1.223.947
Muziekonderwijs	913.106
Professioneel welzijnswerk	861.672
Sportcentrum Tolhuispark	503.577
Musea	459.421
Raderwerk Kollum (WMO)	366.292
Gemeentelijk armoedebeleid	317.761
Zwembaden	277.714
Historische gebouwen, monumenten en dorpsgezichten	249.494
Kunst en cultuur activiteiten	194.218
Bevordering toerisme	152.626
Subsidies Dorpshuizen	123.000
Evenementen en feesten	103.000
Reclamebelasting	88.455
Subsidie Jeugd- en jongerenwerk	77.070
Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	76.355
Project Going	75.000
Oud en nieuw viering	67.600
Subsidie Evenementen	50.000
Sociaal cultureel werk	43.934
Lokale omroep	34.478
Subsidie Ouderenwerk	26.147
Economische ontwikkeling	25.412
Sportvelden en terreinen	24.500
Sportbeleid en -stimulering	24.480
Taakstelling huisvesting en begeleiding statushouders	15.145
Openbare orde en veiligheid	13.399
Molen en belendende gebouwen Burdaard	11.902
Openbaar groen	10.305
Dodenherdenking	9.000
Frysk taalbelied	8.750
Raderwerk Kollum (Participatie)	5.548
Bestuurlijke samenwerking	1.750
Tennisbanen	1.598
Eindtotaal	6.436.656

Vaststellingsbesluit

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 september 2026;

gelet op het bepaalde in artikel 191 van de Gemeentewet;

Besluit:

1. De bijgaande en als zodanig gewaarmerkte begroting 2027 inclusief bijlagen en inclusief de besluitpunten 1 tot en met 7 zoals opgenomen in het Raadsvoorstel van 28 september 2026 vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering gehouden op 5 november 2026.

griffier

voorzitter